

**T.C.**  
**TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI**  
**Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı**

**TÜRKİYE'NİN AKDENİZ'DE BALIKÇILIK YÖNETİMİ**  
**ÇERÇEVESİNDE AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK**  
**BALIKÇILIK POLİTİKASI'NA UYUMU**

AB Uzmanlık Tezi

**Burcu BİLGİN**  
**AB Uzman Yardımcısı**

Ankara – 2008

## ÖZET

AB Uzmanlık Tezi

### TÜRKİYE’NİN AKDENİZ’DE BALIKÇILIK YÖNETİMİ ÇERÇEVESİNDE AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK BALIKÇILIK POLİTİKASI’NA UYUMU

Burcu BİLGİN

T.C.  
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI  
Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Akdeniz ve Akdeniz balıkçılığı önemli uygulamalarıyla pek çok bakımdan karakterize edilmektedir. Bu özellikler; Akdeniz’in yarı kapalı bir deniz olması, dar bir kıta sahanlığına sahip olması, balıkçılık faaliyetlerinin büyük çoğunluğunun kıyısız alanda gerçekleştiriliyor olması ve paylaşılan balık stokları olarak sıralanmaktadır. Bütün bu özellikler, Akdeniz’i çevreleyen ülkeleri balıkçılık yönetimine yönelik ilave tedbirler almaya itmektir. Bölgede balıkçılık yönetimi; ülkelere özgü ulusal tedbirler, Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları, GFCM ve ICCAT düzenlemeleri ile sağlanmaktadır. Akdeniz’de kıyısız olan çok sayıda ülke halen yetki alanlarını belirlemek konusunda girişimlerde bulunmamakta, bu durum da Akdeniz’deki deniz kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi konusunda problemler ortaya çıkarmaktadır. Akdeniz’e özel bir önem veren AB’nin hızla tüketilmekte olan Akdeniz balıkçılık kaynaklarına karşı oluşturduğu balıkçılık yönetiminin temelini, Ortak Balıkçılık Politikası’nın unsurlarından biri olan Koruma Politikası kapsamında, balıkçılık faaliyetlerini düzenleyen tedbirler oluşturmaktadır. Birlik; mevcut Ortak Balıkçılık Politikası ile Akdeniz’de balıkçılık yönetimini etkin olarak sağlayamadığı düşüncesiyle 2001 yılında reforma giderek, 2002 yılında Akdeniz için Topluluk Eylem Planı’nı yayınlamıştır.

Türkiye; Akdeniz’de balıkçılık yönetimi konusunda koruma tedbirleri almakta, GFCM ve ICCAT üyeliğinin gerekliliklerini yerine getirmektedir. AB Müktesebatı ile karşılaştırıldığında Türk balıkçılık mevzuatında bazı eksiklikler mevcuttur ve bu eksiklikleri gidermek konusunda çalışmalar sürdürülmektedir.

Çalışmada temel olarak; Akdeniz ülkelerindeki balıkçılık yönetimi, AB’nin Akdeniz balıkçılığına yönelik reformları ve Türkiye’nin koruma ve filo yönetimi politikası bakımından AB Ortak Balıkçılık Politikası’na uyumu ele alınmıştır.

**2008, 99 Sayfa**

**ANAHTAR KELİMELER:** Akdeniz’de Balıkçılık Yönetimi, Denizcilik Yetkisi, GFCM, Sorumlu Balıkçılık, Ortak Balıkçılık Politikası, Akdeniz için Topluluk Eylem Planı.

## ABSTRACT

EU Expertise Thesis

### HARMONIZATION OF TURKEY WITH THE EUROPEAN UNION COMMON FISHERIES POLICY WITHIN THE FRAMEWORK OF MEDITERRANEAN FISHERIES MANAGEMENT

Burcu BİLGİN

MINISTRY OF AGRICULTURE AND RURAL AFFAIRS OF TURKEY  
Department of External Relations and EU Coordination

The Mediterranean Sea and the Mediterranean fisheries are characterized by a number of features with important implementations. These features include that Mediterranean is a semi-enclosed sea, its narrow continental shelf, majority of fishing activities are carried out in coastal area and shared fish stocks. All these features force Mediterranean coastal States to take additional measures. The fishery in the region is managed through national measures belonging to the States, Code of Conduct for Responsible Fisheries, and GFCM-ICCAT regulations. In the Mediterranean Sea, a large number of the coastal states have as yet not claimed a zone of extended jurisdiction, contributing to serious problems for sustainable management of the Mediterranean marine resources. EU gives importance to Mediterranean and the fisheries management of EU towards overexploited fisheries resources in the Mediterranean is based on Conservation Policy measures implementing fisheries activities under the Common Fisheries Policy. Community, considering that the fisheries could not effectively be managed in the Mediterranean through existing regulations, reformed in 2002 and adopted Community Action Plan for Mediterranean Sea.

Turkey, takes measures in order to manage its fisheries in the Mediterranean and meets the membership requirements for GFCM and ICCAT. Comparing with the EU *acquis*, there exist some deficiencies in Turkish fisheries legislation and the activities for harmonization are pursued.

In this study, mainly, the fisheries management in the Mediterranean States, the reforms of EU towards Mediterranean fisheries and harmonization of Turkey with Common Fisheries Policy in scope of the conservation and fleet management policy are examined.

**2008, 99 Pages**

**KEY WORDS:** Mediterranean Fisheries Management, maritime jurisdiction, GFCM, Responsible Fisheries, Common Fisheries Policy, Community Action Plan for Mediterranean Sea.

## İÇİNDEKİLER

<b>ÖZET</b> .....	i
<b>ABSTRACT</b> .....	ii
<b>İÇİNDEKİLER</b> .....	iii
<b>KISALTMALAR DİZİNİ</b> .....	vi
<b>ŞEKİLLER DİZİNİ</b> .....	vii
<b>TABLolar DİZİNİ</b> .....	viii
<b>GİRİŞ</b> .....	9
<b>BÖLÜM 1</b> .....	13
1.1. AKDENİZ'DE DENİZCİLİK YARGI YETKİSİ .....	13
1.1.1 Deniz Alanları .....	15
1.1.2. Akdeniz Kıyı Devletlerinde Deniz Alanlarının Statüsü .....	15
1.1.2.1. Karasuları .....	15
1.1.2.3. Balıkçılık Bölgeleri.....	18
1.1.2.4 Ekolojik Koruma Bölgeleri .....	19
1.1.2.5. Kıta Sahaneliği .....	19
1.2. AKDENİZ'DE AÇIK DENİZLER .....	21
1.3. DENİZ HUKUKU VE BALIKÇILIK ALANINDAKİ ANLAŞMALAR İLE TEMEL ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERE TARAF OLMA .....	22
<b>BÖLÜM 2</b> .....	25
2.1. AKDENİZ'DE BALIKÇILIK YÖNETİMİNE GENEL BAKIŞ .....	25
2.1.2. AKDENİZ'DE BALIKÇILIK YÖNETİMİNİ SAĞLAYAN ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE ANLAŞMALAR .....	26
2.1.2.1. Uluslararası Anlaşmalar .....	26
2.1.2.1.1. FAO Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları (FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries) .....	27
2.1.2.1.2. FAO Yasadışı, Rapor Edilmeyen ve Düzenlenmemiş Avcılığı Önleyici, Sınırlayıcı ve Ortadan Kaldırıcı Uluslararası Eylem Planı (2001) (IPOA-IUU) .....	28
2.1.2.2. Uluslararası Örgütler.....	29
2.1.2.2.1 Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu (GFCM).....	29
2.1.2.2.2 Atlantik Ton Balıklarının Korunması Uluslararası Komisyonu (ICCAT).....	32
2.1.3. AKDENİZ ÜLKELERİNİN ULUSAL BALIKÇILIK MEVZUATINDA YER ALAN TEDBİRLER.....	34
2.1.3.1. BALIKÇILIK KAYNAKLARINA GİRİŞ REJİMİ.....	35
2.1.3.1.1 Ticari Balıkçılık .....	35
2.1.3.1.2 Amatör Balıkçılık .....	36

2.1.3.2. AV ÇABASI VE BALIKÇILIK KAPASİTESİNİN YÖNETİMİ .....	37
2.1.3.2.1 Temel Tedbirler .....	37
2.1.3.2.1.1. Av Çabasının Yönetimi .....	37
2.1.3.2.1.2. Balıkçılık Ruhsatlarının Sınırlandırılması .....	38
2.1.3.2.1.3. Toplam Avlanabilir Miktar veya Kotalar (TAC).....	38
2.1.3.2.1.4. Denizde Geçirilen Gün Sayısı Programı .....	39
2.1.3.2.2. Balıkçılık Kapasitesinin Yönetimi .....	39
2.1.3.2.3. Yardımcı Tedbirler.....	40
2.1.3.2.3.1. Avcılığa Kapalı Dönem ve Geçici Olarak Askıya Alma	40
2.1.3.2.3.2. Av Aracı ve Av Metodu .....	41
2.1.3.2.3.3. En Düşük Karaya Çıkarma Boyu.....	41
2.1.3.2.3.4. Yasak Balıkçılık Sahaları .....	41
2.1.3.2.3.5. Balıkçılık Bölgeleri .....	42
2.1.3.2.3.6. Balık Rezervleri .....	42
2.1.3.2.3.7. Yavru Balıkların Korunması.....	42
2.1.3.2.3.8. Koruma Altındaki Türler .....	42
2.1.3.2.3.9. Hedef Dışı Avcılık (Yan Ürün).....	43
2.1.3.3. İZLEME, KONTROL VE DENETİM (İZKD).....	43
<b>BÖLÜM 3.....</b>	<b>46</b>
<b>3.1. AVRUPA BİRLİĞİ’NİN AKDENİZ’DEKİ BALIKÇILIK YÖNETİMİ.....</b>	<b>46</b>
3.1.1. Akdeniz’e İlişkin Temel Mevzuat.....	49
3.1.2. Ortak Balıkçılık Politikası’nda Akdeniz’e Yönelik Reformlar.....	54
3.1.2.1. Ortak Balıkçılık Politikası’nın Geleceği Üzerine Yeşil Kitap .....	55
3.1.2.2. Akdeniz’deki Balıkçılık Kaynaklarının Ortak Balıkçılık Politikası Altında Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunmasına Yönelik Topluluk Eylem Planı.....	58
3.1.2.2.1 Topluluk Düzeyinde Alınması Öngörülen Tedbirler.....	59
3.1.2.2.1.2 Deniz Sularının Yetkisine Üzerine Uyumlu Bir Yaklaşımın Oluşturulması .....	59
3.1.2.2.1.3. Av Çabasının Yönetimi .....	60
3.1.2.2.1.4. Av Sınırlaması .....	61
3.1.2.2.1.5. Koruma Hedeflerine Yönelik Balıkçılık Metotlarının Geliştirilmesi .....	62
3.1.2.2.1.6. Kontrol ve Uygulama .....	62
3.1.2.2.1.7. Bilimsel Verilerin Geliştirilmesi.....	63
3.1.2.2.2. Uluslararası Düzeyde Alınması Öngörülen Tedbirler .....	64
3.1.2.2.2.1. Çok Taraflı Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği .....	64
3.1.2.2.2.2. Akdeniz Havzasındaki Tedbirlerin Uyumu .....	65
3.1.2.2.2.2. Ülkeler ve Sektörler Arasında İşbirliği.....	65
3.1.2.3. AB Bütünleştirilmiş Denizcilik Politikası.....	66
<b>BÖLÜM 4.....</b>	<b>68</b>
<b>4.1. TÜRKİYE’DEKİ DURUM ve TÜRKİYE’NİN AKDENİZ’DE BALIKÇILIK YÖNETİMİ ÇERÇEVESİNDE OBP’YE UYUMU.....</b>	<b>68</b>
4.1.1. İdari ve Yasal Çerçeve.....	68

4.1.2. Türkiye'nin Akdeniz Balıkçılığı .....	70
4.1.3. Türkiye'nin Akdeniz'de Balıkçılık Yönetimine Uyumu .....	71
4.1.3.1. Denizcilik Yetkisi .....	71
4.1.3.2. Av Çabasının ve Kapasitesinin Yönetimi .....	72
4.1.3.2.1. Av Çabasının Yönetimi .....	72
4.1.3.2.2. Av Kapasitesinin Yönetimi .....	72
4.1.3.2.3 Teknik Tedbirler .....	74
4.1.3.3. İzleme, Kontrol ve Denetim Faaliyetleri (İZKD) .....	75
4.1.3.3.1. Karaya Çıkış Verileri .....	76
4.1.3.3.2. Balık Stoklarının Durumu ve Kullanımı .....	76
4.1.3.4. Türkiye'nin Akdeniz'deki Uluslararası Balıkçılık İlişkileri .....	77
4.1.3.4.1. Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) .....	77
4.1.3.4.2. Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu (GFCM) .....	77
4.1.3.4.3. Atlantik Ton Balıklarının Korunması Uluslararası Komisyonu (ICCAT) .....	78
4.1.3.4.4 Ekonomik ve İktisadi İşbirliği Teşkilatı (OECD) .....	79
4.1.3.4.5. Barselona Sözleşmesi Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunmasına İlişkin Sözleşme .....	79
4.1.3.4.6. Nesli Tükenmekte olan Türlerin Ticareti ile İlgili Sözleşme (CITES) .....	80
4.1.3.4.7. Akdeniz Balıkçılık Kaynaklarının Korunması ve Yönetimi Sözleşmesi .....	80
4.1.4 OBP'ye Uyum Çalışmaları .....	80
4.1.4.1. Mevzuat Uyumu .....	80
4.1.4.2. Su Ürünleri Bilgi Sisteminin (SÜBİS) Geliştirilmesi .....	85
4.1.4.2.1 Gemi İzleme Sistemi (VMS) .....	87
<b>SONUÇ</b> .....	<b>88</b>
<b>KAYNAKÇA</b> .....	<b>91</b>
<b>ÖZGEÇMİŞ</b> .....	<b>98</b>

## KISALTMALAR DİZİNİ

AB/ AT	Avrupa Birliği /Avrupa Topluluğu
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
BM	Birleşmiş Milletler
B.M.D.H.S.	Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi
BKA	Balıkçılık Koruma Alanları
CITES	Nesli Tükenmekte olan Türlerin Ticareti ile İlgili Sözleşme
FAO	Dünya Gıda ve Tarım Örgütü
GFCM	Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu
ICCAT	Atlantik Ton Balıklarının Korunması Uluslararası Komisyonu
IUU	Yasadışı, Rapor Edilmeyen ve Düzenlenmeyen Balıkçılık
IPOA-IUU	IUU Balıkçılığı Önleyici, Sınırlayıcı ve Ortadan Kaldırıcı Uluslar arası Eylem Planı
İZKD	İzleme, Kontrol ve Denetim
MAP	Akdeniz Eylem Planı
MEB	Münhasır Ekonomik Bölge
OBP	Ortak Balıkçılık Politikası
OECD	Ekonomik ve İktisadi İşbirliği Teşkilatı
SGK	Sahil Güvenlik Komutanlığı
TAC	Toplam Avlanabilir Miktar
TKB	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
SÜBİS	Su Ürünleri Bilgi Sistemi
UP	AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı
VMS	Gemi İzleme Sistemi

## ŞEKİLLER DİZİNİ

<b>Şekil 1:</b> GFCM Yetki Alanı.....	31
<b>Şekil 2:</b> ICCAT Yetki Alanı.....	33



## TABLÖLAR DİZİNİ

<b>Tablo 1:</b> Akdeniz’de B.M.D.H.S’ne Taraf olan Ülkeler .....	14
<b>Tablo 2:</b> Akdeniz Ülkelerinin Karasuları Genişliği .....	16
<b>Tablo 3:</b> Akdeniz Ülkelerinde MEB Genişliği .....	18
<b>Tablo 4:</b> Akdeniz’de Balıkçılık Bölgeleri .....	18
<b>Tablo 5:</b> İkili Anlaşmalar .....	20
<b>Tablo 6:</b> Akdeniz Havzasındaki Ülkelerin Taraf Olduğu Anlaşmalar.....	23
<b>Tablo 7:</b> GFCM’e Üye Ülkeler.....	30
<b>Tablo 8:</b> ICCAT’a Taraf Olan Ülkeler.....	33
<b>Tablo 9:</b> Topluluk Akdeniz Balıkçılık Filosu.....	46
<b>Tablo 10:</b> Türkiye’nin Akdeniz’deki Balıkçı Tekneleri Tipleri .....	70
<b>Tablo 11:</b> Türkiye’nin AB Mevzuatı ile Uyum Durumu .....	81
<b>Tablo 12:</b> Koruma ve Kontrol Politikası Uyum Durumu.....	83
<b>Tablo 13:</b> Balıkçı Tekneleri Kayıt Sistemi Uyum Durumu .....	84

## GİRİŞ

Akdeniz; yaklaşık 2,5 milyon km<sup>2</sup> toplam yüzey alanına sahip, 21 ülkenin sınırı bulunduğu, doğudan batıya ortalama genişliği yaklaşık 3,800 km ve ortalama derinliği ise 1,5 km olan yarı kapalı bir denizdir (Cacaud 2005).

Akdeniz’de; 106,000 kişinin istihdam edildiği ve %80 oranda küçük ölçekli tekne ile gerçekleştirilen balıkçılık; 1,3 milyon ton ile dünya deniz balığı üretiminin %2’sini oluşturmakta ve balıkçılık sektörü bölgenin genel ekonomisinde küçük bir rol üstlenmektedir (FAO 2005). Bununla birlikte ton balığı türleri gibi ekonomik öneme sahip türlerin avcılığında kullanılan büyük boydaki tekneler toplam avda büyük paya sahiptirler.

Bölgesel olarak Akdeniz ve Akdeniz balıkçılığı, koruma politikası kapsamında önemli uygulamalarıyla karakterize edilmektedir. Bu özellikler; Akdeniz’in yarı kapalı bir deniz olması, Adriyatik Denizi hariç dar bir kıta sahanlığına sahip olması nedeniyle balıkçılık faaliyetlerinin %90’ının kıyısız alanda gerçekleştiriliyor olması, paylaşılan balık stokları, Akdeniz’e özgü balıkçılık faaliyetleri ve bilimsel verilerin az sayıda olması şeklinde sayılabilir (Anonymous 2001).

Akdeniz ülkeleri; ulusal mevzuatında sorumlu balıkçılık ilkeleri gereğince Akdeniz’e özgü bazı temel ve yardımcı tedbirlere yer vermiş, bu konuda uluslararası anlaşmalara taraf olmuşlardır.

Avrupa Birliği’nde (AB) Ortak Balıkçılık Politikası (OBP), balıkçılık sektörünü yöneten ana çerçeveyi belirlemektedir. OBP ile amaçlanan, balıkçılık kaynaklarının yönetimi ile ilgili olarak, balık stoklarını koruyan ve gelecek kuşaklar için balıkçılığın geleceğini koruma altına alan rasyonel bir sistem geliştirmektir. Politika; her ne kadar kendi başına Avrupa Topluluğu (AT) Anlaşması’nın maddelerini temel alıyor olsa da balık stokları yönetimi, sektörün

yapısal düzenlemelerini, pazarlama, ticaret ve dış ilişkiler konularını kapsayan detaylı tedbirler çok sayıda mevzuat ile ortaya konulmuştur.

Akdeniz’de sınırı olan Avrupa Birliği ülkeleri Fransa, Yunanistan, İtalya ve İspanya’da, faaliyetleri yüksek biyolojik çeşitlilik ile karakterize edilen önemli ve bölgesel balıkçılık sektörleri bulunmaktadır. Birlik bu nedenle Akdeniz’e ayrı bir önem vermektedir.

Birlik’in hızla tüketilmekte olan Akdeniz balıkçılık kaynaklarına karşı oluşturduğu balıkçılık yönetiminin temelini; ulusal, bölgesel ve yerel seviyelerde başlayan, belirli balıkçılık faaliyetlerini düzenleyen veya yasaklayan tedbirler oluşturmaktadır. Bazı uygulamaları ertelenmekle beraber kontrol politikası, Akdeniz’de geleneksel olarak diğer bölgelere göre farklı şekilde uygulanmıştır. Balıkçı filolarının avlanma gücündeki artışlar ile endüstriyel faaliyetlerin çevreye olan etkisi balık stoklarını büyük ölçüde etkilemiş, AB’nin girdiği her bir genişleme sürecinin ardından Topluluk filosu büyümüştür. Sonuç olarak; Akdeniz’deki mevcut durum Topluluk’un balıkçılık yönetimi konusunda diğer bölgelerinde elde ettiği başarıyı Akdeniz’de gösterememiş olduğu sonucunu ortaya çıkarmış ve Birlik’i OBP’da reforma gitmesi konusunda harekete geçirmiştir.

AB’nin OBP’ye reform getirdiği ve 2001 yılında yayınlamış olduğu Yeşil Kitap ile 2002 yılında yayınlamış olduğu “Akdeniz için Topluluk Eylem Planı”<sup>1</sup> Akdeniz balıkçılığının karakteristiğini incelemekte ve bölgede AB balıkçılık yönetiminin genişletilmesine yönelik olarak günümüze kadar yapılacak olan eylemleri ortaya koymaktadır.

AB ve Türkiye’nin de üyeleri olduğu; Dünya Gıda ve Tarım Örgütü’nün (FAO) bir birimi olan Akdeniz Balıkçılığı Genel Komisyonu (GFCM)<sup>2</sup> ve Atlantik Ton

---

<sup>1</sup> COM(2002)535

<sup>2</sup> General Fisheries Commission for the Mediterranean

Balıklarının Korunması Uluslararası Komisyonu (ICCAT)<sup>3</sup>; Akdeniz'deki balıkçılığı, balık stoklarını, balıkçılık kaynaklarının ortak kullanımı, balıkçılık kapasitesi ve av çabasının yönetimi izleme, kontrol ve denetiminden sorumlu uluslararası kuruluşlardır. Bu iki Komisyon yayınladıkları ve bilimsel çalışmalara dayanan Tavsiye Kararları ile üye ülkeler için balıkçılığa yönetim zorunluluğu getirmekte, bağlayıcı tedbirleri ortaya koymaktadır. Tüm Akdeniz ülkeleri için bu örgütlerle işbirliği balıkçılık yönetiminin etkili olması bakımından son derece önemlidir.

Balıkçılık yönetiminin, hem kaynakların doğal gelişimi hem de insan etkisine uyumu için sürekli geliştirilmesi gereği vardır. Akdeniz'de kıyısı olan çok sayıda ülke halen yetki alanlarını belirlemek konusunda bir talepte bulunmamakta; bu durum da Akdeniz'deki deniz kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi konusunda ciddi problemleri ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte; Akdeniz'deki balıkçılık kaynaklarının yetki karmaşasından kaynaklanan kontrolsüz işletim hızına daha fazla karşı koyamayacağı bir gerçektir. Akdeniz'de bu nedenle geçmişteki değil günümüz koşullarındaki koruma ve çevresel unsurları kapsayan bir balıkçılık yönetimi yaklaşımının geliştirilmesine gereksinim duyulmaktadır.

Türkiye; Akdeniz'de kıyısı olan bir ülke olarak bölgedeki balıkçılık yönetimi konusunda koruma tedbirlerini almakta, GFCM ve ICCAT'a üyeliğinin gerekliliklerini yerine getirmektedir. Ancak; AB ile uyumlu bir balıkçılık politikası ve bu politikaya bağlı amaç ve hedeflerin olmaması, Türkiye'de balıkçılık yönetiminin etkin olarak gerçekleştirilmesini engellemektedir. Bununla birlikte; AB Müktesebatı'na kıyasla balıkçılık yönetimi konusunda görülen eksiklikler 2003 yılında faaliyete geçen ve halen yürütülmekte olan çalışmalarla giderilmeye çalışılmakta, günümüze kadar da önemli bir yol kat edilmiş bulunmaktadır.

---

<sup>3</sup> International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas

Bu araştırma ile Akdeniz’de biyolojik, teknolojik, ekonomik, sosyal, çevresel ve ticari konular bakımından dikkate alınarak sağlanan sorumlu balıkçılık ilkeleri ele alınmış, AB üyesi olmayan ancak Akdeniz’de balıkçılık faaliyetlerini etkin olarak gerçekleştiren, uluslararası yükümlülüklerini yerine getiren Türkiye’nin Akdeniz’deki balıkçılık yönetimi kapsamında OBP’ye uyumu konusu incelenmiştir.

## BÖLÜM 1

### 1.1. AKDENİZ'DE DENİZCİLİK YARGI YETKİSİ

Balıkçılığın korunması ve yönetimi konusunda önemli etkilere sahip bir takım ayırt edici özelliklerle karakterize edilen Akdeniz; 21 ülke ile çevrili yarı kapalı bir denizdir<sup>4</sup> (Scovazzi 1999). Sahip olduğu özelliklerinden birisi; kıyı ülkeler tarafından Akdeniz'deki ulusal yargı yetkilerini genişletmek konusunda gösterilen genel kısıtlamadır (Suarez de Vivero vd. 1999).

10 Aralık 1982 yılında Jamaika Montego Körfezi'nde kabul edilen Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (B.M.D.H.S)<sup>5</sup>, Akdeniz'deki politik ve yasal kazançları oluşturmaktadır (Knight ve Chiu 1991). Sözleşme; denizlerle ilgili yüzü aşkın soruna ve bu arada deniz çevresinin korunması ve sürdürülebilir kullanımına ilişkin evrensel düzeyde kabul edilen kurallara yer vermektedir. Uluslararası deniz hukukunun gelişiminde önemli bir dönüm noktasını ifade eden bu düzenleme, parçalı bir görünüm içinde olan deniz çevresinin korunmasına ilişkin kurallar bakımından da genel bir çerçeve oluşturmaktadır (Güneş 2007). Akdeniz'de B.M.D.H.S' ni imzalayan ülkeler Tablo 1'de verilmektedir.

---

<sup>4</sup> B.M.D.H.S'nin 22. maddesine göre "İki veya daha fazla devlet tarafından çevrilmiş ve diğer bir deniz ya da okyanusa dar bir geçiş ile bağlanan, iki ya da daha fazla kıyı devletinin karasuları ve münhasır ekonomik bölgelerinden oluşan körfez, havza ya da deniz" olarak tanımlanmaktadır.

<sup>5</sup> 16 Kasım 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tablo 1: Akdeniz'de B.M.D.H.S'ne Taraf olan Ülkeler

Ülke	Tarihi
<b>Arnavutluk</b>	23 Haziran 2003
<b>Bosna ve Hersek</b>	12 Ocak 1994
<b>Cezayir</b>	11 Haziran 1996
<b>Fas</b>	İmzacı
<b>Fransa</b>	11 Nisan 1996
<b>Hırvatistan</b>	5 Nisan 1995
<b>İspanya</b>	15 Ocak 1997
<b>İsrail</b>	
<b>İtalya</b>	13 Ocak 1995
<b>Kıbrıs</b>	12 Aralık 1988
<b>Libya</b>	İmzacı
<b>Lübnan</b>	5 Ocak 1995
<b>Malta</b>	20 Mayıs 1993
<b>Mısır</b>	26 Ağustos 1983
<b>Monako</b>	20 Mart 1996
<b>Sırbistan ve Karadağ</b>	12 Mart 2001
<b>Slovenya</b>	16 Haziran 1995
<b>Suriye</b>	
<b>Tunus</b>	24 Nisan 1985
<b>Türkiye</b>	
<b>Yunanistan</b>	21 Haziran 1995

Kaynak:[http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table\\_summary\\_of\\_claims.pdf](http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf)

B.M.D.H.S'in 123. maddesinde Akdeniz gibi yarı kapalı denizlerde sınırlandırmaların, doğal kaynak arama ve işletme faaliyetlerinin, ilgili ülkeler arasında işbirliği yapılarak gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Suarez de Vivero ve Rodriguez Mateos 2002). Sözü edilen işbirliği Akdeniz'i çevreleyen ülkeler tarafından 1975'de Akdeniz Eylem Planı (MAP) oluşturulması ile başlatılmıştır. MAP'in yasal çerçevesini oluşturan Barselona Sözleşmesi ise 1976 yılında kabul edilmiştir<sup>6</sup>. Sözleşme; 1995 yılında değişikliğe uğramış ve 1976 yılından itibaren bazı protokoller eklenmiştir. Barselona Sözleşmesi Akdeniz kıyılarının kirlilikten arındırılması ve denizdeki canlıların korunmasını öngörmektedir (Busuttil 1993).

<sup>6</sup> Birleşmiş Milletler Çevre Programı, Akdeniz Eylem Planı (UNEP Mediterranean Action Plan for the Barcelona Convention) )

Akdeniz'deki pek çok ülke karasularını belirlemişken, pek azı Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) veya balıkçılık bölgesi belirlemek konusunda talepte bulunmuştur (Chevalier 2005).

Uygulanan uluslararası hukuka göre denizlerin bir kesimi devletlerin ülkesini oluştururken, bir başka kesimi devletlere ait olmamakla birlikte onların bir takım egemen haklara sahip olmasına olanak vermekte, bir öteki kesimi ise tümüyle uluslararası alanı oluşturmaktadır (Pazarcı 2003).

### **1.1.1 Deniz Alanları**

Yasal çerçeve açısından bakıldığında; deniz ülkeleri, her birinin B. M. D. H. S. tarafından belirlenen, kendi yasal rejimi bulunan, farklı alanlara bölünmektedir. B.M.D.H.S., aynı zamanda deniz bölgelerinin oluşturulmasını ve sınırlarının çizilmesini belirleyen genel çerçeveyi oluşturmaktadır. Sözleşme; herhangi bir ülkenin bitişik bölgenin üzerindeki hâkimiyetinin, karasuları denilen ve 12 deniz milini aşmayan genişlikte bir alanda olduğunu taahhüt etmektedir (Churchill Robin 2006). Kıyı devletlerine bu sözleşme ile verilen yetkiler sadece su sütunu ile sınırlandırılmamakta, deniz yatağı ve yüzeydeki toprağın hemen altındaki toprak ile karasuları üzerindeki hava sahasını da kapsamaktadır.

### **1.1.2. Akdeniz Kıyı Devletlerinde Deniz Alanlarının Statüsü**

#### **1.1.2.1. Karasuları**

Karasuları, bir kıyı devletinin kara ülkesini çevreleyen ve uluslararası hukuka uygun olarak açıklara doğru belirli bir genişliğe kadar uzanan kıyı devletine ait deniz kuşağına verilen addır (Pazarcı 2000). Birçok Akdeniz ülkesi karasuları genişliğini 12 mil olarak kabul etmiştir (Tablo 2).



Tablo 2: Akdeniz Ülkelerinin Karasuları Genişliği<sup>7</sup>

Ülke	Karasuları Genişliği (deniz mili)	Karasuları Oluşturan Ulusal Mevzuat
Arnavutluk	12	9 Mart 1990 tarih ve 7366 Sayılı Kararname ile değiştirilen 9 Mart 1970 tarih ve 4650 Sayılı Kararname
Bosna ve Hersek		
Cezayir	12	12 Ekim 1963 tarih ve 63-403 Sayılı Kararname
Fas	12	1973 yılı 1-73-211 Sayılı Kanun
Fransa	12	1971 yılı 71-1060 Sayılı Kanun
Hırvatistan	12	27 Ocak 1994 tarihli Denizcilik Kanunu
İspanya	12	4 Ocak 1977 tarih ve 10/1977 Sayılı Kanun
İsrail	12	5 Şubat 1990 tarih ve 5750-1990 Sayılı Kanun ile değiştirilen 5717-1956 Sayılı Kanun
İtalya	12	14 Ağustos 1974 ve 359 Sayılı Kanun ile değiştirilen 1942 Denizcilik Kanunu
Kıbrıs	12	1964 yılı 45 Sayılı Kanun
Libya	12	18 Şubat 1959 tarih ve 2 Sayılı Kanun
Lübnan	12	7 Eylül 1983 tarih ve 138 Sayılı Yasama Kanunu
Malta	12	10 Aralık 1971 tarihinde değiştirilmiş şekliyle 32 Sayılı Kanun
Mısır	12	15 Ocak 1958 tarihli Kararname
Monako	12	14 Şubat 1973 tarih ve 5094 Sayılı Krallık Buyruğu
Sırbistan ve Karadağ	12	23 Temmuz 1987 tarihli Kanun
Slovenya		
Suriye	35	16 Ağustos 1981 tarih ve 37 Sayılı Kanun ile değiştirilen 28 Aralık 1963 tarih ve 304 Sayılı Yasama Kanunu
Tunus	12	2 Ağustos 1973 tarih ve 73-49 Sayılı Kanun
Türkiye	Ege Denizi'nde 6	20 Mayıs 1982 tarih ve 2674 Sayılı Kanun
Yunanistan	6	17 Eylül 1936 tarih ve 230 Sayılı Kanun

Ege'de Türkiye ve Yunanistan halen daha dar bir sınırı kabul etmektedirler<sup>8</sup>. Karmaşık politik ve coğrafik konum nedeni ile; karasularını 6 mil sınırının ötesine çekme olasılığı her iki devlet için de tartışmalı bir konudur (Odman 1990). Bununla birlikte Suriye B.M.D.H.S'de belirtildiği gibi uluslararası hukukla uyumlayacak şekilde 35 millik karasuyu ilan etme talebinde bulunmaktadır (Cacaud 2003). Tablo 2'de de görüldüğü gibi Bosna-Hersek ve Slovenya henüz

<sup>7</sup> [http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table\\_summary\\_of\\_claims.pdf](http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf)

<sup>8</sup> Türkiye'nin Karadeniz'deki karasuları 12 deniz milidir.

karasularının genişletilmesine dair bir talepte bulunmamıştır. Bu ülkelerin Adriyatik Denizi'ne çok dar bir kıyıları bulunmakta, bununla birlikte, kıyı şeridinin coğrafik özellikleri genişletme taleplerini imkânsız hale getirmektedir (Vallega 1988).

### **1.1.2.2 Münhasır Ekonomik Bölge (MEB)**

Münhasır Ekonomik Bölge, bir kıyı devletinin karasuları esas çizgisinden başlayarak 200 mile kadar varan ve karasuları dışında kalan su tabakası ile deniz yatağı ve bunların toprak altında bu kıyı devletine münhasır ekonomik haklar ve yetkiler tanınan deniz alanı olmaktadır (Pazarcı 2000).

Akdeniz ülkeleri, bugüne kadar MEB ilan edilmesi veya en azından böyle bir talepte bulunmak için çaba harcamak konusunda isteksiz bir tutum içerisinde olmuşlardır (Scovazzi 1999). Hukuksal açıdan bakıldığında; Akdeniz ülkelerini yapmak istedikleri takdirde MEB ilan etmesi konusunda engelleyebilecek bir durum bulunmamaktadır<sup>9</sup>.

B.M.D.H.S <sup>10</sup>, kıyı devletlerin MEB üzerinde bir bölümü ekonomik nitelikte olan ve bir bölümü de bu deniz alanında kimi yetkilerin uygulanmasını içeren bir takım egemen haklara sahip olduğunu bildirmektedir.

Akdeniz'de halihazırda üç ülke MEB ilan etmiştir (Tablo 3).

---

<sup>9</sup> B.M.D.H.S 5. Bölüm, Madde 56,58,60-63

<sup>10</sup> Sözleşmenin 56. maddesi.

Tablo 3: Akdeniz Ülkelerinde MEB Genişliği

Ülke	MEB genişliği (deniz mili)	MEB Oluşturan Ulusal Mevzuat
<b>Fas</b>	Akdeniz’de sınır belirlenmemiş	8 Nisan 1981 tarih ve 1-81 Sayılı Kanun
<b>Fransa</b>	200 (Akdeniz’de uygulanabilir değil)	6 Temmuz 1976 tarih ve 76-655 Sayılı Kanun (Akdeniz’de uygulanabilir değil)
<b>Hırvatistan</b>		
<b>İspanya</b>	200 (Akdeniz’de uygulanabilir değil)	20 Şubat 1978 tarih ve 15/1978 Sayılı kanun (Akdeniz’de uygulanabilir değil)
<b>Mısır</b>	Sınır belirlenmemiş	26 Ağustos 1983 tarihli Deklarasyon
<b>Türkiye</b>	200 (Karadeniz’de)	17 Aralık 1986 tarih ve 86/11264 Sayılı Kararname (Akdeniz’de uygulanabilir değil)

Kaynak: Cacaud 2005

### 1.1.2.3. Balıkçılık Bölgeleri

Balıkçılık bölgesi, geniş anlamında balık avlanması konusunda kıyı devletinin ülkesel yetkisi altına konulmuş olan deniz alanını belirtmektedir (Morin 1964). Akdeniz’de dört ülke; Cezayir, Malta, İspanya ve Tunus karasularının ötesinde balıkçılık bölgesi talep etmiştir. Bu ülkelerin balıkçılık bölgeleri ve yasal dayanakları Tablo 4’de verilmektedir.

Tablo 4: Akdeniz’de Balıkçılık Bölgeleri<sup>11</sup>

Ülke	Balıkçılık Bölgesi (deniz mili genişlik)	B.B. Oluşturan Ulusal Mevzuat
<b>Cezayir</b>	32 veya 52	28 Mayıs 1994 tarih 94-13 Sayılı Yasama Kanunu
<b>İspanya</b>	49 (Akdeniz’de uygulanmaz)	31 Mart 2000 tarih ve 431/2000 Sayılı Krallık Kararnamesi ile değiştirilen 1 Ağustos 1315/1997 Sayılı Krallık Kararnamesi
<b>Malta</b>	25	21 Temmuz 1978 24 Sayılı Kanun ile değiştirilen 10 Aralık 1971 tarih ve 32 Sayılı Kanun
<b>Tunus</b>	Gabes Körfezi’de 50 m eşderinliğe kadar	30 Aralık 1963 tarih ve 63-49 Sayılı Kanun ile değiştirilen 26 Temmuz 1951 tarihli Kararname

<sup>11</sup> Suarez de Vivero ve Rodriguez Mateos 2002

Son yıllarda; AB ülkesi İspanya<sup>12</sup> karasularının en dış sınırından itibaren 37 mil genişliğinde balıkçılık koruma alanı iddia etmiştir. İspanya balıkçılık bölgesinde;

- Yetkili olanlar dışında AB ülkesi olmayan tekneler hariç tutulmakta,
- 1626/94 sayılı Tüzük uygulanmakta,
- Balıkçılık faaliyetlerinin kontrolü İspanyol yetkililer tarafından icra edilmektedir.

#### **1.1.2.4 Ekolojik Koruma Bölgeleri**

Ekolojik koruma bölgeleri; resmi olmamakla birlikte denizel biyoçeşitliliği, balıkçılık ve deniz çevresinin korunduğu bölge olarak tanımlanabilmektedir (Chevalier 2005). AB ülkesi Fransa; MEB ilan etmiş olmamasına rağmen, B.M.D.H.S'ne uygun olarak bölgede deniz kirliliğini dikkate alan kanun ve direktifleri uygulamasına ve yürürlüğe koymasına olanak tanıyan “Ekolojik Bölge” ilan etmiştir<sup>13</sup>. Ekolojik bölge ilan edilmesindeki amaç; kıyı devletine MEB ilan etmesi halinde, haklarının bir kısmını ileri sürmesine ve bölgedeki kontrolü uygulayabilmesine olanak tanımaktır (Güneş 2005). Fransa örneğinden de ekolojik bölgesini belirlemekle Fransa'nın deniz çevresinin korunması ve önlenmesi için MEB yetkisi konusunda faaliyetlerde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Hırvatistan, gelecekte yürürlüğe girecek olan “Ekolojik Koruma ve Balıkçılık Bölgesi”ni 3 Ekim 2003 tarihinde ilan etmiş bulunmaktadır (Cacaud 2003).

#### **1.1.2.5. Kıta Sahahlığı**

Kıta sahanlığı, kıyı devletinin kara ülkesinin denizin altında süren doğal uzantısına verilen addır (Mouton 1952). Hukuksal anlamda kıta sahanlığı kavramı, yerbilimin bu konuda belirlediği öğeler üzerine dayanmaktadır (Pazarıcı 2000) . Akdeniz’de kıta sahanlığı konusunda çok sayıda karışık sınırlama söz

---

<sup>12</sup> Krallığı'nın 1 Ağustos 1997 tarihinde kabul ettiği 1315/1997 Sayılı Karar ile

<sup>13</sup> 8 Ocak 2004 tarih ve 2004-33 Sayılı Kararname ile

konusudur. Örneğin Türkiye ile Yunanistan arasında Ege'deki kıyı bölgelerin sınırlarının çizilmesi konusunda yaşanan tartışma halen çözümlenmemiştir<sup>14</sup>. İspanya ve Fas arasındaki sınırlama İspanya'nın Fas kıyıları boyunca uzanan küçük adalar ve anklavlara sahip olması nedeniyle çok karmaşık görülmektedir. Fransa ve İtalya arasında deniz sınırlarının çizilmesi konusunda yapılan müzakereler, adaların coğrafik sorunları ve kıyı şeridinin yapısına bağlı olarak halen sürmektedir. Diğer yarı kapalı denizlerde olduğu gibi; sınırların çizilmesi konusunda yaşanan karışıklığın nedeni, ikiden fazla ülkeyi kapsamamasıdır. Monako; şimdilik tüm deniz sınırlarını belirlemiş tek Akdeniz ülkesidir (Cacaud 2003).

Kıta sahanlığının sınırlarının belirlenmesi konusunda bu güne kadar yürürlüğe giren ikili anlaşmalar Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5: İkili Anlaşmalar<sup>15</sup>

<b>Ülkeler</b>	<b>Tarih</b>
<b>İtalya ve Yugoslavya</b>	8 Ocak 1968, Roma
<b>İtalya ve Tunus</b>	20 Ağustos 1971, Tunus
<b>İtalya ve İspanya</b>	19 Şubat 1974, Madrid
<b>Yunanistan ve İtalya</b>	24 Mayıs 1977, Atina
<b>Fransa ve Monako</b>	19 Şubat 1984, Paris
<b>Libya Arap Cumhuriyeti ve Malta</b>	10 Kasım 1986, Valetta
<b>Libya Arap Cumhuriyeti ve Tunus</b>	8 Ağustos 1988, Benghazi
<b>Arnavutluk ve İtalya</b>	18 Aralık 1982 <sup>16</sup>
<b>Türkiye ve Bulgaristan</b> <b>(Karasular, MEB ve Kıta</b> <b>sahanlığı)</b>	1997
<b>Türkiye ve Gürcistan</b>	1997 Protokolü

---

<sup>14</sup> ICJ Reports, 1978, p.3.

<sup>15</sup> United Nations Oceans and the Law of the Sea: Advance unedited text  
<http://www.un.org/Depts/los/index.htm>

<sup>16</sup>Halen yürürlüğe girmedir.

## 1.2. AKDENİZ'DE AÇIK DENİZLER

Açık denizlerdeki tüm ülkeler, kıyı ülkesi olsun veya olmasın belirli serbestlikleri tercih ederler. Bu devletler B.M.D.H.S'nin 87. Maddesi gereğince; seyrü-sefer ve balıkçılık serbestliği sınırlarını belirtmektedirler. Balıkçılık faaliyetleri 116-120. maddelerde belirtilen şartlara bağlıdır. Bu maddelere göre ülkelerin açık denizlerde balıkçılık konusunda taahhüt ettikleri ulusal haklar aşağıdaki unsurlara bağlıdır:

- a) Anlaşma yükümlükleri,
- b) Kıyı devletin hak ve görevlerinin; menfaatlerinin olduğu kadar diğer maddelerin içinde veya arasında; Madde 63 paragraf 2 ve Madde 64-67 sağlanması,
- c) Sözleşmenin; açık denizlerdeki canlı kaynakların korunması yükümlülükleri dâhil, bu kaynakların ve deniz memelilerinin korunması ve yönetimi konusunda işbirliği sağlayacak olan tedarikleri<sup>17</sup>.

Açık deniz icraları için; bununla birlikte; her bir devlet üzerinde uluslararası hukuku kendi yetki alanları dâhilinde uygulanması zorunluluğu bulunmaktadır (Caminos ve Molitor 1985). Örneğin; Bayrak Devlet'in teknesinin çeşitli yükümlülüklerle en iyi şekilde nasıl uyduğunun izlenmesi ve kontrol edilmesi beklenmektedir. Bu yükümlülüğün uygulanması oldukça güçtür.

Açık denizlerde serbestlik; serbestlik uygulamalarında başka ülkelerin çıkarları da dikkate alınarak uygulanmalıdır. Bu hakların uygulanması; deniz çevresinin korunması ve önlenmesi konusundaki genel sorumluluk (197. madde), açık denizlerde canlı kaynakların korunması ve yönetimi yükümlülükleri (116-120. maddeler) ve Akdeniz'i çevreleyen ülkeler arasında adaletli işbirliği sağlanması yükümlülükleri dahil, belirli zorunlulukları devletlere kabul ettirmelidir.

---

<sup>17</sup> B.M.D.H.S Madde 117-120

Akdeniz'deki son girişimler; Akdeniz kıyı devletlerinin yasal düzen üzerinde derin bir değişiklik yapacaklarının habercisidir (Chevalier 2005) .

### **1.3. DENİZ HUKUKU VE BALIKÇILIK ALANINDAKİ ANLAŞMALAR İLE TEMEL ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERE TARAF OLMA**

Akdeniz'de bu başlık altındaki geçerli olan anlaşma ve sözleşmeler şöyle sıralanabilir:

- Deniz Hukuku Sözleşmesi
- 10 Aralık 1982 tarihli B.M.D.H.S.'nin Ayrık Balık Stokları ile Büyük Sürü Oluşturan Göçmen Balıkların Stoklarının Korunması ve Yönetimi ile ilgili Hükümlerin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma (1995 BM Balık Stokları Anlaşması)
- Açık Denizlerdeki Balıkçı Tekneleri Tarafından Uygulanacak olan Uluslararası Koruma ve Yönetim Tedbirlerine Uyumu Teşvik Anlaşması (1993 Uyum Anlaşması)

Tablo 6'da Akdeniz havzasındaki ülkelerin deniz hukukunda ele alınan ve balıkçılık alanında temel olan söz konusu anlaşma ve sözleşmelerdeki durumu verilmektedir.

Tablo 6: Akdeniz Havzasındaki Ülkelerin Taraf Olduğu Anlaşmalar (Cacaud 2005)

DEVLET	B.M.D.H.S (16 Kasım 1994'den itibaren yürürlükte olan) (k):katılma;(ro):resmi onay;(o) onay; (i):intikal	1993 Uyum Anlaşması (24 Nisan 2003'den itibaren yürürlükte olan)	1995 BM Balık Stokları Anlaşması (11 Aralık 2001'den itibaren yürürlükte olan) (k):katılma; (o):onay
Arnavutluk	23 Haziran 2003 (k)		
Avrupa Topluluğu	1 Nisan 1998 (ro)	6 Ağustos 1996	İmzacı
Bosna ve Hersek	12 Ocak 1994 (i)		
Cezayir	11 Haziran 1996 (o)		
Fas	İmzacı	30 Ocak 2001	İmzacı
Fransa	11 Nisan 1996 (o)		İmzacı
Hırvatistan	5 Nisan 1995 (i)		
İspanya	15 ocak 1997 (o)		İmzacı
İsrail			İmzacı
İtalya	13 Ocak 1995 (o)		İmzacı
Kıbrıs	12 Kasım 1998 (o)	19 Temmuz 2000	25 Eylül 2002 (k)
Libya	İmzacı		
Lübnan	5 Ocak 1995 (o)		
Malta	20 Mayıs 1993 (o)		11 Kasım 2001 (k)
Mısır	26 Ağustos 1983 (o)	17 Ağustos 2001	İmzacı
Monako	20 Mart 1996 (o)		9 Haziran 1999 (a)
Sırbistan ve Karadağ	12 Mart 2001 (i)		
Slovenya	16 Haziran 1995 (i)		
Suriye		13 Kasım 2002	
Tunus	24 Nisan 1985 (o)		
Türkiye			
Yunanistan	21 Temmuz 1995 (o)		İmzacı

Tablo 6'dan da görüleceği üzere; 21 Akdeniz ülkesinden sadece İsrail, Suriye ve Türkiye; B.M.D.H.S'ni imzalamamış veya onaylamamıştır. Libya ve Fas Sözleşmeyi imzalamış ancak halen onaylamamıştır. Fakat her iki ülke Sözleşmenin ortaya koyduğu ilke ve kuralları ulusal mevzuatına yansıtmışlardır (Yankow 2001). Arnavutluk B.M.D.H.S'ne katılmıştır. Suriye ise Sözleşme'ye katılmayı isterse; 35 mil karasuları ve 41 mil bitişik bölge taleplerini düşürmek durumunda kalacaktır.

Bugüne kadar sadece Kıbrıs, Malta ve Monako 1995 BM Balık Stokları Anlaşması'na katılmışlardır. AB'ye ek olarak; Mısır, Fransa, Yunanistan, İsrail, İtalya, Fas ve İspanya bu anlaşmayı imzalamış ancak halen onaylamak için gerekli



adımları atmamıştır. Bu durum Akdeniz ülkelerinin; Anlaşmanın taraf ülkenin tekne güvertesindeki denetçileri yetkilendiren ve başka bir taraf ülke bayraklı balıkçı teknelerinin denetlenmesi konusunda belirli koşullar getiren 5. Bölümü ile sınırlandırılmak istemediğini göstermektedir.

AB'ye ek olarak; Kıbrıs, Mısır, Fas ve Suriye 1993 Uyum Anlaşması'nı onaylamışlardır<sup>18</sup>. Kıbrıs sözü edilen üç anlaşmaya da taraf olan tek Akdeniz ülkesidir. Bunun aksine Türkiye bu üç anlaşmadan herhangi birini imzalamamış veya onaylamamıştır.

---

<sup>18</sup> Bu Anlaşma 24 Nisan 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

## BÖLÜM 2

### 2.1.AKDENİZ'DE BALIKÇILIK YÖNETİMİNE GENEL BAKIŞ

Akdeniz dar bir kıta sahanlığına sahip olması nedeniyle, bu bölgede gerçekleştirilen balıkçılığın %90'ı “kıyı balıkçılığı” olarak tanımlanmaktadır. Bu da gerçekte; Akdeniz yüzey sularının çoğunluğunun ton ve kılıç balığı gibi göç eden balıklarının avcılığının yapıldığı uluslararası suları oluşturduğu anlamına gelmektedir. Buna rağmen Akdeniz'deki çoğu balıkçılık faaliyetleri biyoçeşitliliğin en yüksek olduğu kıyı karasuları içinde gerçekleştirilmektedir (Anonymous 2001).

Akdeniz balıkçılık sektörü 106,000'den fazla insana iş sahası oluşturmakta ve 32,000 (%80)'e yakın teknenin 12 metre'nin altında olduğu küçük ölçekli teknelerle karakterize edilmektedir. Bununla birlikte; ticari değeri yüksek olan ton balığı türlerini avlayan büyük ölçekli tekneler de toplam av miktarında önemli bir paya sahip olmaktadır. Akdeniz ve Karadeniz'deki toplam av miktarı son yıllarda 1.500.000 tona ulaşmıştır (FAO 2005). Bu rakam; 1950'li yıllara ait rakamın yaklaşık 2 katıdır. Bütün diğer istatistikler de Akdeniz'in; aşırı avcılık, tahrip edici avcılık teknikleri, kirlilik ve iklim değişikliği gibi zarar verici birçok etkenin tehdidi altında olduğunu, bununla birlikte bölgeye özgü birçok türün yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir (Greenpeace 2006).

Akdeniz'de sürdürülebilir balıkçılığın sağlanması için nihai bir hedefe ulaşılması amacıyla mutlak bir işbirliğinin sağlanması gerekmektedir (EAA 2005). Balık kaynaklarının sürdürülebilir çevre, ekonomik ve sosyal şartlarda kullanımını sağlamak için Akdeniz'de üç farklı yönetim biçimi mevcuttur<sup>19</sup>:

---

<sup>19</sup> [http://europa.eu.int/comm/fisheries/doc\\_et\\_publ/facts/en/pcp3\\_5.htm](http://europa.eu.int/comm/fisheries/doc_et_publ/facts/en/pcp3_5.htm).

- 1) GFCM'in çatısı altında çok taraflı çerçeve
- 2) AB Balıkçılık mevzuatının kapsamlı şekilde uygulanması
- 3) Her bir Akdeniz ülkesinin balıkçılık konusundaki yasal uygulamaları

Akdeniz'de balıkçılık yönetimi; bu kapsamda uluslararası örgütler, anlaşmalar, AB Ortak Balıkçılık Politikası ve kıyı devletlerin kendi ulusal mevzuatı çerçevesinde sağlanmaktadır.

## **2.1.2. AKDENİZ'DE BALIKÇILIK YÖNETİMİNİ SAĞLAYAN ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE ANLAŞMALAR**

### **2.1.2.1. Uluslararası Anlaşmalar**

Münhasır Ekonomik Bölge'lerin tanımlanması ve B.M.D.H.S'nin uzun tartışmaların ardından kabul edilmesi ile deniz kaynaklarının daha iyi korunmasına yönelik yeni bir çerçeve oluşturulması konusu gündeme gelmiştir. Okyanuslardaki yeni yasal rejim, kıyı devletlere kendi MEB sınırları içinde yönetim sorumluluğu ve dünya balıkçılık sektörünün %90'ını kapsayan balıkçılık kaynaklarının kullanımı hakkını vermiştir. Denizdeki ulusal yargı yetkilerinin bu şekilde genişletilmesi önemli ancak balıkçılığın sürdürülebilir gelişimi ve etkili yönetimi için yetersiz olmuştur.

Akdeniz'de balıkçılık yönetimi sağlayan temel anlaşma 1982 B.M.D.H.S ile bunun kapsamında BÖLÜM 1.3 içerisinde anlatılan 1995 BM Balık Stokları Anlaşması ve 1993 Uyum Anlaşması'dır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Yönetim Birimleri; bu anlaşmalar ve dünya balıkçılığındaki diğer gelişmeleri dikkate alarak, yeni bir küresel "Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları" oluşturulması yönünde bir tavsiyede bulunmuştur. Tavsiye edilen bu oluşumun hedefi; sözü edilen anlaşmalarla uyumlu; zorunlu olmayan bir anlayışta,

tüm balıkçılığın korunması, yönetimi ve gelişimi için gerekli ilke ve standartları yaratmaktır.

#### **2.1.2.1.1. FAO Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları (FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries)**

31 Ekim 1995 tarihinde FAO Konferansı'nda oybirliği ile kabul edilen Kurallar; çevre ile uyumlu olarak sucul canlı kaynakların sürdürülebilir kullanımını garanti altına alan ulusal ve uluslararası girişimleri belirleyen çerçeveyi oluşturmaktadır. FAO, yetkisi gereğince; özellikle gelişmekte olan üye ülkelere Sorumlu Balıkçılık Kuralları'nın etkili olarak uygulanması konusunda yol göstermekle görevlendirilmiştir. Örgüt bununla birlikte; gelinen süreç ve gerekli olan diğer tedbirler konusunda BM Topluluğu'na düzenli olarak rapor vermektedir.

Toplam 12 maddeden oluşan kurallarda diğer uluslararası anlaşmalar ile olan ilişkiler, uygulama, izleme ve güncelleme, gelişmekte olan ülkelerdeki özel gereklilikler, balıkçı yönetimi, balıkçılık operasyonu ilkeleri, yetiştiriciliğin geliştirilmesi, balıkçılığın kıyı yönetimine uyumu, hasat sonrası faaliyetler ve ticaret ile balıkçılık araştırmaları temel maddelerdir<sup>20</sup>. İhtiyati bir yönetim aracı olan Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları'nın dünya genelindeki balıkçılık yöneticilerinin referans aldıkları anahtar bir araç olduğu yaygın olarak kabul edilmiştir.

---

<sup>20</sup> FAO Code Of Conduct for Responsible Fisheries, 2005 (FAO, pp.49)

**2.1.2.1.2. FAO Yasadışı, Rapor Edilmeyen ve Düzenlenmemiş Avcılığı<sup>21</sup>  
Önleyici, Sınırlayıcı ve Ortadan Kaldırıcı Uluslararası Eylem Planı (2001)  
(IPOA-IUU)**

Yasadışı, rapor edilmeyen ve düzenlenmemiş (*IUU*) avcılık hem açık denizleri hem de MEB'i tehdit eden küresel bir sorundur (Anonymous 2005). Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları'nın içeriği ve sürdürülebilir balıkçılığa yönelik tüm hedeflerinde; son yıllarda oldukça gündemde olan, dünya balıkçılığında ciddi ve artan bir sorun olan *IUU* avcılıkla mücadele de bulunmaktadır. *IUU* avcılık; avcılığı yapılan tüm balık stoklarının korunması ve yönetimine yönelik çabaları zayıflatmaktadır<sup>22</sup>. Ulusal ve uluslararası boyutta *IUU* avcılık faaliyetlerinin önlenmesi ve sınırlandırılması amacıyla FAO Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları çerçevesinde 2001 yılında sözkonusu Planı oluşturan anlaşmayı imzalamıştır. Temel yaklaşımı, gelişmekte olan ülkelerin durumlarını dikkate alarak kıyıların, limanların ve Bayrak Devletlerin bütünsel ve sinerjik yaklaşımı olan bu Plan; üye devletler tarafından ihtiyati olarak uygulanan bir araç ve Akdeniz'e oldukça zarar veren *IUU* avcılığın ve yasadışı faaliyetlerin önlenmesi yönünde Akdeniz'de gerekli olan temel eylemdir<sup>23</sup>.

Günümüzde faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası pek çok örgüt *IUU* avcılığın önlenmesi konusunda çalışmaktadır<sup>24</sup>. IPOA-IUU Planı'nı takiben 2003 yılında Ekonomik ve İktisadi İşbirliği Teşkilatı (OECD) Sürdürülebilir Kalkınma Toplantısı'nda bir grup Bakan, çalışmalarını Birleşik Krallık tarafından desteklenen, *IUU* avcılığa yönelik problemlerin çözümlerine ilişkin "Açık Denizler Görev Gücü" oluşturmuşlardır.

---

<sup>21</sup> Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IUU Fishing)

<sup>22</sup> International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate IUU Fishing, FAO,2001.24 p.

<sup>23</sup> <http://www.iuufishing.org>

<sup>24</sup> <http://www.illegal-fishing.org>

## 2.1.2.2. Uluslararası Örgütler

### 2.1.2.2.1 Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu (GFCM)<sup>25</sup>

Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu'nu kuran anlaşma FAO Kurucu Anlaşması'nın ilgili hükümleri altında 24 Eylül 1949 tarihinde FAO Roma Konferansı'nda onaylanmıştır. FAO bünyesinde faaliyet gösteren GFCM Kurucu Anlaşması; 20 Şubat 1952 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 1963, 1976 ve 1997 yıllarında tadil edilmiştir.

AT ile birlikte toplam 23 ülkenin üyesi olduğu GFCM'in hedefi Akdeniz, Karadeniz ve bitişik denizlerde canlı deniz kaynaklarının gelişimi, korunması, yönetimi ve bu kaynaklardan en iyi şekilde faydalanılması ile yetiştiricilik faaliyetlerinin sürdürülebilir gelişimini desteklemektir (Anonymous 1963). GFCM'e üyelik; hem Akdeniz kıyı devletlerine hem de bölgesel ekonomik örgütlere olduğu gibi Akdeniz'de balıkçılık yapma anlaşması olan BM ülkelerine de açıktır<sup>26</sup>. GFCM'e üye olan ülkeler ve üyelik tarihleri Tablo 7'de verilmektedir. Tablo 7'de yer alan ülkelere ilaveten 2006 yılında Mısır, İsrail ve Karadağ Komisyon'a üye olmuştur<sup>27</sup>.

---

<sup>25</sup> General Fisheries Commission for the Mediterranean

<sup>26</sup> [www.gfcm.org](http://www.gfcm.org)

<sup>27</sup> [www.gfcm.org](http://www.gfcm.org)

Tablo 7: GFCM'e Üye Ülkeler

Ülke	Üyelik Tarihi
<b>Arnavutluk</b>	10 Ekim 2003
<b>Avrupa Topluluğu</b>	27 Temmuz 2000
<b>Bulgaristan</b>	29 Kasım 2006
<b>Cezayir</b>	26 Nisan 2005
<b>Fas</b>	24 Temmuz 2006
<b>Fransa</b>	30 Ekim 2002
<b>Hırvatistan</b>	28 Kasım 2003
<b>İspanya</b>	15 Şubat 2002
<b>İtalya</b>	23 Ağustos 2000
<b>Japonya</b>	30 Temmuz 2004
<b>Kıbrıs</b>	3 Ağustos 2000
<b>Libya</b>	23 Aralık 2003
<b>Lübnan</b>	4 Mart 2005
<b>Malta</b>	23 Aralık 1999
<b>Monako</b>	12 Haziran 2001
<b>Romanya</b>	1 Ekim 2003
<b>Sırbistan</b>	8 Haziran 2003
<b>Slovenya</b>	29 Nisan 2004
<b>Tunus</b>	30 Haziran 2003
<b>Türkiye</b>	5 Haziran 2000
<b>Yunanistan</b>	29 Ağustos 2002

GFCM; diğer Bölgesel Balıkçılık Yönetim Örgütleri (RFMOs) ile işbirliği halinde Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları'nı takiben yönetim birimleri aracılığı ile balıkçılığın bölgesel düzeyde yönetimini sağlayan bir araç olmaktadır. GFCM'in bununla birlikte Yetki Alanı içinde (Şekil 1) balıkçılığın korunması ve yönetimi konusunda sınırlayıcı "Tavsiye Kararları" benimseme yetkisi bulunmakta ve Komisyon Akdeniz'deki balıkçılık denetimi için önemli bir rol üstlenmektedir (Troadec 1979).

Şekil 1: GFCM Yetki Alanı



Akdeniz ve Karadeniz’de yaşayan tüm türlerin balıkçılık yönetiminden sorumlu olan Komisyon, Akdeniz ve Karadeniz’de sürdürülebilir balıkçılığı sağlamak için aşağıda belirtilen sorumlulukları yerine getirmektedir:

- Akdeniz’deki bolluk ve kullanılma düzeyleri dâhil canlı kaynakların ve bunlara bağlı balıkçılık durumunun gözden geçirilmesi
- Canlı deniz kaynaklarının korunması ve yönetimi ile bu tavsiyelerin uygulanmasına yönelik uygun tedbirlerin oluşturulması ve tavsiye edilmesi
- Balıkçılık endüstrisinin ekonomik ve sosyal boyutunun gözden geçirilmesi ve bunların gelişimini amaçlayan herhangi bir tedbirin tavsiye edilmesi
- Balıkçılığın her boyutunda eğitim ve benzer faaliyetlerin desteklenmesi, tavsiye ve koordine edilmesi
- Balıkçılık alanında ve canlı deniz kaynaklarının korunmasına yönelik ortak projeler dâhil, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi, tavsiye ve koordine edilmesi
- Kullanılabilir canlı deniz kaynaklarının ve bunlara bağlı balıkçılığa dair bilgilerin bir araya getirilmesi yayımlanması veya yayılması
- Kıyı balıkçılığının artırılmasına ve denizlerdeki ve acı sulardaki yetiştiriciliğe yönelik programların desteklenmesi
- Komisyon’un anlatılan bu hedeflere ulaşmasına yönelik diğer önemli her türlü faaliyetin yürütülmesi



GFCM'in yıllık olarak yayınladığı "Tavsiye Kararları"<sup>28</sup> üye ülkelerde teknik, ulusal ve uluslararası boyutlarda Akdeniz'deki balıkçılık yönetimi garanti altına almayı hedeflemektedir (Breuil 1999).

Komisyon, deniz kaynaklarının yönetiminde aldığı kararları üye ülkeler tarafından yapılmış bilimsel araştırmaların sonuçlarına dayandırmaktadır. GFCM Bilimsel Danışma Komitesi ve bu komiteye bağlı çeşitli çalışma grupları yılın farklı zamanlarında toplanarak, bilimsel araştırma sonuçlarına ve tartışmalara dayalı uygulamaya yönelik taslaklar oluşturmaktadır.

#### **2.1.2.2.2 Atlantik Ton Balıklarının Korunması Uluslararası Komisyonu (ICCAT)<sup>29</sup>**

Atlantik Ton Balıklarının Korunması Uluslararası Komisyonu (ICCAT)<sup>30</sup>; Atlantik Okyanusu ve bitişik denizlerde ton ve ton benzeri türlerin korunmasından sorumlu hükümetler arası bir balıkçılık örgütüdür. Komisyonu Kuran anlaşma; 1966 yılında Brezilya'da imzalanmış ve onay sürecinin ardından 1969 yılında yürürlüğe girmiştir<sup>31</sup>

Akdeniz'de yönetim planları, işbirliği içinde olan ICCAT ve GFCM'in yetki alanlarındaki farklılıklar ICCAT'ın uluslararası boyutta sadece ton ve ton benzeri türlerin yönetimi ile ilgilenmesi, GFCM' in ise Akdeniz ile sınırlı olarak; sadece ton balıkları türleri değil Akdeniz' de bulunan tüm türlerin yönetiminden sorumlu olmasıdır. ICCAT ve GFCM' e üye olan ülkeler farklı olmakla birlikte Akdeniz' de ton balığı avcılığı yapan birçok ülke hâlihazırda ICCAT üyesi olmaktadır.

2008 yılı itibari ile ICCAT sözleşmesine taraf olan 46 ülke Tablo 8, ICCAT'ın Yetki Alanı ise Şekil 2'de gösterilmektedir.

---

<sup>28</sup> Recommendations

<sup>29</sup> International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas

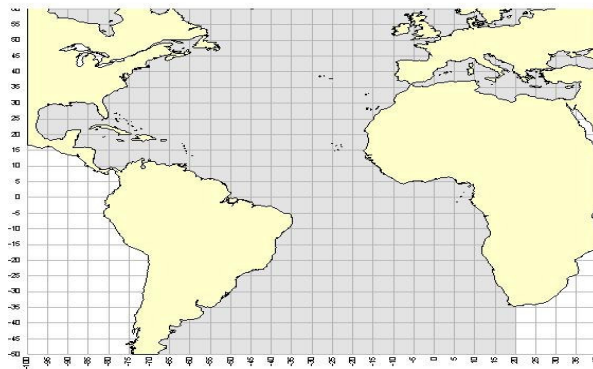
<sup>30</sup> ICCAT; metin içinde Komisyon olarak da anılacaktır.

<sup>31</sup> www.iccat.es

Tablo 8: ICCAT'a Taraf Olan Ülkeler<sup>32</sup>

Ülke	Taraf olma tarihi	Ülke	Taraf olma tarihi
ABD	1967	İzlanda	2002
Angola	1976	Japonya	1967
Arnavutluk	2008	Kanada	1968
Avrupa Topluluğu	1997	Kore Cumhuriyeti	1970
Barbados	2000	Libya	1995
Belize	2005	Meksika	2002
Birleşik Krallık	1995	Mısır	2007
Brezilya	1969	Namibya	1999
Cabo Verde	1979	Nijerya	2007
Cezayir	2001	Nikaragua	2004
Çin	1996	Norveç	2004
Ekvador Ginesi	1987	Panama	1998
Fas	1969	Rusya	1977
Fildişi Sahilleri	1972	São Tomé ve Príncipe Demokratik Cumhuriyeti	1983
Filipinler	2004	Senegal	2004
Fransa (St- Pierre et Miquelon)	1968	St. Vincent ve Grenadinler	2006
Gabon	1977	Suriye	2005
Gana	1968	Trinidad ve Tobago	1999
Guatemala	2004	Tunus	1997
Guiné Cumhuriyeti	1991	Türkiye	2003
Güney Afrika	1967	Uruguay	1983
Hırvatistan	1997	Vanuatu	2002
Honduras	2001		

Şekil 2.: ICCAT Yetki Alanı



<sup>32</sup> www.iccat.es

ICCAT, Atlantik ton balıkçılığında yıllık kotalar, küçük boy balıkların avlanmasında kısıtlamalar ve belirli balıkçılık faaliyetleri için zaman-alan yasakları konusundaki koruma tedbirlerinden sorumludur.

Komisyon; taraf ülkelerden ve Atlantik Okyanusu'nda ton balığı türlerinin avcılığı yapan tüm antitelerden<sup>33</sup> balıkçılık istatistiklerini toplamakta, taraf olan ülkeler adına stok değerlendirme dâhil araştırma faaliyetleri yürütmekte, bilimsel temelli yönetim tavsiyeleri geliştirmekte, taraf ülkelerin yönetim tedbirlerine uyacağı bir sistem oluşturmakta ve bu konularla ilgili yayınlar çıkarmaktadır.

ICCAT'a üye olan veya olmayan ülkeler; ICCAT "Tavsiye Kararları"<sup>34</sup> doğrultusunda avcılık kurallarına, kendisi için tahsis edilen av kotasına uymak ve avcılık, yetiştiricilik bilgilerini düzenli olarak Komisyon'a bildirmekle yükümlüdür. ICCAT her yıl, ülkelerden gelen balıkçılık verilerine göre üye olan veya olmayan ülkelere bir av kotası tahsis etmektedir. ICCAT tarafından alınan yönetim kararlarının temelini bilimsel çalışmalar oluşturmaktadır.

Akdeniz'de orkinos (*Thunnus thynnus* L., 1758) avcılığı konusunda uygulanan temel ICCAT Tavsiye Kararları'ndan bazıları; belirli bir boydan küçük olan balıkların avcılığının yasaklanması, belirli av araçları ile yapılan avcılığın belirli zamanlarda yasaklanması, Akdeniz'de uçak veya helikopterle avcılığa destek verilmemesi yönünde yasaklar ve orkinos yetiştiriciliğine yönelik oluşturulan yönetim planlarından oluşmaktadır.

### **2.1.3. AKDENİZ ÜLKELERİNİN ULUSAL BALIKÇILIK MEVZUATINDA YER ALAN TEDBİRLER**

Akdeniz ülkelerinin ulusal balıkçılık mevzuatı incelendiğinde; ülkelerin balıkçılık yönetimi için almış olduğu tedbirler uluslararası önlemlere bağlı olarak Balıkçılık Kaynaklarına Giriş, Av Çabası ve Balıkçılık Kapasitesinin Yönetimi ve İzleme, Kontrol ve Denetim başlıkları altında toplanabilir.

---

<sup>33</sup> Entities

<sup>34</sup> Recommendations

### **2.1.3.1. BALIKÇILIK KAYNAKLARINA GİRİŞ REJİMİ**

Akdeniz ülkeleri; 1982 B.M.D.H.S. gereğince kendi sularında balıkçılık kaynaklarına girişi düzenlemekten sorumludurlar. Giriş rejimi hem özel teknelere hem de balıkçı teknelerine uygulanmaktadır. Pek çok ülkede önemli bir balıkçılık faaliyeti olan ve önemi giderek artan ticari olmayan balıkçılık<sup>35</sup> faaliyetleri de balıkçılık kaynaklarına giriş rejimi kapsamında değerlendirilmektedir (Gaudin ve De Young 2007)

#### **2.1.3.1.1 Ticari Balıkçılık**

Balıkçılık mevzuatı; balıkçılık teknelerine uygulanabilen giriş rejimini özel teknelere uygulanabilen rejimden ayırmaktadır.

Ulusal balıkçılık sahasına giren balıkçılık teknelerini denetleyen yasal rejim teknenin uyuşmasına göre değişmektedir. Genel olarak; balıkçılık mevzuatı kaynaklara giriş konusunda biri ulusal balıkçı teknelerine ve diğeri yabancı uyruklu teknelere uygulanan iki farklı yasal rejimden oluşmaktadır. AB'ye özgü bir durum olarak; üye olmayan ülkenin bayrağını taşıyan tekneler yabancı uyruklu tekneler olarak tanımlanırken; Üye Ülke bayrağını taşıyan tekneler Üye Ülke uyruklu tekne veya Topluluk teknesi olarak tanımlanmaktadır (Anonymous 2002).

Ulusal tekneler ise; tüm Akdeniz kıyı ülkelerinde; kendi hükümdarlık ve yargı yetkisi dâhilindeki sularda avcılık yapmak üzere ruhsat verilmiş olan teknelerdir. Birçok Akdeniz kıyı ülkesinde balıkçı teknesi olması için verilmiş bir lisans; ruhsat sahibine bu tekne ile avcılık yapma hakkını vermektedir. Balıkçılık ruhsatına başvurular geminin sahibi veya kiralayan tarafından yetkili birimlere yapılmaktadır (Cacaud 2005).

---

<sup>35</sup> Amatör balıkçılık , sportif balıkçılık ve turizm balıkçılığı

Akdeniz ülkelerinin ulusal mevzuatında ortak özellik; balıkçılık ruhsatının çıkarılması ve izinlerin balıkçı teknelerinin daha önce yapılan kontrollerine bağlı olduğu hükmüdür.

Uluslararası birçok balıkçılık anlaşmasına<sup>36</sup> bağlı olarak; Arnavutluk, Cezayir, AB, Yunanistan, Malta, Slovenya ve İspanya açık denizde veya başka bir ülkenin yargı yetkisindeki sularda olsun, kendi bayraklarını taşıyan ulusal teknelerin ulusal yetki alanları dışındaki sularda da avcılık yapmasına izin veren bir sistem getirmişlerdir.

Birçok Akdeniz ülkesi ulusal yetki alanı dâhilindeki sularda ticari amaçla avcılık yapan yabancı balıkçı teknelerine belli koşullar altında izin vermektedir (Accadia ve Franquesa 2006). Bunun için de ülkeler arasında bir anlaşma sağlanması ve bu anlaşmaya bağlı olarak balıkçı teknelerinin ruhsatlandırılmış olması şartı gereklidir.

#### **2.1.3.1.2 Amatör Balıkçılık**

Akdeniz ülkelerinde genel bir kural olarak, ticari balıkçı teknelerine uygulanan en düşük av boyu, yasak türler, yasak balıkçılık alanlar ve balıkçılığa kapalı dönemler ile ilgili kısıtlamalar amatör balıkçılıkta da uygulanmaktadır (Gaudin ve De Young 2007). Buna ilaveten birçok mevzuat<sup>37</sup> her bir amatör balıkçının kullanabileceği veya balıkçı botunun güvertesinde taşınabilen, av aracı tipi ve av miktarı kısıtlama dilini de içermektedir.

---

<sup>36</sup> 1993 Uyum Anlaşması, FAO Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları, B.M.D.H.S, 1995 BM Balık Stokları Anlaşması, IPOA-IUU Planı'nın ilgili maddeleri

<sup>37</sup> Cezayir, Hırvatistan, Kıbrıs, Fransa, İtalya, Lübnan, Slovenya, İspanya ve Tunus'un Ulusal Balıkçılık Mevzuatı

### **2.1.3.2. AV ÇABASI VE BALIKÇILIK KAPASİTESİNİN YÖNETİMİ**

Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları'na göre ülkeler; balıkçılık kapasitesinin artmasını önleyen veya ortadan kaldıran tedbirleri almakla ve av çabası düzeyinin balıkçılık kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını garanti almasını sağlamakla yükümlüdür<sup>38</sup>. Akdeniz kıyı devletlerinin balıkçılık mevzuatı incelendiğinde; bu devletlerin sözü edilen hedeflere ulaşmak için almış olduğu tedbirlerin temel tedbirler ve yardımcı tedbirler olmak üzere iki ana başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir.

#### **2.1.3.2.1 Temel Tedbirler**

Birçok Akdeniz kıyı devletinde son yıllarda geliştirilen balıkçılık politikaları; uluslararası balıkçılık araçları aracılığı ile av çabası düzeyinin balıkçılık kaynaklarının mevcudiyetinin sağlanması amacıyla kontrol edilmesine ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadır (Cacaud 2005). Av çabasının kontrol edilmesi bununla birlikte; ulusal av filosunun balıkçılık kapasitesinin belirli koşullarda azaltılacağı veya artırılacağı değerlendirilmesine aracılık etmektedir.

##### **2.1.3.2.1.1. Av Çabasının Yönetimi**

Akdeniz kıyı devletleri tarafından kendi egemenlik ve yargı yetkisi sınırları içinde av çabasının düzeyini kontrol etmek için uygulanan tedbirler; balıkçılık ruhsatlarının sınırlandırılması, Toplam Avlanabilir Miktar ve/veya kotalar, balıkçılık kapasitesi, denizde geçirilen gün sayısı tedbirleri olarak uygulanmaktadır.

---

<sup>38</sup> Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları Madde 7.1.8.

#### **2.1.3.2.1.2. Balıkçılık Ruhsatlarının Sınırlandırılması**

Akdeniz kıyı devletleri kendi egemenlik ve yargı yetkisi sınırları içinde balıkçılık kapasitesini kontrol altında tutmak üzere yetkili otoriteler tarafından verilen balıkçılık ruhsatlarının sınırlandırılması yoluna gitmektedir. Sınırlama; ulusal sular boyunca veya özelleşmiş bir alan veya balıkçılık bölgesi, balık türü veya tür grubu, özelleşmiş bir av aracı veya av metodu şeklinde uygulanabilmektedir. Fransa'da yetkili otoriteler Akdeniz'deki ulusal sularında gırgır tekneleri aracılığı ile yapılan orkinos avcılığı için verdiği ruhsatların sayısını yıllık olarak belirlemektedir (Catanzano vd. 2000).

Bazı Akdeniz ülkelerinde yeni ticari teknelere ruhsat verilmesi durdurulmuştur (Cacaud 2005). Yunanistan ve İtalya'da bu tedbir herhangi bir ticari gemi teknesine uygulanırken; Cezayir'de doğrudan orkinos türlerini avlayan teknelerin ruhsatlarına, Hırvatistan'da ise belirli bir av aracını kullanımına izin veren ruhsatlara uygulanmaktadır (Anonymous 2007)

#### **2.1.3.2.1.3. Toplam Avlanabilir Miktar veya Kotalar (TAC)**

Ton ve ton benzeri türler dışında toplam avlanabilir miktar ve kota sistemi ile balık stoklarının yönetimi Akdeniz'de geçerli olamamaktadır (Penas 1998). Bunun sebebi Akdeniz balıkçılığının çok çeşitli türlerle karakterize edilmesidir (Arnason 1998). Akdeniz'de bugüne kadar kota sistemine bağlı olan tek tür orkinos olmuştur. Bu tür konusundaki mevcut sistem ICCAT tarafından kurulmuştur ve sadece ICCAT üye ülkelerinde uygulanmaktadır. Toplam izin verilebilir av miktarı veya kotaların oluşturulmasına yönelik alt yapı oluşturan hükümler Akdeniz kıyı devletlerinden Cezayir, Hırvatistan, Fransa, Malta ve İspanya'nın balıkçılık mevzuatında bulunmaktadır<sup>39</sup>.

---

<sup>39</sup> İleri göç eden balık türleri dışında başka bir türe ait herhangi bir kota sistemine rastlanmamaktadır.

#### **2.1.3.2.1.4. Denizde Geçirilen Gün Sayısı Programı**

Akdeniz kıyı devletlerinden bazıları bu programın uygulanması ile yetkili balıkçılık teknelerinin faaliyet süresini sınırlandıran önlemler tahsis etmişlerdir. Örneğin İtalya, bu çeşit bir programı Adriyatik Denizi'nde haftanın sadece belirli günlerinde avlanmasına izin verilen dip ve orta su trolcülerini üzerinde uygulamaktadır. Fransa da aynı zamanda kendi suları içinde yüzey ağları vasıtasıyla orkinos avcılığı yapan profesyonel balıkçılarda uygulanan denizde geçirilen gün sayısı programı kurmuştur (Catanzano vd., 2000).

#### **2.1.3.2.2. Balıkçılık Kapasitesinin Yönetimi**

Balıkçı filosunun kapasite artışı aşırı avcılığın ve tüm dünyada balık stoklarındaki çökmenin en temel sebebi olarak bilinmektedir (SEC 2004). Aşırı avcılık kapasitesi konusunda artan görüşler; balıkçılık kapasitesinin yönetimi için daha önce **BÖLÜM 2.1.2.1.2'**de anlatılan Eylem Planı'nın oluşturulması konusunda destek verilmesi gerektiği yönünde olmuştur. Eylem Planı neticesinde ülkeler balıkçı filolarının balıkçılık kapasitesini izleme ve değerlendirmeye, ulusal eylem planları hazırlamaya ve uygulamaya teşvik edilmiştir.

Akdeniz ülkelerinin ulusal balıkçılık mevzuatı incelendiğinde; kıyı devletlerinden bazılarının kendi filolarının balıkçılık kapasitesinin izlenmesi ve kontrolünü arttırmak üzere çeşitli önlemler aldığı ve AB'nin AB balıkçı filosunun kapasitesini azaltmak yönünde tedbirler aldığı görülmektedir (2371/2002 sayılı AB Tüzüğü)<sup>40</sup>.

Akdeniz'de balıkçılık kapasitesinin kontrolü ve izlenmesine yönelik kabul edilen yaygın tedbirlerden biri herhangi bir geminin yapımı, ithali, tadilatı veya değişiminden önce bir yetki şemasının oluşturulmasıdır (Cacaud 2005). Cezayir'de örneğin, herhangi bir geminin alımı, ithali, yapımı veya tadilatı yetkili

---

<sup>40</sup> AB Komisyonu, Üye Ülke bayrağını taşıyan gemilerde Gross Ton ve motor gücü referans düzeyleri oluşturulmasına yönelik tedbirler almaktadır.



birimin onayına bağılı olmaktadır<sup>41</sup>. Tunus'ta ise balıkçı gemisinin yapımı veya ithali için ilk yetki onayı talep edilmektedir ancak bu sadece tonaj artışını balıkçılık idari birimi tarafından tarif edilen şekilde gerçekleştiren tekneler için geçerli olmaktadır.

Balıkçılık kapasitesinin kontrolünü ve izlenmesini sağlayan diğere tedbirler şunlardır:

- Belirli tekne kategorileri için balıkçılık ruhsatlarının durdurulması,
- Ruhsat transferi veya tekne yenilemeye kısıtlama getirilmesi.

OBP'nin temel amaçlarından birisi de benzer şekilde AB balıkçılık filosunun kapasitesini azaltmaktır (Anonymous 2001a). AB'nin tekne kapasitesi azaltmak yönünde almış olduğu tedbirler BÖLÜM 3'de detaylı olarak anlatılacaktır.

### **2.1.3.2.3.Yardımcı Tedbirler**

Akdeniz kıyı devletleri tarafından kabul edilen yardımcı tedbirler; av çabası ve balıkçılık kapasitesinin yönetimi için temel tedbirleri destekleyen tedbirlerden oluşmaktadır. Bu tedbirler; avcılığa kapalı dönem, av aracı ve av metodu, en düşük karaya çıkarma boyu, balıkçılık bölgeleri, koruma altındaki türler ve hedef dışı türler gibi geleneksel koruma ve yönetim tedbirleridir.

#### **2.1.3.2.3.1. Avcılığa Kapalı Dönem ve Geçici Olarak Askıya Alma**

Balıkçılık faaliyetlerinde avcılığa kapalı dönem ve geçici olarak askıya alma, belirli bir zaman periyodunda avcılığın durdurularak balık stokları üzerindeki baskının azaltılmasına yönelik olarak alınmış tedbirlerdir. Avcılığa kapalı dönem türlere üremek için izin verilmesine izin verecek şekilde temel ticari türlerin yumurtlama dönemine karşılık gelmektedir (Arnason 2000). Bu tedbir genellikle ya yetki alanı içindeki sular içinde ya da -daha yaygın olarak- belirli bir

---

<sup>41</sup> 12 Ekim 1963 Tarih ve 63-403 Sayılı Kararname

alan/alanlar içinde veya özel alanlarda belirli bir av aracı kullanılarak avlanmış spesifik bir tür veya tür grubunu hedef almaktadır.

#### **2.1.3.2.3.2. Av Aracı ve Av Metodu**

Av aracı ve av metodu konusunda yapılan düzenlemeler Akdeniz ülkelerinin balıkçılık mevzuatının ortak özelliğidir. Bu tedbir; balık stoklarının zarar veren av aracı ve metodu ile avcılığını önlemek için geliştirilmiş bir yöntemdir. En önemli ortak yaklaşımlardan biri ülkelerin yasaklanmış av araçları ve av metoduna yönelik bir liste oluşturulmasıdır (Cacaud 2005). Akdeniz'in tümünde patlayıcılar, kimyasallar, zehirli maddeler veya elektrikle avcılık yasaklanmıştır. Bazı ülkeler aynı zamanda; kullanılacak av araçlarına yönelik bir liste oluşturmuşlardır. Buna göre bazı av araçlarının kullanımı izne bağlı olabilmektedir. İsrail'de örneğin özel bir izin alınmadan trata ile avcılık yasaklanmıştır. Fransa'da Akdeniz'de profesyonel balıkçılar tarafından yasal olarak kullanılacak av araçlarının belirlenmesi için ikincil bir mevzuat onaylanmıştır.

#### **2.1.3.2.3.3. En Düşük Karaya Çıkarma Boyu**

En düşük av boyu balık türleri ve diğer sucul canlıların avcılığında yavru balıkların yakalanmasını önlemekte ve balıklar ile diğer türler için olgunlaşmasına ve böylece üremelerine olanak tanımaktadır (Bjorad 2002).

#### **2.1.3.2.3.4. Yasak Balıkçılık Sahaları**

Uzman yönetim yetkilileri; yasaklanmış balıkçılık sahaları tahsis ederek belirli balıkçılık alanlarını avcılığa kapatmak ya da belirli alanlarda/belirli derinliklerde belirli bir av aracı veya av metodunun yasaklanmasına imkân vermektedirler. Bu husus Akdeniz ülkelerinin balıkçılık mevzuatında farklı yasaklar şeklinde yer almaktadır.

#### **2.1.3.2.3.5. Balıkçılık Bölgeleri**

Balıkçılık bölgelerinin belirlenmesi, yetkili otoritelerin her bir balıkçılık bölgesi için sadece özelleştirilmiş teknelerle bölgeye özgü balıkçılık faaliyetlerini ayırt etmesine olanak tanımaktadır (Franquesa vd. 2006). Cezayir örneğın, her bir balıkçılık bölgesinde avcılık yapacak şekilde tanımlanmış tonaj ile uyumlu tekneler hariç diğerlerinin avcılık yapmasının yasak olduğu 3 balıkçılık bölgesi belirlemiştir.

#### **2.1.3.2.3.6. Balık Rezervleri**

Balık rezervleri; balıkçılık kaynaklarını ve yumurtlama bölgesi veya hassas deniz alanlarını korumak amacıyla belirlenmiş bölgelerdir (Harmelin vd. 1995). Bu alanlarda icari balıkçılık genellikle yasaklanmıştır veya sınırlı koşullarda gerçekleştirilmektedir.

#### **2.1.3.2.3.7. Yavru Balıkların Korunması**

Arnavutluk ve İtalya gibi bazı ülkeler yavru balık veya diğer sucul canlıların korunması amacıyla yavru türlerin avcılığını yetki şeması altına almışlardır (Gaudin ve De Young 2007).

#### **2.1.3.2.3.8. Koruma Altındaki Türler**

Denizel biyoçeşitliliği korumak amacıyla; koruma altındaki balık türleri ve diğer sucul canlılara ait bir liste oluşturulması ile tehlike altında olduğu belirlenen balık türleri ve diğer sucul canlılar için özel bir koruma uygulanmaktadır (Cacaud 2005). Koruma altındaki bir türün avcılığı ya tamamen ya da daha önceki yetkiye bağılı olarak yasaklanmıştır.

### **2.1.3.2.3.9. Hedef Dışı Avcılık (Yan Ürün)**

Hedef dışı avcılığın düzenlenmesi özellikle Akdeniz’de geniş bir tür çeşitliliği ile karakterize edilmektedir (Hall 1996). Akdeniz ülkelerinin balıkçılık mevzuatında bu konuya işaret eden birçok önlem bulunmaktadır.

### **2.1.3.3. İZLEME, KONTROL VE DENETİM (İZKD)**

Uluslararası hukuk gereğince, devletler hem ulusal ve hem de uluslararası koruma ve yönetim önlemlerinin uyumunu ve yürütülmesini garanti altına almak ve kendi yetki alanı içindeki sularda, açık denizlerde balıkçı teknelerinin faaliyetini etkili şekilde izleyecek ve kontrol edecek bir mekanizma geliştirmekle yükümlüdür (Anonim 1982). Bu nedenle ulusal sularda ve açık denizlerde yapılan *IUU* balıkçılık; ülkeleri bu soruna dikkati çeken yeni yönetim planları oluşturmak konusunda harekete geçirmektedir (Swan 2005). Akdeniz ülkeleri, bu konuda FAO Uyum Anlaşması ve BM Balık Stokları anlaşması, IPOA-IUU Planı çerçevesinde kendi suları ve açık denizlerdeki balıkçılık faaliyetlerini kontrol etmek amacıyla ulusal balıkçılık mevzuatına izleme, kontrol ve denetime yönelik unsurlar koymak durumundadırlar (Anonymous 2004).

Akdeniz ülkelerinin balıkçılık faaliyetlerinin izlenmesi, kontrolü ve denetimi konusunda balıkçılık mevzuatında temel olarak 9 farklı çeşit tedbir aldığı görülmektedir (Cacaud 2005). Bu tedbirler şöyledir:

1. Balıkçı teknelerinin kayıt edilmesi
2. Balıkçıların kaydı
3. İşaretleme
4. Teftiş
5. Raporlama
6. Avın karaya çıkarılması
7. Aktarma
8. Gözlemci programı
9. Gemi İzleme Sistemi (VMS)

Akdeniz ülkelerinin ulusal balıkçılık mevzuatı incelendiğinde Arnavutluk, Libya, Malta, Slovenya, İspanya ve Suriye'nin ulusal mevzuatında balıkçı teknelerinin kayıt edilmesine yönelik özel hükümlerin yer aldığı görülmektedir. Balıkçıların kayıt edilmesine yönelik hükümler ise Arnavutluk, Cezayir, İtalya, İspanya ve Suriye'nin ulusal balıkçılık mevzuatında yer almaktadır.

Balıkçı teknelerinin işaretlenmesi, balıkçılık faaliyetlerinin kontrolü ve izlenmesinden sorumlu yetkili birimin tekneyi açık denizde tanımlamasına olanak tanır. Bu durum; ticari gemicilik kanunu altında balıkçı tekneleri dâhil gemilerin kayıt edilmesi amacıyla ortak olarak kullanılan bir metottur. Buna ilaveten balıkçı teknelerinin “Balıkçılık Kanunu” altında balıkçılık yetkilileri tarafından tanımlanmak amacıyla özel olarak markalanması talep edilmektedir. Bu durum; Arnavutluk, Kıbrıs, Mısır, Fransa, Libya, Fas, Suriye ve Türkiye'nin balıkçılık mevzuatında yer almaktadır.

Teftiş; hem denizde hem de limanda yapılan teftişleri kapsamaktadır. Bu teftişler balıkçılık yönetimi için yürütücü araçlardır (Anonymous 2000a).

Uluslararası balıkçılık yönetim araçlarında aksedildiği gibi; koruma ve yönetim kararları mevcut olan en iyi bilimsel verilere dayandırılmalıdır. Bu amaçla; ülkeler balıkçılık alanında bilimsel ve teknik bilgilerini geliştirmek için, bilimsel çalışma yürütmeli ve veri toplamalıdır. Bu nedenle; tespit edilen balıkçılık kaynaklarına özgü yönetim planı oluşturulması için ülkelerin ulusal mevzuatında raporlama önemli bir yer tutmaktadır. Genel raporlama gereklilikleri Arnavutluk, Cezayir, Hırvatistan, Kıbrıs, Mısır, İsrail, Libya, Malta, Fas, Slovenya, Tunus ve Türkiye'nin ulusal mevzuatında yer almakta ve bu sistem hem ulusal hem de yabancı teknelere uygulanmaktadır. Ülkelerin ulusal balıkçılık mevzuatına göre balıkçılık faaliyeti bilgilerinin raporlanması veya seyir defterinin tutulması yasal bir zorunluluktur.

IPOA-IUU'ya<sup>42</sup> göre *IUU* balıkçılıkla mücadele için karaya çıkarılan her türlü av kayıt altına alınmalıdır. Akdeniz ülkelerinin bu konudaki ulusal düzenlemeleri farklılıklar göstermektedir.

Arnavutluk, Cezayir, Malta ve AB balıkçılık mevzuatı, gözlemci programı oluşturmayı öngörmektedir. Balıkçılık faaliyetlerini kontrol etmek için ülkeler, balıkçı teknelerinde gözlemci bulundurmaya durumundadırlar. Bu gözlemciler genellikle balıkçılıktan sorumlu ulusal kurumu ve sahil güvenlik birimini temsil etmektedir.

Son yıllarda balıkçılık faaliyetlerinin izlenmesi, faaliyetlerinin koruma ve yönetim tedbirlerine uyumunun garanti altına alınması için Akdeniz ülkeleri ve giderek artan sayıda bölgesel balıkçılık birimi Gemi İzleme Sistemi (VMS<sup>43</sup>) kullanmaya başlamışlardır. Gemi İzleme Sistemi, bugüne kadar; kendi suları içinde veya açık denizlerde avcılık yetkisi olan bir teknenin pozisyonunu izlemek amacı ile kullanılmaktaydı. Yeni teknolojilerin geliştirilmesi ile daha fazla ülke uydu-bazlı izleme sistem, kurmayı seçmişlerdir. VMS, uydu-bazlı izleme sistemi ile sinonim değildir ancak herhangi bir tür VMS'in bulunması, hangi iletişim sistemi kullanılırsa kullanılsın balıkçı teknesinin pozisyonunu izlemeye yönelik olarak kullanıldığı anlamına gelmektedir (Mills *et al.* 2004).

Akdeniz'de 5 ülkenin (Cezayir, Malta, Fas, Slovenya, İspanya) ve AB balıkçılık mevzuatında VMS'e yönelik spesifik hükümlerin yer aldığı görülmüştür. Bunlardan VMS'e yönelik en kapsamlı düzenlemeler ise AB mevzuatında bulunmaktadır. Buna yönelik ayrıntılı bilgi BÖLÜM 3'de anlatılacaktır.

---

<sup>42</sup> 52-64. maddeler

<sup>43</sup> Vessel Monitoring System

## BÖLÜM 3

### 3.1. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN AKDENİZ'DEKİ BALIKÇILIK YÖNETİMİ

Akdeniz'de balıkçılık Topluluk'un önemli bir sektörünü temsil etmektedir<sup>44</sup>. Topluluk'un av miktarının %12'si Akdeniz'de karaya çıkartılmaktadır. Topluluk'un Akdeniz'deki balıkçı filosu sayı olarak toplam balıkçı filosunun %46'sını temsil etmektedir (Tablo 9).

Tablo 9. Topluluk Akdeniz Balıkçılık Filosu<sup>45</sup>

	<b>Tekne sayısı</b>	<b>Tonaj(GT)</b>	<b>Motor gücü (kW)</b>
<b>Yunanistan</b>	18730	95806	555690
<b>İspanya</b>	14052	491246	1150504
<b>Fransa</b>	7883	214293	1064802
<b>İtalya</b>	14935	215747	1245412
<b>Kıbrıs R. K.</b>	897	12015	52258
<b>Slovenya</b>	148	865	8736
<b>Malta</b>	2133	2004	121301

AB Ortak Balıkçılık Politikası; AB'de balıkçılık sektörünü yöneten temel çerçeveyi oluşturmaktadır. OBP'nin temeli AT Anlaşması'na dayanıyor olsa da, mevzuatın birçok maddesi balık stoklarının yönetimi, sektörün yapısal düzeni, pazarlama, ticaret ve uluslararası ilişkilere yönelik ayrıntılı hükümlerden oluşmaktadır<sup>46</sup>

Topluluk'un balıkçılık konularına girişi 1970 yılların başlarına dayanmaktadır. Topluluk; 1983 yılı itibari ile su ürünleri piyasası, balık ürünleri, sektörün yapısal düzeni, uluslararası ilişkiler ve balık stoklarının yönetimini kapsayan kapsamlı bir politika oluşturmuştur. O günlerde Akdeniz'de sadece AET'in kurucu ortaklarından Fransa ve İtalya'nın kıyısı bulunmakta iken 1981'de Yunanistan'ın,

<sup>44</sup> <http://europa.eu.int/comm/fisheries>

<sup>45</sup> FAO, 2003.

<sup>46</sup> [http://ec.europa.eu/fisheries/cfp\\_en.htm](http://ec.europa.eu/fisheries/cfp_en.htm)

1986'da da İspanya ve Portekiz'in Topluluk'a katılması ile Akdeniz'deki balıkçılık yönetimi konusunda yeni politikalara ihtiyaç duyulmuştur (Anonymous 2004a). Yunanistan, İspanya ve Portekiz'i bekleyen zorluklara karşılık bu üç ülke balıkçılık dâhil belirli üretim sektörlerini destekleyen büyük bir finansal destek temin etmişlerdir. Topluluk'un balıkçılık dış politikası; bilhassa uzun mesafe balıkçılık faaliyetlerinin yoğun ölçüde gerçekleştirildiği İspanya için, balıkçıların çıkarlarına yönelik olarak benimsenmiştir. Ancak, 1990'ların başına kadar Akdeniz'deki balıkçılık yönetiminin geliştirilmesi için AB girişimleri henüz başlatılmamıştır (Chevalier 1995).

Açık deniz rejimine bağlı olarak Akdeniz'deki mevcut problemlere rağmen, AT; Akdeniz balıkçılık yönetiminin oluşturulmasında büyük rol alması gerekliliğini görmüştür (Coffey 2002). OBP'ye göre Birlik; Akdeniz balıkçılığına yönelik etkili koruma ve yönetim sisteminin uygulanmasında önderlik etmeli ve bu amaçla AB ülkesi olmayan diğer ülkelerle de doğru şekilde işbirliği sağlamalıdır.

“Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği İçin Bir Topluluk Sistemi Kurulmasına Yönelik 20 Aralık 1992 Tarih ve 3760/92 Sayılı Konsey Tüzüğü”-kullanım faaliyetleri dikkate alındığı zaman- OBP'nin genel hedeflerinin, mevcut olan ve girilebilen canlı deniz kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir temel üzerinde kullanılmasının sağlanması olduğunu taahhüt etmektedir.

OBP, Akdeniz'deki balıkçılık yönetim faaliyetleri ve hedeflere ulaşma yönündeki çabalarını başta GFCM olmak üzere ICCAT, FAO ve bunlara bağlı planlarla işbirliği halinde yürütmektedir (Anonymous 2001, 2002a).

AB, her zaman çevre, flora ve faunanın korunması amacıyla Akdeniz'de avcılık yapan kendi filosu üzerinde kalıcı ve sorumlu bir balıkçılık yönetimi kurma çabası içerisinde olmuştur (Hatcher 2000).



OBP'nin balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını geliştirmek ve bu kaynakları üye ülkeler arasında paylaşmaya yönelik oluşturduğu "Koruma Politikası" ve bu amaçla ortaya koyduğu koruma tedbirleri Akdeniz'e uygulanabilen en önemli balıkçılık politikasını oluşturmaktadır (Anonymous 2002a).

Akdeniz'de uygulanan balıkçılık yönetimi Koruma Politikası'nın farklı boyutları üzerinde odaklanan beş grup yasal unsurla ayırt edilebilir:

1. Üye ülkelerin balıkçılık sahalarına ve balık stoklarına giriş hakları
2. Av çabasının sınırlandırılması
3. Yavru/ anaç balıkların korunmasına ve hedef dışı yan ürünün avlanmasını önlemeye yönelik kontrol ve yaptırımlar
4. Yönetmelik veya düzenlemelerin tüm üye ülkelere etkin ve eşit olarak uygulanmasını sağlamaya yönelik kontrol ve yaptırımlar
5. Deniz habitatları ve koruma altındaki türlerle ilgili çevresel düzenlemeler

Genel olarak; AB av kotaları, ICCAT tarafından orkinos için koyulan kotalar dışında Akdeniz'de uygulanamamaktadır. Var olan genel av kotalarının dışında, Akdeniz; her bakımdan diğer AB ülkelerinde uygulanan, AB tekne kayıt sistemi ile ilgili gereklilikler, ruhsatlar, izleme ve kontrol düzenlemeleri ile yeni veri toplama tedbirleri dâhil olmak üzere aynı yönetim tedbirlerine tabidir (Penas 1998).

Birlik, 1990'lı yıllarından başından itibaren Akdeniz'de balıkçılık yönetimini geliştirmeye yönelik girişimlerini başlatmıştır. Bu girişimler teknik tedbirlerin uyumu, av araçlarında seçiciliğin artırılması, uluslararası işbirliğinin

geliştirilmesi yönünde olmuştur. AB'nin uluslararası işbirliğini geliştirmek adına GFCM'e üyeliğini oluşturan yasal dayanak şöyledir<sup>47</sup>:

- Akdeniz'deki Balıkçılık Kaynaklarının Korunmasına Yönelik Teknik Tedbirlerin Yer Aldığı 27 Haziran 1994 tarih ve **1626/1994** Sayılı Konsey Tüzüğü
- **98/416/AT**: Avrupa Topluluğu'nun Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu'na Katılmasına Yönelik 16 Haziran 1998 Tarihli Konsey Kararı
- **2000/487/AT**: Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu'nu Kuran Anlaşma'da Bu Örgüt için Bağımsız Bir Bütçe Oluşturulması Amacıyla Yapılan Değişikliğin Avrupa Topluluğu Tarafından Kabul Edildiğine Dair 17 Temmuz 2000 Tarihli Konsey Kararı

AB'nin bu balıkçılık kuruluşları ile ilgili olan mevzuatı ise iki temel unsuru içermektedir:

1. Birlik üyeliği hem kurucu ortak hem de katılımcı üye olarak elde eder<sup>48</sup>,
2. Birlik, özellikle balıkçılık faaliyetlerinin kontrolü, izlenmesi ve teknik tedbirler olmak üzere her bir kuruluş tarafından kabul edilmiş koruma ve yönetim tedbirlerini Birlik müktesebatına aktarır.

### **3.1.1. Akdeniz'e İlişkin Temel Mevzuat**

OBP'nin ilk 10 yılı boyunca Akdeniz'deki balıkçılık kaynaklarının korunmasına ve yönetimine yönelik Topluluk düzeyinde bir Tüzük bulunmamaktaydı (Anonymous 1994). Mevcut ulusal Tüzükler'in ışığında Akdeniz'deki stokların en iyi şekilde korunması amacıyla Akdeniz'e özgü yönetim planını oluşturan; AB'nin Akdeniz'de balıkçılık yönetiminde kullanacağı temel tedbirleri içeren

---

<sup>47</sup> www.fao.org

<sup>48</sup> Balıkçılık Komiteleri'ne üyelik FAO Madde 6 altında tüm FAO üyeleri için bilimsel mevzuatın benimsenmesi gerekmeksizin sadece FAO Sekreteryası'na bir bildiri ile yolu ile açıktır.

**1626/1994 Sayılı Konsey Tüzüğü**<sup>49</sup> oluşturulmuştur. Söz konusu Tüzük Akdeniz'deki balık kaynaklarının korunmasına yönelik standartları oluşturmakta ve AB'nin Akdeniz'deki sularında ve Akdeniz'deki açık denizlerde faaliyet gösteren AB teknelerine uygulanmaktadır. Tüzük; bununla birlikte üye ülkelerin ilave veya tamamlayıcı tedbirler almasını desteklemektedir.

1626/94 Sayılı Konsey Tüzüğü; özetle; Akdeniz'de kullanılan belirli balıkçılık donanımlarının özelliklerini, aşırı avcılığın önlenmesi için belirli balık türlerinin, kabuklular, yumuşakçalar ve Akdeniz'e özgü diğer su ürünlerinde en düşük avlama boyu ve bunun yanı sıra av araçlarında en düşük ağ göz açıklığı tedbirleri ortaya koymaktadır (Anonymous 1994).

Tüzüğün ortaya koyduğu tedbirler ile küçük boy bireylerden yakalandığı durumlardan kaçınmak için yavru balıkların toplandığı belirli bölgeler, bölgeye özgü koşullar dikkate alınarak korunmakta, bununla birlikte Akdeniz'deki balıkçılığı düzenlerken ulusal mevzuat ile özel türlerin, hassas veya tehlike altında olan türlere ait tedbirler dikkate alınmaktadır.

Balıkçılık kaynaklarına giriş rejiminde AB'ye özgü bir durum olarak üye ülke bayraklı balıkçı tekneleri "Topluluk gemisi" olarak adlandırılırken; üye olmayan ülkelerin bayrağını taşıyan balıkçı gemileri "yabancı gemiler" olarak tanımlanmaktadır (Anonymous 2002). AB; ulusal balıkçılık teknelerine ait olan ruhsatlar ve izinlerle ilgili "Balıkçılık Ruhsatlarında Bulunmak Üzere Gerekli Olan En Az Bilgiye Ait Kuralların Yer Aldığı Topluluk Sistemi Oluşturan 20 Aralık 1993 tarih ve 3690/93 Sayılı Konsey Tüzüğü", Akdeniz'de avcılık yapan AB teknelerine uygulamaktadır. Söz konusu Tüzük; üye ülkelerin kendi

---

<sup>49</sup> Akdeniz'deki Balıkçılık Kaynaklarının Korunmasına Yönelik Teknik Tedbirlerin Yer Aldığı 27 Haziran 1994 tarih ve 1626/1994 Sayılı Konsey Tüzüğü

bayraklarını taşıyan balıkçı teknelerine özgü ulusal bir ruhsat alınmasını gerekli kılmakta ve bu ruhsatta yer alması gerekli tekne bilgilerini içermektedir.

AB mevzuatı; Topluluk teknelerini AB üyesi olmayan ülkelerin bayrağını taşıyan “üçüncü ülkelerin” teknelerinden farklı kılmaktadır. Yabancı teknelere ait olan ve “Özel Balıkçılık İzinlerine İlişkin Hükümlerin Yer Aldığı 1627/94 Sayılı Konsey Tüzüğü” ne göre; üçüncü ülke bayrağını taşıyan ve Topluluk suları içinde avcılık faaliyeti gerçekleştiren balıkçı tekneleri, Bayrak Devlet ve Topluluk arasında yapılan balıkçılık anlaşması çerçevesinde hazırlanmış ve doldurulmuş özel balıkçılık lisanslarına tabidir.

AB Konseyi; Toplam Avlanabilir Miktar ve kotaları “Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği için Topluluk Sistemi Kuran 3760/1992 sayılı Konsey Tüzüğü”<sup>50</sup> gereğince yetkilendirilmektedir. Akdeniz’de ileri göç eden balıklara uygulanan hariç diğer türler için bir av kotası bulunmamaktadır. Bu Tüzük; üye ülkelerin, ticari olmayan balıkçılık aktivitelerini OBP kapsamında kaynakların korunması ve yönetimini güvence altına almalarını zorunlu kılmaktadır<sup>51</sup>. Bu zorunluluklar; Akdeniz için büyük önem taşımaktadır.

AB’nin Akdeniz’de balıkçılık yönetimini sağlamak amacıyla uyguladığı temel diğer bir düzenleme “Balıkçılık Kaynaklarının Ortak Balıkçılık Politikası Dâhilinde Korunması ve İşletilmesinin Sürdürülmesi Konulu 20 Aralık 2002 Tarih ve 2371/2002 Sayılı Konsey Tüzüğü”dür. Tüzük; Birlik’in balık avcılığı faaliyeti gerçekleştirdiği tüm sularda koruma ve sürdürülebilirlik adına alınacak önlemleri, türlerin emniyetli biyolojik limitler dâhilinde geri kazanım planlarını, balıkçılık yönetimi için gerekli yönetim planlarını, acil durum önlemlerini içermektedir<sup>52</sup>.

---

<sup>50</sup> Tüzük’ün 8. Maddesi

<sup>51</sup> Madde 2 (2)

<sup>52</sup> Tüzük’ün 4-8. maddesi

OBP'nin temel hedeflerinden biri olan ve tüm Akdeniz ülkelerinin balıkçılık mevzuatında temel tedbirler arasında yer alan av kapasitesinin azaltılması AB ülkeleri için 2371/2002 sayılı Konsey Tüzüğü'nün ilgili maddelerinde belirtilmektedir<sup>53</sup>. Söz konusu Tüzük'te av kapasitesinin ayarlanması konusunda her üye devletin kendi bayrağını taşıyan Topluluk tekneleri için GT (Gros Ton) ve kW (makine gücü) biriminde referans seviyeleri belirlenmiştir.

OBP kapsamında izleme, kontrol ve denetim faaliyetleri, teknelerin ruhsatları, kayıtları, teftiş, gözlemci programları ve VMS bu Tüzük altında yürütülmektedir. 2371/2002 Sayılı Tüzüğe göre özetle;

1. Her bir Üye Ülkenin kendi teknesine ait kaydı tutması ve Topluluk filo kaydının yapılması beklenmektedir<sup>54</sup>.
2. Topluluk suları dâhilinde veya dışında Topluluk teknelerinin teftişi yapılmalıdır<sup>55</sup>.
3. Topluluk balıkçı teknelerinin güvertede bir gözlemci bulundurmasını kabul etmesi ve bu kişilerle işbirliği yapması konusunda zorunluluk getirilmiştir<sup>56</sup>.

Akdeniz ülkeleri içinde VMS'e yönelik en kapsamlı yaptırımlar anılan Tüzük ile AB'de uygulanmaktadır<sup>57</sup>. Bu Tüzük altında, Topluluk suları içinde faaliyet gösteren Topluluk veya üçüncü ülke teknelerinin, uzaktan izleme vasıtasıyla geminin tespit edilmesini ve tanımlanmasını sağlayan bir sistem ile donatılması gereklidir. "Gemi İzleme Sistemine Yönelik Detaylı Hükümlerin Yer Aldığı 2244/2003 Sayılı Komisyon Tüzüğü"; VMS ile ilgili ayrıntılı hükümler getirmektedir. Tüzüğe göre teknelerin VMS bulundurması gerekliliği 18 metreyi

---

<sup>53</sup> Madde 12,13.

<sup>54</sup> Madde 15

<sup>55</sup> Madde 28

<sup>56</sup> Madde 22

<sup>57</sup> Bakınız Bölüm 2.1.3.3.

geçen tekneler için Haziran 2004, 15 metreyi geçen tekneler için Haziran 2005 itibari ile uygulanmaktadır. Tüzük ile 2004 yılında Komisyon gemilerde VMS bulundurulmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu amaçla; gemilere kurulan uydu-takip cihazı geminin coğrafik konumunu tespit etmekte, uygulanabildiği alanlarda geminin faaliyetine ilişkin bilgi vermektedir.

“Ortak Balıkçılık Politikası’na Uygulanabilen Bir Kontrol Sistemi Oluşturulmasına Yönelik 12 Ekim 1993 Tarih ve 2847/93 Sayılı Konsey Tüzüğü”

AB ülkeleri için politikanın etkili uygulanmasının kontrolü amacıyla uygulanmaktadır. Tüzük kapsamında balıkçılık kaynaklarının özellikle TAC ve kotalar ve teknik tedbirler temeline dayalı yönetimi ile av kapasitesi ve balıkçılık faaliyetlerinin izlenmesini içeren av çabasının yönetimine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Söz konusu düzenlemeye göre üye ülkelerin gerçekleştirdiği her türlü avcılık ve karaya çıkarma faaliyetleri denetim altında tutulmalı, Topluluk teknelerinin tüm denizcilik faaliyetleri izlenmelidir. Birlik; bu Tüzüğe göre kendine has bir izleme programı benimsemiştir.

Tüzükte yer alan temel tedbirler şu şekilde sıralanabilir:

1. Topluluk suları dâhilinde avcılık faaliyetinde bulunan üçüncü ülkelere yönelik gereklilikler<sup>58</sup>
2. 10 metre veya daha büyük Topluluk balıkçı teknelerinin seyir defteri bulundurması zorunluluğu<sup>59</sup>.
3. Üye ülkeler tarafından karaya çıkartılan av için barınak şemaları oluşturmak ve bu şemalar ile uyumlu olma zorunluluğu<sup>60</sup>.
4. Topluluk tekneleri tarafından yapılan aktarma faaliyetlerine yönelik gereklilikler Üye Ülke tarafından belirlenir<sup>61</sup>.

---

<sup>58</sup> Madde 28

<sup>59</sup> Madde 6

<sup>60</sup> Madde 7

<sup>61</sup> Madde 7

AB, Akdeniz balıkçılığının biyolojik, sosyal ve ekonomik şartlarının özel bir idari çerçeve gerektirdiği saptamasından hareketle, balıkçılık alanındaki teknik gelişmeler ışığında, Akdeniz'deki balıkçılık kaynaklarının Ortak Balıkçılık Politikası dâhilinde korunması ve sürdürülebilir kullanımına ilişkin yeni bir Tüzüğü 29 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe koymuştur. 1967/2006 sayılı Konsey Tüzüğü<sup>62</sup>; Akdeniz'de gerçekleştirilecek avlanma faaliyetlerinde kullanılacak araç ve gereçlere ilişkin birtakım kısıtlamalar getirmekte; en önemlisi üye ülkelere Balıkçılık Koruma Alanları (BKA) tespiti konusunda yetki vermekte, bununla birlikte yönetmeliğin yürürlüğe girmesini takiben 2 yıl içinde tayin ettiği BKA'ları dikkate alarak kendi karasuları dâhilinde avlanma faaliyetlerini yasaklama/sınırlama yetkisi vermektedir.

### **3.1.2. Ortak Balıkçılık Politikası'nda Akdeniz'e Yönelik Reformlar**

Biyolojik açıdan incelendiğinde; dünya genelinde stokların tehlikede olduğu, pek çok balık stoğunun sürdürülebilir kullanımının bu nedenle tehdit altında olduğu görülmektedir (Frost ve Andersen 2006). Bununla birlikte canlı kaynaklara ait bilimsel tavsiye ve bilgilerde önemli boşluklar ve zayıflıklar ortaya çıkmaktadır. Bu durum balıkçılık yönetiminde bazı değişikliklerin yapılması gerektiğine işaret etmiştir.

OBP ile; Topluluk'un yetki alanı içinde olan her alanda uyguladığı yapısal politikalar ve pazar politikası Akdeniz'de uygulanmıştır ve diğer bölgelerle aynı mantık içinde gerekli yaptırımlar kullanılmıştır (Coffey 2002). Bazı uygulamaları ertelenmekle beraber kontrol politikası Akdeniz'de geleneksel olarak diğer bölgelere göre farklı şekilde uygulanmıştır. Örneğin; BÖLÜM 3.1'de de değinildiği gibi; kontrol politikasının temel taşlarından olan TAC ve kotalar

---

<sup>62</sup> OJ L 409, 30.12.2006

Akdeniz’de uygulanmamıştır. Daha önce de belirtildiği gibi Akdeniz’de 1998 yılından beri sadece orkinos kota sistemine tabidir. Buna ilaveten, OBP’nin seyir defteri gibi belirgin unsurları Atlantik’ten daha sonra Akdeniz’de uygulanmaya başlanmıştır.

Birlik tarafından Akdeniz’e özgü bu durumlar; yetkili alanı olan diğer bölgelerdeki kadar önemli ve gerekli olan tedbirlerin Akdeniz’e uygulanmasında başarısızlık olarak değerlendirilmektedir (Anonymous 2001). Birlik’in Akdeniz’de balıkçılığın düzenlenmesine konusunda verdiği taahhütler, diğer balıkçılık alanlarında olduğundan az değildir. Ancak günümüzde halen GFCM, ICCAT ve AB’nin balıkçılık yönetimi girişimlerinin etkisi ve AB balıkçılık sektörünün Akdeniz çevresi üzerindeki etkileri konusunda devam eden endişeler bulunmaktadır (STECF 2004).

Akdeniz’deki mevcut durum OBP’na bu alanda yeni bir politik güç getirmenin gerekliliğini ortaya koymuştur. Birlik tüm bu olumsuz görüş ve aksaklıklar neticesinde balıkçılık yönetiminin daha etkin olarak sağlanması ve Akdeniz’de uygulanan mevcut düzenlemelerin güncellenmesi ve belirgin araçların oluşturulması amacı ile ilki OBP’nin Geleceği Üzerine Yeşil Kitap; ikincisi de Akdeniz’e özgü Topluluk Eylem Planı olmak üzere iki yeni reform yayımlamıştır (Anonymous 2001, 2002a).

### **3.1.2.1. Ortak Balıkçılık Politikası’nın Geleceği Üzerine Yeşil Kitap<sup>63</sup>**

Yeşil Kitap Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmış ve 20 Mart 2001 tarihinde yayımlanmıştır. Yeşil Kitap’ta temelde OBP’nin temel politikalarının mevcut durumu ve politikalarda yaşanan aksaklıklara, sorunlara ve bunlara ilişkin reformlara yer verilmektedir.

---

<sup>63</sup> COM (2001) 135



Yeşil Kitap'ta, balık stoklarının aşırı tüketildiği ve balıkların olgunlaşmadan avlandığı belirtilerek, deniz eko-sistemlerinin korunması gerektiğinin altı çizilmekte, Balıkçılık Politikası'nın gıda güvenliği, çevre ve kırsal bölgelerin kalkındırılması gibi alanlara daha fazla önem vermesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

Yeşil Kitap'ta Akdeniz Balıkçılığı'na yönelik özel bir başlık yer almaktadır. Akdeniz balıkçılığının mevcut durumu ile ilgili başlıkta Komisyon özetle OBP'nin Akdeniz'de balıkçılık yönetimine yönelik eksikliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- 1624/94 Sayılı Akdeniz Tüzük'ü, teknik tedbirlerin uygulanması konusunda yetersiz kalmıştır. Bu Tüzük kapsamında uygulanan en düşük karaya çıkarma boyu beraberinde bir takım zorluklar getirmiştir. Avlanması gereken boydan daha küçük balıklara ait bir pazarın var olması, Akdeniz'in belirli bölgelerinde etkili bir kontrolün olmaması ve balıkçılar arasında karar alma sürecinde yeteri kadar yer almadıklarına dair yaygın bir düşünce olması, Tüzük'ün uygulanmasında zorluklara neden olmuştur. Bununla birlikte; üçüncü ülke tekneleri aynı sıkı kurallara tabi olmamaktadır.
- Harici seviyede, çok taraflı işbirliğinde süreç çok yavaş ilerlemiştir. Etkili izleme, kontrol ve denetim ile güvenilir veriye dayalı bilimsel tavsiyede eksiklik bulunmaktadır. Eğer bu durum iyileştirilmezse bazı ülkeler yeni balıkçılık bölgelerinin ilan edilmesi veya daha da genişletilmesi gibi tek taraflı tedbirler alması konusunda teşvik edilmelidir ki bu da Topluluk balıkçıları için birçok sorun yaratabilir ve Topluluk'un üçüncü ülkelerle olan ilişkisinde yasal karışıklıklara neden olabilir.
- AB'nin balıkçılık örgütleri ile işbirliğini güçlendirme yönünde yaptığı girişimlerin sonucu beklenen düzeyde olmamıştır. Hem uluslararası

işbirliği hem de GFCM'in işleyişinin güçlendirilmesi süreci yavaş ilerlemektedir.

Yeşil Kitap'ın öngördüğüne göre; Akdeniz bu alandaki özel balıkçılık koşulları için gerekli olan düzenlemeler dikkate alınarak, OBP'nin içine tamamen entegre edilmelidir.

Buna göre; sürdürülebilir balıkçılığı garanti altına almak için aşağıdaki unsurların Akdeniz balıkçılık politikasına entegre edilmesi gerekmektedir.

1. Rasyonel balıkçılık yönetimi; bilimsel tavsiyeyi gerektirir. GFCM ve buna bağlı yardımcı kurumların güçlendirilmesi Topluluk'un veri toplamaya yönelik oluşturduğu yeni çerçeve ile uyumlu olarak oldukça büyük öneme sahiptir.
2. 1626/94 Sayılı Tüzük geçmişteki deneyimlerin ışığında Topluluk tabanlı çözümler gerektiren öncelikli alanların belirlenmesi amacıyla gözden geçirilmelidir. Topluluk eylemi; farklı kökenli balıkçılar arasında doğabilecek karışımlar ve rekabetin en fazla olduğu bu bölgeler üzerine odaklanmalıdır.
3. Kıyı alanının çok amaçlı kullanımı ve kıyı bölgesindeki belirgin baskı nedeniyle Entegre Kıyı Yönetimi odaklı taleplerde artış olmaktadır. Entegre kıyı yönetimi balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği faaliyetlerinin sadece korunması ve artırılması için değil aynı zamanda çevresel konular ve diğer kullanımlarla uyumu için de bir araç olmaktadır.
4. Balıkçılık faaliyetlerin kontrolü artırılmalıdır.

Bunlarla paralel olarak Topluluk dış politikası şu şekilde geliştirilmelidir.

1. Çok taraflı işbirliğinin güçlendirilmesine ve özellikle GFCM'nin geliştirilmesine yönelik öncelikler sürdürülmelidir. Gerekli politik gücün

desteklenmesi amacıyla Topluluk Akdeniz balıkçılık politikasına yönelik politik bir rehber oluşturmak için Bakanlar düzeyinde bir forum oluşturmalıdır.

2. Alt bölge işbirliği çok önemlidir çünkü birçok problem ve bunların potansiyel çözümleri sadece belirli alt bölgelerde bulunmaktadır.
3. Açık denizdeki balıkçılık faaliyetleri ve özellikle Akdeniz ülkesi olmayan ülkenin bayrağını taşıyan ülkenin balıkçılık faaliyetine yönelik sorular, GFCM ve ICCAT tarafından alınacak çok taraflı yaklaşımli eylemlerin ötesinde olması yönündedir.
4. Tüm Akdeniz ülkeleri Balıkçılık örgütleri işbirliğini desteklemek amacıyla örgütlerin yaratılması ve/veya güçlendirilmesine çağrılmalıdır.

### **3.1.2.2. Akdeniz'deki Balıkçılık Kaynaklarının Ortak Balıkçılık Politikası Altında Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunmasına Yönelik Topluluk Eylem Planı<sup>64</sup>**

Topluluk'un Akdeniz'e yönelik Eylem Planı AB Komisyonu tarafından 9 Ekim 2002 tarihinde görüşe sunulmuş ve kabul edilerek 6 Haziran 2003 tarihinde AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanmıştır. Eylem Planı'nın kapsamında Akdeniz'de balıkçılığın durumu, Akdeniz'e özgü durumlar ve AB düzeyinde Akdeniz'e yönelik uygulamalar belirtilmektedir.

Akdeniz Eylem Planı'nda; Eylem Planı'nda belirtilen prensipler ve hedeflerin temeline dayanarak; Akdeniz'de uygulanan OBP'nin hedeflerine ulaşmak amacıyla Topluluk düzeyinde bir takım önlemler alınması gerektiği belirtilmiştir.

Eylem Planı takvimine göre 2003 yılı itibari ile üç yıl içinde tüm girişimlerin hayata geçirilmesi öngörülmüştür.

---

<sup>64</sup> COM (2002) 535

Akdeniz Eylem Planı'nda AB'nin Akdeniz'e yönelik alması gereken tedbirler Topluluk düzeyinde ve uluslararası düzeyde olmak üzere sınıflandırılmıştır.

### **3.1.2.2.1 Topluluk Düzeyinde Alınması Öngörülen Tedbirler**

Bu Eylem Planı'na göre Topluluk düzeyinde alınması öngörülen önlemler şu şekilde verilmiştir:

- Deniz sularının yetkisine üzerine uyumlu bir yaklaşımın oluşturulması,
- Balıkçılık baskısının azaltılması
- Mümkün olan yerlerde av kotalarının uygulanması
- Mevcut kullanım modellerin geliştirilmesi ve stoklar ve çevre üzerindeki negatif etkilerin azaltılması
- Kontrol ve uygulama faaliyetlerin artırılması
- Bilimsel altyapının genişletilmesi ve bilimsel verilerin geliştirilmesi
- Müzakere aşamasına daha fazla sayıda paydaşın dâhil edilmesi

### **3.1.2.2.1.2 Deniz Sularının Yetkisine Üzerine Uyumlu Bir Yaklaşımın Oluşturulması**

Eylem Planı'nda hâlihazırda sadece İspanya'nın ilan etmiş olduğu Balıkçılık Koruma Bölgesi'nin taban çizgisinden 200 mil itibari ile belirlenmesinin balıkçılık yönetiminin geliştirilmesi için önemli bir destek olacağı belirtilmektedir. Eylem Planı'na göre; belirlenen Balıkçılık Koruma Bölgeleri aynı zamanda *IUU* balıkçılıkla mücadelenin kontrolü ve desteklenmesi konusunda yardımcı olacak ancak Balıkçılık Koruma Bölgesi tüm Akdeniz

ülkeleri arasındaki işbirliği doğrultusunda belirlenirse çok daha etkili olacaktır. Bu nedenle ilk olarak AB ülkeleri bunu takiben de diğer Akdeniz ülkeleri arasında Balıkçılık Koruma Bölgesi'ne yönelik ortak bir yaklaşım oluşturulması arzu edilmektedir.

### **3.1.2.2.1.3. Av Çabasının Yönetimi**

Akdeniz'de balık stoklarının durumu balık ölümlerinin acilen azaltılması gerektiğini göstermektedir. Balıkçılığın yüksek av çeşitliliği, teknolojik etkileşimler ve karaya çıkış noktalarının dağılımı, Toplam İzin Verilir Av Miktarı ve kota miktarı yönetim sistemleri gibi tek türe yönelik yaklaşımlar ve çıktı tedbirleri sıklıkla Akdeniz için uygun olmamaktadır (Anonymous 2002a).

Eylem Planı'na göre; av çabasının kontrolü ve azaltılması yönünde alınacak olan sabit veya geçici tedbirler Akdeniz balıkçılığının yönetimi için temel araçlardan biri olmalıdır.

Eylem Planı'na göre özetle;

1. Av çabasının yönetimi; GFCM düzeyinde önerileri, Tavsiye Kararları ve GFCM tarafından belirtilen Akdeniz coğrafik alt bölgelerini mümkün olduğunca dikkate alacak şekilde olmalıdır.
2. Av çabasının yönetimi bölgesel veya ulusal düzeyde mevcut olan deneyimlerin üzerine kurulmalıdır. Mevcut olan VMS de av çabasının yönetimine yardımcı olmalıdır.
3. Av çabasının dikkate alınan stok gruplarının sürdürülebilir kullanımı ile eşleştirilmesine karar verilecektir. Bu amaçla; gross tonajın ve motor gücünün yanı sıra; bazı balıkçılık faaliyetlerinde geminin tüm boyu ve av aracı gibi diğer kriterler önemli olabilecektir. Üye ülkelere bu çaba sınırlarının uygulanması konusunda esneklik tanınacaktır. Bu amaçla;

kimin nerede ve hangi av aracı ile ne avladığının bilinmesi esastır. Bu nedenle balıkçılık faaliyetinin, filo dağılımı, tekne özellikleri, gemicilik sertifikası, balıkçılık ruhsatı ve balıkçılık izinleri arasında daha yakın bir eşleştirme yapılması gereklidir.

#### 3.1.2.2.1.4. Av Sınırlaması

Bazı bölgelerde her ne kadar özellikle ekonomik ve pazar fiyatı hedefleri bakımından bazı av sınırlamaları konuluyor olsa da; Akdeniz balıkçılığının bazı özelliklerinin av yasakları ve kotalar aracılığı ile yapılan yönetimi daha az etkili hale getirdiği belirtilmektedir. Bununla birlikte; Akdeniz’de en önemli yönetim aracının Topluluk düzeyinde av çabasının yönetimi olarak tanımlanmasına rağmen, Toplam İzin Verilebilir Av Miktarı’nın uygulanması bazı durumlarda halen uygun bir yönetim aracı olabilmektedir (Anonymous 2002a).

Eylem Planı’na göre; Akdeniz’de kotaya tabi tek tür olan orkinosa ilaveten, aşağıda belirtilen belirli bazı stoklar da bilimsel tavsiyeler hayata geçer geçmez kota sistemine tabi olacaklardır:

1. ICCAT ve GFCM tarafından kabul edilmek üzere Akdeniz kılıç balığı,
2. Albakor (uzun kanat orkinos), bazı küçük ton balığı türleri gibi ileri göç eden bazı balık türleri ve lambuka, orta vadede uygun çok taraflı kurumlarda kota sistemi ile kontrol edilecektir. İleri göç eden balıklarda bu çok taraflı bir balıkçılık örgütü ile işbirliği halinde yürütülecektir.
3. Sardalya ve hamsi gibi belirli küçük pelajik<sup>65</sup> balıklar ile Norveç ıstakozu ve kırmızı karides gibi diğer belirli kabuk türleri ki bu türlerin av kompozisyonunda baskın olduğu yerlerde hedef tür olarak avlandıkları açıkça belirlenmiştir.

---

<sup>65</sup> Pelajik: Tabana bağlı ya da bağımlı olmayan tabanın üstünden yüzeye kadar olan bölgede yaşayan canlıların belirtilmesinde kullanılır (Bingel F., 2008)

### **3.1.2.2.1.5. Koruma Hedeflerine Yönelik Balıkçılık Metotlarının Geliştirilmesi**

Yoğun avcılıktaki av çabası veya avcılık kısıtlamalarına dayalı sınırlamaların ötesinde Akdeniz’de uygulanan OBP’nin hedeflerine ulaşmak amacıyla balıkçılık faaliyetinin şeklinin gösterilmesi gereklidir.

Akdeniz Eylem Planı’nda 1626/94 sayılı Tüzük’ün güncelliğini kaybettiği ve bu nedenle revizyondan geçirilmesi gerektiği açıkça belirtilmektedir.

Söz konusu Eylem Planı’na göre balıkçılık için teknik tedbirler milletler üstü boyutta düzenlenecek ve Topluluk düzeyinde uyumlaştırılacaktır. Bu faaliyetler 3 temel kriter doğrultusunda belirlenecektir. Bunlar:

1. Koruma Tedbirleri
2. Çevresel Tedbirler
3. Piyasa Tedbirleri

Bu kapsamda alınacak koruma tedbirlerinin amacı mümkün olduğu kadar çabuk biçimde; seçiciliğin artırılması ve daha az sayıda küçük balığın yakalanması amacıyla ticari balıkçılıkta kullanım modelinin geliştirilmesidir. Çevresel tedbirlere yönelik yeni düzenleme ile hedef dışı ürünün azaltılmasına yönelik tedbirlerin uygulanacak ve önemli balık habitatlarının korunması için muhtemel barınakların kurulmasına yönelik fikirler hayata geçirilecektir.

### **3.1.2.2.1.6. Kontrol ve Uygulama**

Akdeniz’deki balıkçılığın kontrolü; bölgesel balıkçılığın derinlemesine bilinmesini ve balıkçıların bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliğini gerektirir. Balıkçılık faaliyetlerinin uzaktan izlenmesinde VMS’in kullanılmasının belirli bir filo ve balıkçılık faaliyeti için uygun olduğu

ispatlanmıştır. Komisyon tarafından OBP'nin reformlarında 10 metreden büyük teknelerde de kullanılması önerilmekte bu da Akdeniz için uygun bir durum olmaktadır. Bununla birlikte mevcut seyir defterinde bir yenilemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Akdeniz Eylem Planı'nda bu konuya ilişkin olarak özetle şu ifadeler yer almaktadır:

1. Çok taraflı çerçeve kapsamında yürütülen balıkçılık faaliyetlerinin kontrol kurallarının uyumunu desteklemek amacıyla GFCM'nin rolü genişletilmelidir. Bu, Topluluk'un GFCM düzeyinde ileri göç eden balıklara uygulanabilen ortak kararlaştırılmış bir kontrol şemasının geliştirilmesi kısa vadeden orta vadeye uzanan bir hedefidir.
2. AB üyesi olmayan belirli ülkelerle paylaşılan ortak kaynaklara yönelik bölgesel işbirliğinin artırılması gerekmektedir.
3. Komisyon *IUU* balıkçılıkla mücadele edecektir.

#### **3.1.2.2.1.7. Bilimsel Verilerin Geliştirilmesi**

Komisyon'a göre balıkçılık biliminin yüksek standartlarda geliştirilmesi ve sürdürülmesi için bir eylem oluşturulması karar alma mekanizması için oldukça gerekli görülmektedir. Akdeniz'de son 20 yılda AB veya ulusal kaynaklı yürütülen birçok araştırma projesi, hem balıkçılık hem de kaynaklara yönelik bilimsel bilginin artmasına olanak tanımıştır. Buna ilaveten, bu araştırma faaliyetleri projenin coğrafik kapsamını genişleterek farklı araştırma kurumları arasındaki işbirliğini kuvvetlendirmiştir.

Topluluk'un; 1543/2000 Sayılı Konsey Tüzüğü'nde belirtilen yeni veri toplama çerçevesi balıkçılık kaynakları hakkındaki bilimsel verilerin mevcudiyeti ve



Topluluk'un Akdeniz Balıkçılığı konusundaki gelişmelerine olanak tanımaktadır (Anonymous 2000).

Eylem Planı'na göre; bilimsel araştırma, hem doğrudan hem de dolaylı sörvey yöntemleri aracılığı ile yeterli bir izleme sisteminin kurulması ile desteklenmelidir.

### **3.1.2.2.2. Uluslararası Düzeyde Alınması Öngörülen Tedbirler**

#### **3.1.2.2.2.1. Çok Taraflı Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği**

AB hem bilimsel hem de yönetim düzeyinde ICCAT'a taraftır ve kontrol ve uygulama şemasının oluşturulması için bu örgüt ile birlikte devam eden çalışmaların yayınlanması konusunda ön planda bulunmaktadır.

Topluluk; 1997 yılında GFCM'e katılması ile birlikte daha fazla gelişmiş çalışma çevrelerine izin veren ve istişareden ziyade faaliyetlere dayalı bir örgüt kuran Anlaşma'daki değişiklikleri tanımlayarak, GFCM'in faaliyetlerini canlandıran bir tutum içerisinde olmuştur.

AB Akdeniz Eylem Planı'nda belirtildiğine göre GFCM'in Bilimsel Danışma Kurulu ile işbirliği halinde çalışacak ve GFCM'in bu yönde aldığı kararlar doğrultusunda hareket edecektir.

Eylem Planı'ndaki takvime göre belirli aralıklarla "Bakanlar Düzeyinde Çok Taraflı Konferanslar" düzenlenecek ve bu konferanslarda 2 konu üzerine yoğunlaşılacaktır:

1. *IUU* balıkçılık faaliyetlerinin kontrolü, uygulanması ve mücadele
2. AB üyesi olmayan ülkelere bilimsel tavsiye ve yönetimde daha fazla yer alması amacıyla yardımın vurgulandığı; yönetim için bilimsel tabanın geliştirilmesi.

Bilimsel araştırmalar genel olarak ele alındığında; son yıllarda araştırma projelerine ait birçok bulgu; Uluslararası Örgütlerin (GFCM, ICCAT) bilimsel kurumları ve FAO Alt bölge projelerinin bilimsel çalışmalarını desteklediğini kanıtlamıştır. Ancak Akdeniz Eylem Planı'nda, AB'nin Akdeniz'de faaliyet gösteren örgütler kapsamında bilimsel çalışmalarını destekleyecek girişimlerde bulunması gerektiği ve bu örgütlerin rolünün; üye ülkeleri arasında bilimsel ve teknik faaliyetleri teşvik edecek şekilde artırılmasının önemli olduğu açıkça belirtilmektedir.

#### **3.1.2.2.2.2. Akdeniz Havzasındaki Tedbirlerin Uyumu**

Topluluk balıkçılık yönetiminde bölgedeki diğer ülkelerin takip edip etmemesine bakmaksızın bir takım girişimler başlatacak olsa da bölgede uygulanan yönetim tedbirlerinin uyumunun sağlanması yönünde talep olduğu bir gerçektir.

Eylem Planı'na göre Birlik; özellikle GFCM kapsamında Akdeniz çapında yönetim tedbirlerini konusundaki tartışmaları ve uyumları takip etmelidir.

#### **3.1.2.2.2.2. Ülkeler ve Sektörler Arasında İşbirliği**

Eylem Planı'nda bu başlıkla ilgili olarak özetle şu hususlara yer verilmiştir:

1. Topluluk; Batı Akdeniz'de alt bölge eylemlerinin tamamlanması amacıyla benzer tedbirlerin alınması yönünde girişimlerde bulunmalıdır.
2. Topluluk; mevcut finansal çerçeveyi mümkün olduğu kadar çabuk şekilde kullanarak Akdeniz çapında işbirliği programının geliştirilmesini desteklemelidir.

3. Topluluk içinde ve hem avcılık hem de yetiştiricilik sektöründe faaliyet gösteren AB üyesi olmayan ülkelerle işbirliğini büyüten ve yardımcı olan girişimlerde bulunulmalıdır.

### **3.1.2.3. AB Bütünleştirilmiş Denizcilik Politikası**

Avrupa Komisyonu, 26 Haziran 2008 tarihinde, AB Bütünleştirilmiş Denizcilik Politikası'na ilişkin iyi uygulamaların gerçekleştirilmesine yönelik Kılavuz İlkeler'i kabul etmiştir. Söz konusu Kılavuz İlkeler, 2007 yılı Ekim ayında yayımlanan AB Bütünleştirilmiş Denizcilik Politikası'na ilişkin Mavi Kitap'ı takiben çıkarılan Tebliğ'lerden birini teşkil etmektedir<sup>66</sup>. Kılavuz İlkeler çerçevesinde, üye ülkelerden ulusal bütünleştirilmiş denizcilik politikalarını oluşturmaları beklenmektedir. Bu politikalar, sosyal, ekonomik, jeofiziksel, kültürel, çevresel ve anayasal koşullara bağlı olarak üye ülkeler arasında değişiklik gösterecek olmakla birlikte; 2007 yılı Kasım ayı tarihli Avrupa Konseyi'nde kabul edilmiş olan "Birlik için Gelecekteki Denizcilik Politikası Üzerine Yeşil Kitap: Okyanuslara ve Denizlere ilişkin Avrupa Vizyonu"<sup>67</sup> dikkate alınarak hazırlanacaktır.

Söz konusu politikaların, denizcilik sektöründe her konunun birbiri ile bağlantılı olduğu ve bir bütün olarak ele alınmaları gerektiği göz önünde bulundurularak tesis edilmesi beklenmektedir. Bunun yanı sıra, üye ülkelere, yönetim yapıları ile uyumlu bir şekilde, denizciliğe ilişkin kurumların eşgüdümünü sağlayacak mekanizmalar oluşturmaları tavsiye edilmektedir. Kıyı bölgelerinin çoğu ise, ihtiyaçlarına göre, kendi bütünleştirilmiş denizcilik politikalarını geliştirmekle ve genellikle, Bütünleştirilmiş Kıyı Alan Yönetimi veya bölgeye ait ekonomik etkinliklerin düzenlenmesinden sorumlu olacaktır.

Komisyon; AB Bütünleştirilmiş Denizcilik Politikası'nın faaliyet alanlarından biri olan balıkçılık yönetiminde ise zarar verici balıkçılık uygulamalarının ve ıskartaya

---

<sup>66</sup> COM (2007) 575 Final

<sup>67</sup> COM (2006) 275

çıkarmaların ortadan kaldırılmasına yönelik, *IUU* balıkçılığın ortadan kaldırılmasına yönelik ve Avrupa’da çevre dostu kültür balıkçılığı endüstrisinin geliştirilmesini sağlayacak faaliyetlerde bulunacaktır.

Komasyon Bütünleştirilmiş Denizcilik Politikası kapsamında 14 Mayıs 2008 tarihinde “Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifi<sup>68</sup>”ni kabul etmiştir. Çerçeve Direktif üye ülkelerin en geç 2020 yılında deniz çevresinde iyi çevre durumu sağlamak veya sürdürmek için alacakları çerçeveyi belirlemektedir. Birlik söz konusu bu Direktif ile aynı zamanda denizlerdeki sınırlarını belirlemeyi hedeflemektedir. Üye ülkelere Direktifi mevzuatına aktarması için yürürlüğe girmesini takiben 2 yıllık bir süre tanınmaktadır.

---

<sup>68</sup> Marine Strategy Framework Directive. [SEC (2005)1290]

## BÖLÜM 4

### 4.1. TÜRKİYE'DEKİ DURUM ve TÜRKİYE'NİN AKDENİZ'DE BALIKÇILIK YÖNETİMİ ÇERÇEVESİNDE OBP'YE UYUMU

#### 4.1.1. İdari ve Yasal Çerçeve

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (TKB) bütün balıkçılık faaliyetleri açısından tek yetkili otoritedir. İdare, yasal düzenleme, koruma, geliştirme ve teknik yardım 1971 yılında yürürlüğe giren ve 3288 sayılı kanunla tadil edilen 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu uyarınca Bakanlığın ilgili birimlerince sağlanmaktadır (Anonim 1971). Halen Tarım ve Köyişleri Bakanlığında su ürünleri avcılığı, altyapılar, kalite kontrol, işleme sanayii ve pazarlamaya yönelik hizmetler “Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü”, su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili hizmetler “Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü” bünyesinde Daire Başkanlıkları seviyesinde yürütülmektedir. Su ürünleri araştırmaları ise “Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü”nce yürütülmektedir.

Türkiye’ de su ürünleri sektörü aşağıda sayılan diğer idari ve yasal yapılanma ile kontrol edilmektedir:

- 5200 Sayılı Üretici Birlikleri Yasası
- 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu
- 5179 Sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun
- 3285 Sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu
- 2872 Sayılı Çevre Kanunu
- Toptan ve Perakende Balık Satış Yerleri Yönetmeliği
- Balıkçı Barınakları Yönetmeliği
- Su Ürünleri Yönetmeliği
- Su Ürünleri Yetiştiricilik Yönetmeliği
- Su Kirliliği ve Kontrolü Yönetmeliği
- Su Ürünleri Uygulama Yönetmeliği

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na ek olarak Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlıkları, Devlet İstatistik Enstitüsü, Maliye, İçişleri, Çevre ve

Orman, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıkları, Belediyeler, Ziraat Bankası balıkçılık alanında çeşitli faaliyetleri yürüten diğer kamusal organizasyonlardır (DPT 2006).

1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu'na göre denizler ve iç sulardaki ticari ve sportif avcılıktaki av yasakları birbirinden ayrı olarak ele alınarak; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından istişareye dayalı olarak hazırlanan ve iki yılda bir yayınlanan "Denizlerde ve İç Sularda Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Su Ürünleri Sirküleri" ile belirtilmektedir. Sirkülerde av yasakları; denizlerde ve iç sularda yapılan avcılıkta cins ve boy yasakları, av aracı yasakları, dalyan ve lagünlerde alınacak tedbirler, bölge ve yer yasakları olarak bildirilmiştir (Anonim 2006).

TKB; 2008 yılı Eylül ayından itibaren sona erecek genel av yasağı ile birlikte ticari su ürünleri avcılığını düzenleyen kuralları ilk kez 4 yıllık olarak belirlemiştir. Bakanlık, 31 Ağustos 2012'ye kadar uygulanacak "Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ"i 1 Eylül 2007'de yürürlüğe girmek üzere yayımlamıştır<sup>69</sup>.

AB'nin Ortak Balıkçılık Politikası'na uyum çalışmaları kapsamında, yürürlükte olan "Su Ürünleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı Taslağı", TKB tarafından hazırlanarak ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerine açılmıştır. Değişiklik getiren Kanun'un yasalaşmasını izleyen aşamada, AB mevzuatına uyum çalışmalarının gerektirdiği uygulama yönetmelikleri de yayınlanacaktır (Anonim 2007). Söz konusu Taslak Kanun halen TBMM Tarım Komisyonu'nda görüşülmektedir.

---

<sup>69</sup> www.kkgm.gov.tr

#### 4.1.2. Türkiye'nin Akdeniz Balıkçılığı

Türkiye'nin Akdeniz kıyı uzunluğu Dalaman Nehri-Suriye sınırı arasında 1,577 km, Akdeniz adaları kıyısı ise 130 km'dir (Anonim 2006). Akdeniz'e özgü 600 balık türü olduğu bildirilmektedir (Golani vd. 2006)

Türkiye'nin; Akdeniz'deki su ürünleri üretimi 380.381 ton ile toplam su ürünleri üretiminin %5 ini oluşturmaktadır (TÜİK 2006). Bölgede sardalya, kolyoz, ekonomik öneme sahip ton balığı türleri (orkinos ve kılıç balığı) gibi balık türlerinin yanı sıra toplamda 2.208 ton ile kabuklu türleri avlanmaktadır (TİD 2006). Avcılık trol, uzatma ağları, fanyalı ağlar uzun oltalar, kapanlar ve orkinos türleri için gırgır ağları ile yapılmaktadır (Tablo 10).

Tablo 10: Türkiye'nin Akdeniz'deki Balıkçı Tekneleri Tipleri<sup>70</sup>

##### **Av Aracı Tipi 2005 yılı adedi**

Trol	202
Gırgır	59
Çok Amaçlı	20
Taşıyıcı	21
Diğer	1872
<b>Toplam</b>	<b>2174</b>

Akdeniz'deki balıkçı teknelerinin büyük çoğunluğunu 5-10 m arasındaki tekneler oluşturmakta (1794 adet) bunu 288 adet ile 10-20 m arasındaki tekneler takip etmektedir (TÜİK 2006). 20 metreden büyük teknelerin sayısı ise 92'dir ve bu tekneler çoğunlukla orkinos avcılığında kullanılmaktadır. Motor güçleri bakımından bakıldığında ise en büyük payın 1-9 BG teknelerde olduğu, 100 BG'den büyük teknelerin sayısının ise 371 olduğu görülmektedir (TÜİK 2006).

---

<sup>70</sup> Su Ürünleri Müktesebatı Uyum Merkezi Veri Tabanı, 2006

Ülkemizin balıkçılık kaynakları açısından, dünyanın zengin ülkelerinden biri olduğu iddia edilememekle birlikte, resmi rakamlara göre 500-600 bin ton/yıl olarak sağlanan toplam üretim bile azımsanamayacak bir miktarı oluşturmaktadır. Ne yazık ki, bu rakam bile hala tartışılır durumdadır. Buna rağmen, Türkiye'nin Akdeniz ülkeleri arasında balıkçılık kaynakları açısından en şanslı ülkelerden biri olduğu ortadadır (OECD 2002).

Kıyı ve yakın kıyı, bir ölçüde de kıyı ötesi avcılık karakterini taşıyan ve koruyan balıkçılığımızın temelini oluşturan filoya ait tekneler kıyı ya da kıyıya yakın av aracı olma özelliğini taşımaktadır. Açık deniz ve okyanus balıkçılığına dair bir gelişme henüz yoktur. Bunun başlıca nedenlerinden birisi günübirlik avcılık yapılmasıdır (Berkes 1986). Teknelerimizde soğuk depolama özelliğinin bulunmayışı, yaşam alanlarının bir günden fazla denizde kalmaya uygun olmayışı ve teknelerimizin gırgır gibi tek yönlü avcılık için yapılmış olması, açık deniz balıkçılığı için en önemli engellerdir.

### **4.1.3. Türkiye'nin Akdeniz'de Balıkçılık Yönetimine Uyumu**

#### **4.1.3.1. Denizcilik Yetkisi**

Türkiye B.M.D.H.S, 1993 Uyum Anlaşması ve 1995 BM Balık Stokları Sözleşmesi'ne taraf değildir ve sadece Ege Denizi'nde 6 deniz mili karasuları ilan etmiştir<sup>71</sup>. Türkiye'nin Karadeniz'de ilan etmiş olduğu 200 deniz mili MEB sınırı ise Akdeniz'de uygulanabilir değildir.

AB'nin balıkçılık politikasının uygulanması halinde, Akdeniz'de kıta sahanlığını 12 mile çıkarmanın mümkün olmadığı yerlerin bulunması, ülkemiz açısından önem arz etmektedir. Ayrıca kıyıdaş ülkelerin balıkçılık haklarından istifade etmeleri ülkemiz açısından sorun oluşturabilecektir. Esasen Yunanistan, 1986

---

<sup>71</sup> Bakınız Bölüm 1.1



yılında NATO'dan bilimsel ve teknik araştırma yardımı olarak B.M.D.H.S çalışmaları çerçevesinde, deniz yatağı dâhil canlı ve cansız kaynak araştırmalarını başlatmış durumdadır.

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarına sahip olması ve bunların sınırlarının tespiti meselelerinin son yıllara kadar neredeyse hiç gündeme gelmediği belirtilmektedir (Acer 2007). Akdeniz'de kıta sahanlığı sınırlarının tespiti ve MEB ilan edilerek sınırlandırılması konularında bu dönem içerisinde diğer ülkelere belirli bir öncelik ve mesafe almışlardır. Bu mesele Türkiye'nin de gündeme alması gereken bir konudur (TÜDAV 2007).

#### **4.1.3.2. Av Çabasının ve Kapasitesinin Yönetimi**

##### **4.1.3.2.1. Av Çabasının Yönetimi**

Avlanma çabasının sınırlandırılmasına dönük enstrümanlar uzunluk sınırı, zaman/alan sınırları, avlanma teknolojisi/av aracı kısıtlamaları ile korunmakta olan alan ve türlere ilişkin kısıtlamalardır. AB'de olduğu gibi Türkiye'de de Akdeniz için bir kota uygulaması bulunmamaktadır. Sadece ICCAT'ın tahsis etmiş olduğu orkinos avlama kotasına tabidir. Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığı Düzenleyen 2/1 No'lu Tebliğ ile 2008 yılından itibaren Marmara Denizi ve Karadeniz'de hamsi avcılığına kota getirilmiştir.

##### **4.1.3.2.2. Av Kapasitesinin Yönetimi**

Türkiye'de filo kapasitesindeki artış 1991 yılında dondurulmuştur. 1994, 1997 ve 2001'de kısa süreler için sınırlı sayıda ruhsat verilmiştir. 2002 yılından itibaren ise yeni tekne girişine izin verilmemektedir. Yeni tekne girişine sadece gemi filoda kayıtlı iken izin verilmektedir. Bu durumda da sadece geminin uzunluğunda %20'lik bir artışa tolerans gösterilmektedir. Ancak ortalama tekne boylarının

yükseltilmesi yoluyla artırılan avlanma çabaları stokların kontrolü ve sürdürülebilirliği açısından halen tehdit oluşturmaktadır. Yine geminin tadilatı veya yenilenmesi durumunda %20'lik boy artışına izin verilmektedir. Geminin hem tadilatı hem de yenilenmesi durumunda ise motor gücü veya tonajı göz ardı edilmektedir. % 20'lik boy artışına kapasitenin artırılmasına ilişkin değil, teknede yaşayan personelin yaşam şartlarını düzenlemek için izin verilmektedir. Türkiye av kapasitesini mümkün olduğunca sınırlandırmaya çalışmaktadır (Anonim 2006a).

Gemi kayıt sistemi ile ilgili ana belgeler, gemi sicili ve resmi gemi seyir defteridir. Gemi sicil belgesi geminin adı, tipi ve özellikleri, gross tonajı ve net tonajı, sahibinin adı, sicil yeri, donanım kategorisi ve tayfa-görevleri gibi kayıtları kapsar. Ayrıca, tüm gemi personeli hakkında temel bilgileri içerir. Geminin kaptanı (Reis) tarafından tutulan resmi av kayıt defterinde geminin envanteri, seyir bilgileri, av bilgileri bulunur ve ayrıca teknik, idari ve gemideki günlük faaliyetlerin detaylarını kapsar.

Avcılık faaliyetlerinin izlenmesinin organizasyonunda sadece av miktarı kayıt edilirken karaya çıkma istatistikleri tutulmadığından yetersizlikler görülmektedir. Öte yandan gerek sahil güvenlik birimleri gerekse Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın devriye teknelerinin faaliyetleri açısından bir tekrar da göze çarpmaktadır.

Halen Türkiye'de balıkçılık ruhsatı alabilmek için Türk vatandaşı olmak gerekmektedir. AB'de uygulandığı gibi avlanma alanlarının belirlenmesi ve kısıtlanmasına, yararlanma oranlarının, avlanma miktarı ve denizde kalma süresinin tespit edilmesine, ruhsatlı tekne sayılarının kısıtlanmasına yönelik düzenlemeler getirilmesi gerekmektedir.

“Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ’e göre uzatma ağları ve diğer istihsal vasıtalarında 1 Eylül 2010’dan itibaren ait olduğu balıkçı gemisinin ruhsat kod numarasının bilgisinin bulunması uygulamasına geçilecektir. Ruhsat tezkeresi sahibi gerçek kişiler, ayrı bir izin verilmediği takdirde, sadece TKB tarafından ruhsatlandırılmış balıkçı gemileri ile avcılık faaliyetinde bulunabileceklerdir (Anonim 2008).

#### **4.1.3.2.3 Teknik Tedbirler**

Su Ürünleri düzenlemeleri esas olarak Sirkülerle yapılmaktadır. Sirküler; alınacak teknik tedbirlerle ilgili kuralları ve genel ilkeleri ortaya koymaktadır. Su ürünleri sirkülerinde balıkçılık yönetimine yönelik yer alan tedbirler şöyle özetlenebilir (Anonim 2006):

1. Av sahalarına yönelik kontrol tedbirleri
2. Koruma altına alınan bölgelerin oluşturulması ve kapsamı
3. Sezonluk sınırlamalar
4. Balık boyu limitlerinin belirlenmesi
5. Avlanması yasak türlerin belirlenmesi
6. En düşük karaya çıkarma boyu

Diğer Akdeniz ülkelerinin ve AB’nin mevzuatında yer aldığı gibi Sirkülerde belirtildiği üzere balıkların yumurtlama ve üreme alanlarının tamamında veya kısmen değişikliğe sebep olabilecek herhangi bir avcılık faaliyeti için Bakanlığa danışılması gerekmektedir. Bununla birlikte her türlü patlayıcı madde ile avcılık yapmak yasaklanmıştır.

Akdeniz’de sayısı giderek artan deniz koruma alanları, deniz kaynaklarının ve biyolojik çeşitliliğinin hızla tahrip edilmesi sonucu giderek daha büyük önem kazanmaktadır. Tüm dünyada bu koruma alanları; balıkçılığa kapalı alanlar, ulusal deniz parkları, deniz koruma alanları gibi farklı kategorilerde ele alınmaktadır. 2010 yılına kadar Akdeniz’deki deniz koruma alanlarının toplam alanının

%10'una ulaşması beklenmektedir (DPT 2006). Türkiye'de de statüleri benzer balıkçılığa kapalı alanlar TKB'nin avcılığını düzenleyen sirkülerinde yer almaktadır.

#### **4.1.3.3. İzleme, Kontrol ve Denetim Faaliyetleri (İZKD)**

1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 3. Maddesi ve Su Ürünleri Yönetmeliği'nin 4. ve 5. maddeleri gereğince su ürünleri avcılığını gerçekleştirecek olan balıkçı ve balıkçı gemilerinin ruhsat tezkeresi alması zorunlu olup bu tezkereler Bakanlık İl Müdürlükleri tarafından düzenlenmektedir. Bununla birlikte yabancı teknelerin Türkiye suları dâhilinde ticari amaçlı faaliyetlerde bulunması yasaklanmıştır<sup>72</sup>.

Su ürünleri İZKD faaliyetleriyle ilgili bütün sorumluluk TKB'de olsa da, aşağıda sayılan kurumların her birinin İZKD konusunda değişik derecelerde sorumluluğu vardır: Emniyet; Jandarma; Gümrük Müdürlükleri; Orman Müdürlükleri; Belediyeler; Sahil Güvenlik Komutanlığı (SGK). Gümrük Müdürlükleri su ürünleri ithalat ve ihracatlarının kontrolünden birinci derecede sorumlu iken, Belediyeler balık halleri ve pazarlama zincirinin kontrolü, SGK ise yabancı balıkçı gemilerinin kontrolü ve yerli av filosu ile avlak sahalarının denetiminden sorumlu olmaktadır. SGK bu görevini, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu altında, genellikle TKB'nin geçici yardım talepleri üzerine yapmaktadır. SGK'nın birinci görevi arama-kurtarma faaliyetlerini gerçekleştirmektir. SGK, su ürünleri İZKD faaliyetleri gibi belirli görevler için kaynak tahsis etmemektedir. SGK, 156 yüzer peron, 11 hava peronu ve 63 liman ile 24 saat görev yapmaktadır. Deniz kirliliği ve yasadışı avcılığın takibi de SGK tarafından yapılmaktadır. TKB'nin ise 81 tekneden oluşan bir kontrol filosu bulunmaktadır. TKB tarafından yapılan kontroller şöyledir (Anonim 2006a):

---

<sup>72</sup> 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu 21. Madde.

- Deniz ve içsu balıkçılığı
- Karaya çıkarma noktaları
- Balıkçı barınakları
- Topatan ve perakende satış yerleri
- İşleme tesisleri
- Soğuk hava depoları
- Balıkçı ve teknenin ruhsatı
- Ağ göz açıklığı
- Balıkçılık bölgesi, dönemi ve derinliği
- Sirküler kurallarının uygulanması
- Koruma altındaki türler
- Iskarta oranları

#### **4.1.3.3.1. Karaya Çıkış Verileri**

Türkiye’de hâlihazırda herhangi bir liman veya küçük bir rıhtım ve ülke genelindeki büyük limanların çoğu karaya çıkarma noktası olarak kullanılabilirdiğinden; bir sezonda ne kadar balık avlandığını kontrol etmek son derece zor olmaktadır. Sonuç olarak; resmi ve gerçek veriler arasında büyük farklılıklar oluşabilmektedir (İKV 2003).

#### **4.1.3.3.2. Balık Stoklarının Durumu ve Kullanımı**

Türkiye’de genel olarak tüm denizlerde olduğu gibi Akdeniz’de stok değerlendirme araştırmasının olmamasından dolayı yeterli ve güvenilir bilginin bulunması oldukça güçtür (Anonim 2007). Bu konuya yönelik yapılacak çalışmaların gerekliliği OBP ve OBP reform belgelerinde de dile getirilmektedir. Bir balıkçılık yönetimin oluşturulması için bilimsel veriye ihtiyaç duyulmaktadır.

#### **4.1.3.4. Türkiye'nin Akdeniz'deki Uluslararası Balıkçılık İlişkileri**

##### **4.1.3.4.1. Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)**

Ülkemizin taraf olduğu uluslararası kuruluşlar arasında ilk sırayı FAO almaktadır. FAO Balıkçılık Komitesi'ne ülkemizden istenen özellikle sorumlu balıkçılık, yasadışı avcılığın önlenmesi, göç eden balık türlerinin korunması konularında bilgi teminidir<sup>73</sup>. Akdeniz'de balıkçılık yönetiminin uygulanabilmesi için Türkiye'nin Komitenin toplantılarında aktif olarak yer alınması önem taşımaktadır. Türkiye; FAO Balıkçılık Sözleşmesi'ne taraf olup aldığı kararlara katılmaktadır.

##### **4.1.3.4.2. Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu (GFCM)<sup>74</sup>**

Türkiye GFCM'e 2000 yılında taraf olmuştur ve GFCM'nin Akdeniz'deki balık türlerinin korunması, ortak koruma stratejilerinin geliştirilmesi, araştırmaların koordinasyonu çalışmalarına katılmaktadır.

GFCM'deki çalışma ve projelerden, İspanya'nın batı Akdeniz'de, İtalya ve Fransa'nın orta Akdeniz'de Afrika ülkeleri de dâhil, sahil dar ülkeleri de içine alacak şekilde projeler yürüttüğü ve GFCM'den katkı aldığı görülmektedir. Doğu Akdeniz balıkçılık çalışmalarında ise önemli bir boşluk bulunmakta, Yunanistan, Kıbrıs Rum Kesimi'ni de devreye sokarak bu alanda lider ülke olmaya çalışmaktadır. Oysa bu bölgede Türkiye, GFCM katkı payı ve mevcut alt yapısı dikkate alınarak etkili lider olabilmelidir. Diğer taraftan ülkemiz, GFCM görev alanı içerisinde yer alan Karadeniz'de 6 ülke ile "Karadeniz Balıkçılık Anlaşması"nda etkin bir rol üstlenmiştir. Bu etkinliğin beraberce kullanılması mümkündür. Bu bağlamda, GFCM kapsamında Doğu Akdeniz balıkçılığının

---

<sup>73</sup> Bölüm 2.2.2.1.1'e bakınız.

<sup>74</sup> Bölüm 2.1.2.2.1'e bakınız

geliştirilmesi ve eko-sistemin iyileştirilmesine yönelik olarak sahil dar ve komşu ülkelerinde katılacağı bir araştırma geliştirme platformu oluşturmak, bunun için kaynak yaratmak ve bulmak ile GFCM’de temsiliyetimizi artırmak kısa dönemli hedef olmalıdır.

#### **4.1.3.4.3. Atlantik Ton Balıklarının Korunması Uluslararası Komisyonu (ICCAT)<sup>75</sup>**

Dünyada orkinos avcılığı ve ticareti ICCAT kararları doğrultusunda, ülkeler için belirlenen kota miktarları üzerinden yapılmaktadır. Akdeniz’de orkinos avcılığı gerçekleştiren ülkemiz, ICCAT ile Nihai Senet, Atlantik Ton Balıkçılık İşletmeleri İstatistiklerinin Toplanmasına Dair Karar, Usul Kuralları ve Mali Düzenlemeler” e Mayıs 2003’den beri katılmaktadır.

Türkiye tarafından balıkçılık yönetimi konusunda gerçekleştirilen uygulamalar: FAO Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları’na uygun olarak; minimum boy yasakları, zaman yasakları, yer yasakları, av araçlarının düzenlenmesi’ne yöneliktir. Türkiye’de bununla birlikte; ICCAT Konvansiyonu kapsamındaki balık türleri için (orkinos, yazılı orkinos, uzunkanat orkinos, palamut, kılıç balığı) düzenlemeler uzun yıllardan beri uygulanmaktadır. Stokların daha kötüye gitmemesi için Türkiye sorumluluk bilinci ile 2006 yılında ICCAT’ın almış olduğu kararları, özellikle 06/05 No’lu Tavsiye Kararını<sup>76</sup> da tamamen uygulamıştır (Anonim 2007a).

Türkiye; 2003 yılına kadar Komisyon’a gözlemci statüsü ile davet edilmekteydi. Bu nedenle o yıllarda diğer taraf ülkelere tanınan kota hakkına sahip değildi. Türkiye 2003 yılında Komisyon’a üye olmasına rağmen; 2003–2006 dönemi için 8 ülke ile birlikte “diğerleri” kategorisinde 1146–823 tonluk kota miktarını paylaşmıştır. 2007 yılı kota paylaşımında ise Türkiye’ye sadece 918 tonluk kota

<sup>75</sup> Bölüm 2.1.2.2.2’e bakınız

<sup>76</sup> Doğu Atlantik ve Akdeniz’ de Orkinoslar için Çok Yıllık İyileştirme Planı Oluşturulmasına Yönelik ICCAT Tavsiye Kararı

tahsis edilmiştir. Türkiye'nin stokları koruma yönündeki korumacı yaklaşımlarına rağmen kota paylaşımları konusunda karşılaştığı bu haksız durum Türk balıkçıları mağdur etmiştir. Verilen kota miktarı Türkiye'nin sahip olduğu kapasiteden oldukça az görülmektedir (Anonim 2007a).

Türk balıkçıları halen ICCAT kararlarına uygun olarak Akdeniz'de orkinos avcılığını ve yetiştiriciliği gerçekleştirmektedir. Türkiye'de orkinos yetiştiriciliği faaliyetleri 2001 yılında başlamış ve halen 6 firma ile devam etmektedir. Türkiye'de firmalar kotanın kapasitelerinin az olması nedeniyle, kapasitelerine ulaşmak için orkinos avcılığı yapan diğer ülkelerden kota satın almaktadır (Oray ve Karakulak 2007).

#### **4.1.3.4.4 Ekonomik ve İktisadi İşbirliği Teşkilatı (OECD<sup>77</sup>)**

Türkiye'nin üyesi olduğu OECD, faaliyette bulunduğu diğer alanların yanı sıra su ürünleri avcılığı, yetiştiriciliği ve bunlarla ilgili ticari kuralların belirlenmesi amacıyla çalışmalar yürütmektedir.

#### **4.1.3.4.5. Barselona Sözleşmesi Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunmasına İlişkin Sözleşme**

Türkiye bu sözleşmeyi 1976 yılında imzalamış olup, bu kapsamda "Özel Çevre Koruma Alanları Protokolünü" imzalamıştır.

---

<sup>77</sup> Organization for Economic Co-Operation and Development



#### **4.1.3.4.6. Nesli Tükenmekte olan Türlerin Ticareti ile İlgili Sözleşme (CITES<sup>78</sup>)**

CITES Sözleşmesi Türkiye tarafından 1996 yılında kabul edilmiş olup, koordinatör kurum Çevre ve Orman Bakanlığı'dır. TKB, nesli tehlikede olan su ürünleri kapsamında çalışmalara katılmaktadır.

#### **4.1.3.4.7. Akdeniz Balıkçılık Kaynaklarının Korunması ve Yönetimi Sözleşmesi**

Sözleşme AB tarafından koordine edilmekte olup, sözleşmenin korunmasına esas olmak üzere, 1994'te Girit, 1996'da Venedik Diplomatik Konferansı yapılmıştır. Sözleşmeye taraf olma konusunda görüşmeler devam etmekle beraber Türkiye, bu Diplomatik Konferanslar sonucu ilan edilen bilgileri kabul ederek taraf olmuştur.

#### **4.1.4 OBP'ye Uyum Çalışmaları**

##### **4.1.4.1. Mevzuat Uyumu**

OBP'ye uyumun sağlanması amacıyla önceliklerin gerçekleştirilmesi için, 2003 yılı Mali İşbirliği Programı kapsamında TKB Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde "Su Ürünleri Sektörünün AB Müktesebatına Yasal ve Kurumsal Uyum Projesi"<sup>79</sup> uygulamaya konmuştur.

AB'nin teknik uzman desteği aracılığıyla balıkçılık alt çalışma gruplarınca yürütülen mevzuat tarama çalışmaları neticesinde, ülkemiz balıkçılık mevzuatının

---

<sup>78</sup> Convention on International Trade in Endangered Species

<sup>79</sup> Katılım Öncesi Programı Kapsamında Finansa Edilen AB Projesi (Eşleştirme Projesi TR-03-AG-01)

AB Mevzuatı ile büyük ölçüde uyumsuz olduğu görülmüş olup uyumlu veya kısmen uyumlu olan konular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Türkiye’nin AB Mevzuatı ile Uyum Durumu

Uyumlu konular	Uyumsuz olup uyumlu hale getirilmesi gereken konular	
- Balıkçı lisansları - Balıkçı gemileri av kayıtları, bunların elektronik ortama aktarılması, - Avlanmaya ilişkin teknik düzenlemeler, - Su ürünleri kalite-kontrolü.	- Avcılık kontrolü ve denetim kuralları, - Avcılıkta uydu sistemli kontrol, - Ürün karaya çıkış bildirimleri, - Üretici örgütlenmesi, - Pazar mekanizmaları, fiyat oluşumları ve destekleme,	- Mali unsurlar, yardımlar, fon, - Avlanabilir ürün miktarı (TAC), kotalar, - İstatistik, veri toplama, değerlendirme, bilgi akış sistemi, - İdari, yapısal mekanizmalar.

Tablodan da görüleceği üzere Türkiye’nin hâlihazırda Akdeniz’de balıkçılık yönetimi için esas olan birçok hususta OBP’ye uyumu söz konusu değildir.

AB Müktesebatı’nın Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı (UP), AB üyelik sürecine uygunluğu sağlamak için gerekli yapısal reform alanları ve ekonomik politika tedbirlerini içermektedir. Bu sürecin bir parçası olarak, UP, su ürünleri sektöründe Müktesebatın üstlenilmesi hususunu kapsamaktadır. Avrupa Konseyi tarafından çıkartılan ve Türkiye’nin bunlara karşılık gelen kendi yönetmeliklerini hazırlaması gereken yönetmelikler özetle şöyledir:

- Bir kontrol sistemi kurulması hakkında 2847/1993 sayılı Yönetmelik;
- Balık avları ile ilgili bilgilerin kaydına ilişkin kurallar hakkında 2807/1983 sayılı Yönetmelik;
- Uydu tabanlı bir Gemi İzleme Sistemi ile ilgili hükümler hakkında 2244/2003 sayılı Yönetmelik
- Akdeniz’de balıkçılığın korunmasına ilişkin teknik tedbirler hakkında 1967/2006 sayılı Yönetmelik;
- Balıkçı teknelerinin özelliklerinin tanımlanması hakkında 2930/1986 sayılı Yönetmelik;
- Balıkçı teknelerinin işaretlenmesi ve dokümantasyonu hakkında 381/1987 sayılı Yönetmelik;

- Su ürünleri ruhsat tezkerelerine girilmesi gereken asgari bilgiler hakkında 3690/1993 sayılı Yönetmelik;
- Topluluk av filosu sicili hakkında 0026/2004 sayılı Yönetmelik.

AB Komisyonu 2007 Türkiye İlerleme Raporu'nda Türkiye'nin mevcut durum şöyle özetlenmektedir;

- Kaynak ve filo yönetimi konusunda ilerleme kaydedilmiştir.
- Liman ofisleri ve su ürünleri kontrol görevlileri tayin edilmiştir.
- Filo kayıt ve VMS teknik çalışmaları konusunda ilerleme kaydedilmiştir.

Raporda bu olumlu gelişmelere rağmen Yeni Su Ürünleri Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olması ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün kurulmaması yönünde var olan eksikliklerin AB Müktesebatı'na uyumu zorlaştırdığı ifade edilmektedir.

Eşleştirme Projesi çerçevesinde yapılan çalışmalar neticesinde tespit edilen sonuçlara göre AB Müktesebatına uyum durumu Koruma ve Kontrol Politikası mevzuatı bakımından Tablo 12'de, Balıkçı Tekneleri Kayıt Sistemi bakımından ise Tablo 13'de verilmektedir (Anonim 2007).

Tablo 12: Koruma ve Kontrol Politikası Uyum Durumu

Sıra No.	AB Mevzuatının Adı ve Numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Mevcut Durum
1	3760/92/EEC: Balıkçılık ve yetiştiricilik için bir Topluluk sistemi kuran 20 Aralık 1992 tarih ve (EEC) 3760/92 sayılı Konsey Yönetmeliği	Su Ürünleri Çerçeve Kanunu	Kanun taslağı hazırlandı ve şu anda TBMM komisyonunda inceleniyor
	1626/94/EC: Akdeniz'deki balıkçılık kaynaklarının korunmasına yönelik belli teknik tedbirleri ortaya koyan 27 Haziran 1994 tarih ve (EC) 1626/94 sayılı Konsey Yönetmeliği	Su Ürünleri Uygulama Yönetmeliğini değiştiren Uygulama Yönetmeliği	AB Yönetmeliği değiştirileceğinden, Türkiye'de bu Yönetmeliğin karşılığını oluşturacak herhangi bir yönetmelik hazırlanmamıştır
	2027/95/EC: Topluluğun belli balıkçılık alanları ve kaynakları ile ilgili av çabasının yönetimine ilişkin bir sistem kuran 15 Haziran 1995 tarih ve (EC) 2027/95 sayılı Konsey Yönetmeliği	Su Ürünleri Uygulama Yönetmeliğini değiştiren Uygulama Yönetmeliği	Yönetmelik taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı
2	2847/93/EEC: Ortak balıkçılık politikasına uygulanabilir bir kontrol sistemi kuran 12 Ekim 1993 tarih ve (EEC) 2847/93 sayılı Konsey Yönetmeliği	Su Ürünleri Çerçeve Kanunu	Kanun taslağı hazırlandı ve şu anda TBMM komisyonunda inceleniyor
		Su Ürünleri Uygulama Yönetmeliğini değiştiren Uygulama Yönetmeliği	Yönetmelik taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı
		Cezaların etkinliğinin artırılması hakkında sirküler	Sirküler taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı
3	897/94/EC: Topluluğun balıkçı teknelerinin sürekli izlenmesine yönelik pilot projeler ile ilgili (EEC) 2847/93 sayılı Konsey Yönetmeliğinin uygulanmasına ilişkin ayrıntılı kuralları ortaya koyan 22 Nisan 1994 tarih ve (EC) 897/94 sayılı Komisyon Yönetmeliği	Gemi izleme sistemi ilkelerinin uygulanması hakkında sirküler	Sirküler taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı
	1489/97/EC: Uydu tabanlı gemi izleme sistemleri ile ilgili (EEC) 2847/93 sayılı Konsey Yönetmeliğinin uygulanmasına ilişkin ayrıntılı kuralları ortaya koyan 29 Temmuz 1997 tarih ve (EC) 1489/97 sayılı Komisyon Yönetmeliği		
4	1936/2001/EC: Akdeniz'deki yüksek düzeyde göçmen türlerin belli stoklarının avlanmasına uygulanabilir kontrol tedbirlerini ortaya koyan 27 Eylül 2001 tarih ve (EC) 1936/2001 sayılı Konsey Yönetmeliği	Su Ürünleri Uygulama Yönetmeliğini değiştiren Uygulama Yönetmeliği	Yönetmelik taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı
5	Uydu tabanlı Gemi İzleme Sistemleri ile ilgili ayrıntılı hükümleri ortaya koyan 18 Aralık 1993 tarih ve 2244/2003 sayılı Konsey Yönetmeliği	Gemi izleme sistemi ilkelerinin uygulanması hakkında sirküler	Sirküler taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı

Tablo 13: Balıkçı Tekneleri Kayıt Sistemi Uyum Durumu

Sıra No.	AB Mevzuatı	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Mevcut Durum
1	2847/93/EEC: Ortak balıkçılık politikasına uygulanabilir bir kontrol sistemi kuran 12 Ekim 1993 tarih ve (EEC) 2847/93 sayılı Konsey Yönetmeliği 2930/86/EEC: Balıkçı teknelerinin özelliklerini tanımlayan 22 Eylül 1986 tarih ve (EEC) 2930/86 sayılı Konsey Yönetmeliği 2090/98/EC: Topluluk balıkçı tekneleri kayıt sistemi ile ilgili 30 Eylül 1998 tarih ve (EC) 2090/98 sayılı Komisyon Yönetmeliği 84/95/EC: Balıkçı teknelerinin özelliklerini tanımlayan (EEC) 2930/86 sayılı Konsey Yönetmeliği Eki'nin uygulanması ile ilgili 20 Mart 1995 tarihli Komisyon Kararı	Su Ürünleri Çerçeve Kanunu	Kanun taslağı hazırlandı ve şu anda TBMM komisyonunda inceleniyor
		Su Ürünleri Uygulama Yönetmeliğini değiştiren Uygulama Yönetmeliği	Yönetmelik taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı
2	1381/87/EEC: Balıkçı teknelerinin işaretlenmesi ve dokümantasyonu ile ilgili ayrıntılı kuralları getiren 20 Mayıs 1987 tarih ve (EEC) 1381/87 sayılı Komisyon Yönetmeliği	Balıkçı teknelerinin sınıflandırılması hakkında, tekne Kayıt Sistemine ilişkin uygulama ilkelerini ortaya koyan sirküler	Sirküler taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı
3	839/2002/EC: Topluluk balıkçı tekneleri kayıt sistemi ile ilgili (EC) 2090/98 sayılı Yönetmeliği değiştiren 21 Mayıs 2002 tarih ve (EC) 839/2002 sayılı Komisyon Yönetmeliği 3259/94/EC: Balıkçı teknelerinin özelliklerini tanımlayan (EEC) 2930/86 sayılı Yönetmeliği değiştiren 22 Aralık 1994 tarih ve (EC) 3259/94 sayılı Konsey Yönetmeliği Aşağıdaki Yönetmelikler dahildir: Topluluk av filosu sicili hakkında (EC) 26/2004 sayılı Komisyon Yönetmeliği; su ürünleri ruhsat tezkerelerinde bulunması gereken asgari bilgilere ilişkin kuralları ortaya koyan (EC) 3690/93 sayılı Komisyon Yönetmeliği	Balıkçı teknelerinin sınıflandırılması hakkında, tekne Kayıt Sistemine ilişkin uygulama ilkelerini ortaya koyan sirküler	Sirküler taslağı hazırlandı ancak henüz yayımlanmadı

Türkiye'nin geçerli olan tüm bu mevzuata uyumu halen TBMM Komisyonu'nda görüşülen " Su Ürünleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile mümkün görülmektedir. Bu yasa tasarısının 2008 sonuna kadar çıkarılması öngörülmektedir (Anonim 2007b).

Türkiye'nin doğrudan etkileneceği Akdeniz'de BKA'ların ilan edildiği 1967/2006 sayılı Tüzük ile Denizcilik Stratejisi Çerçeve Direktifi'nin Türkiye'ye etkilerine yönelik Dışişleri Bakanlığı ve Çevre ve Orman Bakanlığı koordinatörlüğünde Bakanlıklar arası çalışma grupları oluşturulmuştur. Düzenli aralıklarla yapılan toplantılarda Türkiye için her iki düzenlemeye yönelik stratejinin belirlenmesine çalışılmaktadır.

Dışişleri Bakanlığı kanalıyla 1967/2006 Sayılı Tüzük'e ilişkin görüş ve endişelerimizin AB Komisyonu'nun dikkatine getirilmesi amacıyla AB Balıkçılık ve Denizcilik Komiseri Joe BORG ile görüşülmüş ve 7 Kasım 2007 tarihinde Brüksel'de bir toplantı yapılmıştır (Anonim 2007a). Bütünleşik Denizcilik Politikası'na yönelik endişelerimiz ise 10 Haziran 2008 tarihinde Slovenya'da yapılan "Bütünleşik Denizcilik Politikası ve Akdeniz Konferansı'nda" dile getirilmiştir.

#### **4.1.4.2. Su Ürünleri Bilgi Sistemi'nin (SÜBİS) Geliştirilmesi**

OBP'ye uyumun sağlanması amacıyla Eşleştirme Projesi kapsamında; Türkiye için balıkçılık ürünlerinin karaya çıkartma işlemlerinin yoğun olarak yapıldığı balıkçı barınaklarında, AB mevzuatına uyum açısından, denetim elemanlarının görev yapacağı 30 adet prefabrik Balıkçılık İdare Binalarında (BİB), Su Ürünleri Bilgi Sistemi (SUBİS) kurulmuştur.

SÜBİS'in kurulmasındaki amaç; gerek su ürünleri müktesebatı ile uyumu sağlamak gerekse daha iyi bir balıkçılık yönetimi gerçekleştirmek için gerekli olan uygulama ve işlemleri oluşturmaktır. SÜBİS ile ilgili çalışma Şubat 2007'de tamamlanmıştır. SÜBİS su ürünleri ile ilgili verilerin toplanması, işlenmesi, iletilmesi ve dağıtımını sağlayacak şekilde düzenlenecek sistemlerin birleşimini içermektedir. SÜBİS'in içerdiği bileşenlerin ana hatları şöyledir:

#### ***Av Bilgileri***

Av bilgileri, seyir defteri ve karaya çıkış bildirimini kullanılarak toplanmaktadır. Seyir defterinde, donanım tipleri ve avlak sahaları itibariyle av bilgileri (gemi kaptanının tahmini bilgileri) bulunmaktadır. Karaya çıkış bildiriminde ise, karaya çıkarılan avla ilgili bilgiler ve bunların yanında limana varış verileri ve denizde bir başka gemiye aktarılan avla ilgili bilgiler yer almaktadır.

### ***Satış Bildirimi***

Satış bildirimini altında sadece toptan satış verileri toplanacaktır. Satış sürecinde yer alan kabzımallar ile izin verilen satış yerlerinde satılan her bir türün miktar ve fiyatlarını tespit üzere bir resmi belge kullanılmaktadır. Bu modülde ayrıca, karaya çıkarılan avın dağıtımı ve depolanması ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

### ***Tekne***

Tekne kayıt sistemi SÜBİS'in en önemli bileşenini oluşturmaktadır. Bir ruhsat tezkeresi alabilmek için bütün tekneler kayda geçirilmek zorundadır. İlk önce bir tekne sayımı yapılmıştır. Bu sayımdan sonra, avlanma kapasitesinin artmasını önlemek amacıyla filoya giren/ filodan çıkan tekneler kontrol edilecektir.

### ***Ruhsat Tezkereleri***

SÜBİS'te üç tip ruhsat tezkeresi vardır: balıkçı gemisi ruhsat tezkeresi; balıkçı ruhsat tezkeresi; ilk alıcı ruhsat tezkeresi

- Balıkçı gemisi ruhsat tezkeresi: Bu ruhsat tezkeresi, filoda kayıtlı belli bir balıkçı teknesine belli bir avcılık türünü yapma izni vermektedir. Ruhsat numarası, teknenin plakası ile aynıdır. Balıkçı gemisi ruhsat tezkeresi iki yıl süreyle geçerlidir.
- Balıkçı ruhsat tezkeresi: Bir gemi üzerinde çalışan her balıkçı TKB'ye kayıt yaptırmak zorundadır. Balıkçı ruhsat tezkeresi beş yıl süreyle geçerlidir.
- İlk Alıcı Ruhsat Tezkeresi: Balık halinden ürün alacak alıcılar SÜBİS'e kayıt yaptırmak zorundadır. İlk alıcı bir gerçek kişi olabileceği gibi bir şirketin temsilcisi de olabilecektir. İlk alıcı ruhsat tezkeresi iki yıl süreyle geçerlidir.

### ***Denetim***

Denetim sistemi, AK kontrol ve denetim (veya İZKD) stratejisinin bir parçasını oluşturmaktadır. Üye Devletler, (EC) 2371/2002 sayılı Yönetmeliğin 23(3) no'lu Maddesi gereğince, balıkçılık faaliyetlerinin kontrol ve denetimi için yeterli mali kaynak ve insan kaynağı ayırmak zorundadırlar. AK'nin kontrol ve denetim

stratejisi, mevcut araçların mümkün olduğunca etkin kullanımının sağlanmasını amaçlamaktadır. Denetim iki şekilde olabilmektedir:

- Gözlemler: olası ihlal olaylarını tespit etmek amacıyla denetim görevlileri tarafından yapılmaktadır. Gözlemler, denizde gözlem veya karada gözlem şeklinde olabilmektedir.
- Denetimler: avlanma, pazar ve/veya dağıtım düzenlemelerinin kontrolüdür. Denetimler, tekne, taşıma aracı, balık hali veya limanda yapılabilmektedir.
- İhlal olayları: Denetim sonucunda düzenlemelere aykırı olduğu saptanan olaylardır.

#### **4.1.4.2.1 Gemi İzleme Sistemi (VMS)<sup>80</sup>**

2244/2003 sayılı AK Yönetmeliği, uydu tabanlı izleme sistemi ile ilgili ayrıntılı hükümler getirmektedir. Yönetmeliğe göre tam boyu 15 metrenin üzerinde olan bütün gemiler bir uydu tabanlı VMS sistemine bağlanmak zorundadır. Anılan Yönetmelikte ayrıca, üye devletlerin balıkçı tekneleri tarafından kullanılacak standart mesaj formatı da gösterilmektedir.

Bazı aksaklıkların var olmasına rağmen SÜBİS ile bağlantılı olarak Türkiye’de VMS sistemi kurulmuştur. VMS; ilk kez 2008 yılı orkinos av döneminde orkinos filosuna kayıtlı 83 adet teknede denenmiştir, daha sonra tam boyu 15 metrenin üzerindeki bütün teknelere kurulacaktır (Anonim 2007a) .

---

<sup>80</sup> Bakınız Bölüm 2.1.3.3



## SONUÇ

Akdeniz ülkelerinin balıkçılık mevzuatı incelendiğinde, mevzuatının kapsamının balıkçılık kaynaklarına giriş, av çabası ve balıkçılık kapasitesinin yönetimi ile İZKD faaliyetlerinden oluştuğu görülmektedir. Tüm Akdeniz ülkeleri mevcut tedbirlerinin yanı sıra Sorumlu Balıkçılık Uygulama Kuralları'na uymak yönünde hareket etmişlerdir. Son yıllarda Akdeniz dâhil tüm sularda azalan balık stokları tüm ülkeleri yeni tedbirler almaya zorlamaktadır. Bunun en önemli adımları AB'de görülmektedir.

OBP'nin kurulduğu 1983'den beri bilimsel tavsiye, karar alma sürecinin bir parçası olmuştur ve balık kaynaklarının yönetiminde yaygın olarak kullanılmaktadır (Frost ve Andersen 2006). AB ülkeleri, bilimsel çalışmalar sonucunda Akdeniz'de ülkelere yönelik hangi yönetim modelinin kendileri için iyi olacağını tespit etmişlerdir ve bu tavsiyelerden birçoğu balıkçılık kapasitesinin ve av çabasının azaltılması yönünde tavsiyelerden oluşmaktadır.

Birlik; Akdeniz'e yönelik yapmış olduğu balıkçılık reformlarında; 1624/94 sayılı Tüzük'ün gözden geçirilmesi, balıkçılık faaliyetlerinin kontrolünün artırılması, bu amaçla VMS kullanılması zorunluluğu, GFCM ve ICCAT ile işbirliğinin güçlendirilmesi, bu örgütlerden gelecek önerilere göre av çabasının azaltılması, orkinos dışında diğer yeni türlere kota getirilmesi, koruma hedeflerine yönelik balıkçılık metotlarının ve bilimsel işbirliğinin geliştirilmesi konuları yer almaktadır.

AB Akdeniz ülkeleri ile sorunlara ve çözümlere yönelik Bakanlar Düzeyi'nde Konferanslar düzenlemeyi taahhüt etmiş ve 2008 itibari ile bunu hayata geçirmeye başlamıştır.

Türkiye'de, balıkçılık yönetimi konusunda sözü edilen eksikliklerin başında bilimsel verilerin eksikliği ve yetersizliği gelmektedir. Doğru veriler bulunmadığından dolayı aşırı avlanmaya bağlı zararlar tespit edilememektedir. SÜBİS'in kurulması ile bağlantılı olarak veri toplama sisteminin geliştirilmesi

ihtiyacına ek olarak bu yönetim araçlarının kullanılabilir, uygulanabilir olması ve düzenli olarak gözden geçirilmesi ve güncellenmesi sağlanmalıdır.

TKB personelinin nitelikli oluşu, deneyimli, iyi yetişmiş gemi kaptanları ve tayfalar, büyük ve modern teknelere sahip iyi bir av filosu balıkçılık konusunda Türkiye'yi güçlü kılmakta iken, sektördeki boşluk, İZKD ve en önemlisi balık popülasyonlarının durumu hakkında bilgi eksikliği, yetersiz stok verileri sınırlı balıkçılık yönetimini sınırlandırmaktadır.

Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve paydaşların sosyo-ekonomik durumları gözetilerek, AB'nin OBP ve FAO'nun sorumlu balıkçılık ilkeleriyle uyuşan ulusal bir planlamanın yapılması önem taşımaktadır. Sektör paydaşları (balıkçılar, üreticiler, işlemeciler) ortak bilinç içerisinde, ulusal balıkçılık politikasıyla uzlaşır biçimde çıkarlarını gözeterek örgütlenmeli, doğal kaynakların kullanımı ve işletilmesine yönelik stratejiler belirleyebilmelidir.

Türkiye'nin AB politikasının aksine aşırı avlanma ve aşırı filo kapasitesi, yetersiz çevre planlaması ve düzenlenmemiş balıkçılık faaliyetlerinin varlığı, OBP'ye uyum konusunda birer tehdit oluşturmaktadır.

OBP'nin Akdeniz'i de kapsayacak şekilde genişletilmesi konusunda 2007 yılından itibaren yürürlükte olan 1967/2006 Sayılı Tüzük ve "Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifi" Türkiye için bir tehdit oluşturmaktadır. Bu bölgede gündeme gelen önlemler ülkemizi doğrudan ilgilendirecektir. Ancak; Türkiye karasuları içinde av koruma alanlarının belirlenmesine yönelik bilimsel araştırmalar yetersiz düzeydedir. TKB görüşlerinde bu Tüzük'ün içerdiği BKA'lar konusunda, ulusal ve uluslararası sularda üniversiteler, TÜBİTAK ve Bakanlıklar koordinatörlüğünde yürütülecek çalışma veya araştırmalara AB fonlarından mali ve teknik destek sağlanabileceği önerilmektedir.

Türkiye Akdeniz'de AB düzenlemelerine uyum sağlanması ve balıkçılık yönetimi için gerekli olan bilimsel tavsiyelere ulaşılması amacıyla GFCM ve ICCAT nezdinde uluslararası toplantılara iştirak etmelidir. Akdeniz'de ICCAT tarafından

kapasitemize göre çok daha az olarak tahsis edilen orkinos kotası konusundaki mağduriyetimiz uluslararası her platformda dile getirilmelidir.

Ülkemizin AB'ne dâhil edilmesine yönelik Ulusal Programın ve bu doğrultuda acil eylem planlarının hazırlandığı, AB'ne ilişkin çalışmaların yoğunlaştırıldığı ve bu konuların sürekli olarak gündemde bulunduğu günümüzde, mevzuat ve teknik yönden gerekli uyumların sağlanması ve uygulanması büyük önem arz etmektedir. Türkiye AB uyum çalışmaları ile bu konuda oldukça önemli bir yol kat etmiş durumdadır. Ancak bunun tam olarak sağlanabilmesi için AB İlerleme Raporları'nda da önemle belirtildiği gibi balıkçılık sektörünün tamamına yönelik uygun politikaların belirlenebilmesi amacıyla halen TBMM'de görüşölmekte olan Su Ürünleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Taslağı'nın bir an önce yürürlüğe konulması ve müstakil bir Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün hayata geçirilmesi gerekmektedir.

## KAYNAKÇA

Accadia, P., Franquesa, R., 2006. The Operational Units Approach For Fisheries Management In the Mediterranean Sea. GFCM, No:80.

Acer,Y., 2007. Doğu Akdeniz’de Deniz Alanlarına İlişkin Girişimler ve Türkiye, [www.harb-is.org/dergi/wordler/haz07/dosya3](http://www.harb-is.org/dergi/wordler/haz07/dosya3).

Anonim 1971. 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu.

Anonim 1982. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi

Anonim 2006. Denizlerde ve İçsularda Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen 2006-2008 Av Dönemine Ait 37/1 Numaralı Sirküler. Ankara 2006.

Anonim 2006a. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Kayıtları

Anonim 2007. Su Ürünleri Sektörünün AB Müktesebatına Yasal ve Kurumsal Uyumunu Desteklemek için Teknik Yardım. Su Ürünleri Avcılığı ve Yetiştiriciliği Sektör Çalışması Nihai Rapor, 28 Şubat 2007. Su Ürünleri Müktesebatı Uyum Grubu Raporu.

Anonim 2007a. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Kayıtları

Anonim 2007b. Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı 2007-2013.

Anonim 2008. Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığı Düzenleyen 2/1 No’lu Tebliğ.

Anonymous 1963. Anonymous 1977.Basic text 7. Vol.III.FAO Third Edition.

Anonymous 1994. Council Regulation (EC) No 1626/94 of 27 June 1994 laying down certain technical measures for the conservation of fishery resources in the Mediterranean.

Anonymous 2000. Council Regulation (EC) No 1543/2000 of 29 June 2000 establishing a Community framework for the collection and management of the data needed to conduct the common fisheries policy.

Anonymous 2000a. A review of monitoring, control and surveillance programs of International Fisheries Agreements with a view to the IWC's inspection and observation scheme of the RMS, by International Law Project, December 2000, pp.63.

Anonymous 2001. European Commission, the Future of Common Fisheries Policy, Green Paper. Volumes I-I, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 2001.

Anonymous 2001a. The CFP: Issues, Impact and Future of the CFP. Research Paper . Northern Ireland Assembly. 22 pp.

Anonymous 2002. Council Regulation (EC) No 2371/2002 of 20 December 2002 on the conservation and sustainable exploitation of fisheries resources under the Common Fisheries Policy

Anonymous 2002a. COM (2002) 535 Final. Communication From the Commission To the Council and the European Parliament laying down a Community Action Plan for the Conservation and Sustainable Exploitation of Fisheries Resources In the Mediterranean Sea under the Common Fisheries Policy. 09.10.2002.

Anonymous 2004. Halting IUU Fishing: Enforcing International Agreement AGR/FI/IUU/RD (2004) 1. pp.32.

Anonymous 2004a. Fishing in Europe. Fact File: Mediterranean: guaranteeing sustainable fisheries No:21, pp.12.

Anonymous 2005. Review of Impacts of Illegal, Unreported and Unregulated Fishing on Developing Countries, Final Report. Marine Resources Assessment Group Ltd. London, UK, 176 pp.

Anonymous 2007. COM(2007)828 Final. Annual Report From the Commission to the European Parliament and the Council. Brussels.

Arnason, R., 1998. Ecological Fisheries Management Using Individual Transferable Share Quotas. *Ecological Applications*, Vol.8, No:1. Supplement: Ecosystem Management for Sustainable Marine Fisheries, pp.151-159.

Arnason, R., 2000. Economic Instrument to Achieve Ecosystem Objectives in Fisheries Management, *ICES Journal of Marine Sciences*, 57 (3); 742-751.

Berkes F., 1986. Local level management and the commons problems: a comparative study of Turkish coastal fisheries, *Marine Policy*, 10 (3):215-219.

Bingel, F., 2008. [www.ims.metu.edu.tr/DenizSozlugu.html.11.08.2008](http://www.ims.metu.edu.tr/DenizSozlugu.html.11.08.2008)

Bjorad, A. 2002. The use of Technical Measures in Responsible Fisheries: Regulation of Fishing Gear. A Fishery Manager's Guidebook - Management Measures and Their Application Chapter 2 ISBN 92-5-10473204 FAO. (ed. Kevern L Cochrane).

Bray, K., 2000. A global review of IUU Fishing. FAO /Government of Australia Workshop on IUU Fishing, Sydney 2000. Document AUS: IUU/2000/6. Appendix 2.

Breuil, C., 1999. The GFCM and the Management of Mediterranean Fisheries, in Europe's Southern Waters: Management Issues and Practices, edited by D Symes. Fishing News Books, Oxford.

Busuttil S., 1993. The Future of Mediterranean. In: Mann Borgese E. et al editors. Ocean Yearbook. Vol.10 Chicago. The University of Chicago Press.p.240-247.

Cacaud, P., 2003. Note on Maritime Jurisdiction in the Mediterranean Sea and in the Member States of the GFCM located in the Black Sea. FAO, 2003.

Cacaud, P., 2005. Fisheries Laws and Regulations in the Mediterranean, No: 75. FAO, 2005.

Caddy, J.F., 1998. Issues in Mediterranean Fisheries Management: geographical units and effort control, *Studies and Reviews*, October 1998, GFCM-FAO(70): 56p.

Camino, H., Molitor Michael R. 1985. "Progressive Development of International Law and the Package Deal", *AJIL*, Vol. 79, No. 4, s. 871- 890.

Catanzano, J., Cunningham, S., Rey, H., 2000. Fishery Management in the Mediterranean: An evaluation of French effort-based management system: IIFET 2000 Proceedings.

Chevalier, C., 2005. Governance of the Mediterranean. Outlook for the Legal regime. IUCN-Med, Malaga (Spain). ISBN 2-8317-0862-1,2005.

Churchill, Robin R. (2006): "Some Reflections on the Operation of the Dispute Settlement System of the UN Convention on the Law of the Sea During Its First Decade", The Law of the Sea, Progress and Prospects, Oxford University Press, Freestone D./Barnes R./Ong D.M.(eds)., s. 388-416.

Coffey, C., 2002. Mediterranean Issues: Towards Effective Fisheries Management. English Nature, pp.18.

COM (2002) 535. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament laying down a Community Action Plan for The Conservation and Sustainable Exploitation of Fisheries Resources in the Mediterranean Sea under the Common Fisheries Policy, Brussels, 09.10.2002.

COM (2005) 505: Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council establishing a Framework for Community Action in the field of Marine Environmental Policy (Marine Strategy Directive) [SEC(2005) 1290]

COM (2006) 275: Green Paper on A Future Maritime Policy for the Union: a European Vision of the Ocean and the Seas.

COM (2007) 575: An Integrated Maritime Policy for the European Union "the Blue Book".

DPT, 2006. 9. Kalkınma Planı Balıkçılık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 2006.

EEA. 2005. Priority issues in the Mediterranean environment. European Environment Agency Report 5/2005. Copenhagen.

FAO Newsroom. July 2005. Mediterranean fisheries: as stocks decline, management improves.

FAO, 2004. Measuring and assessing capacity in fisheries. I. Basic concepts and management options. FAO Fisheries Technical Papers, T/433/1.

Franquesa, R., Gordo, A., Mina, T., Nuss, S., Borrego, J.R., 2006. A recreational Fishing in the Central and Western European Mediterranean Frame. Universitat de Barcelona, pp.15.

Frost, H., Andersen P., 2006. The Common Fisheries Policy of the European Union and Fisheries Economics, Marine Policy 30, 737-746.

Gaudin, C., De Young, C., 2007. Recreational Fisheries in the Mediterranean Countries: A Review of Existing Legal Frameworks. GFCM, No:81.

Golani, D., Öztürk, B., Başusta N., 2006. Fishes of the Eastern Mediterranean., ISBN 975 8825-12-7.

Greenpeace, 2006. Marine reserves for the Mediterranean Sea. Executive Summary. 13 pp.

Günes, S., 2005: "Mediterranean Environmental Program", Proceedings of the Seventh International Conference on the Mediterranean Coastal Environment, 25-29 October 2005, s. 95-102.

Güneş, Ş.A., 2007. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ve Deniz Çevresinin Korunması, AÜHFD, C.56, Sayı.02 (1-37)

Hall, M., 1996. "On by-catches". Rev. Fish. Biol. Fish; 6; 319-352.

Harmelin, J.G., Bachet, F., Garcia, F., 1995. Mediterranean Marine Reserves: Fish Indices as Tests of Protection Efficiency, Marine Ecology, Vol.16, Iss.3; 223-250.

İKV, 2003. İktisadi Kalkınma Vakfı, Avrupa Birliği'nin Ortak Balıkçılık Politikası ve Türkiye'nin Uyumunu, 86 s.

Judith S., 2005. Implementation of the International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: Relationship to, and Potential Effects on, Fisheries Management in the Mediterranean, Studies and Reviews No:76, FAO-GFCM.

Knight, G., Chiu, H., 1991. The International Law of the Sea, Elsevier Publications, London.



Mills, S.I, Rogers, M.L., Tasker, M.L., Eastwood, P.D. and Pieti, G.J., 2004. Developing the use Satellite Vessel Monitoring System data in spatial management, Theme Session on the Conservng Biodiversity and Sustaining Fisheries Through MPAs.

Morin, J., 1694."La zone de peche exclusive au Canada" C.Y.I.L s.87

Odman, T., 1999. Karasularının Genişliği Sorunu, Doktora Tezi, Ankara

OECD 2002. Country Note on National Fisheries Management-Turkey, 8p.

Oray, I.K., Karakulak, F.S., 2007. Akdeniz'de Orkinos Balıkçılığı ve Yönetimi Üzerine Bir Araştırma, XIV. Ulusal Su Ürünleri Sempozyumu, 4-7 Eylül 2007, MUĞLA.

Pazarcı, Hüseyin (2000): Uluslararası Hukuk Dersleri, IV. Kitap, Turhan Kitabevi, Ankara.

Pazarcı, Hüseyin (2003): Uluslararası Hukuk Dersleri, II. Kitap, 7.Baskı. Turhan Kitabevi, Ankara.

Penas E., 1998. The TAC and Quota Management System in the European Community ICCAT 25. Symposium, Vol L (2), 875-879.

SEC 2004., The Potential Economic Impact on Selected Fishing Segments of TAC's Proposed by AFCM for 2005 (EIAA-model calculations), Report of the Scientific, Technical and Economic Committee for Fisheries (STEF), Subgroup on Economic Assesment (SGECA), Web adresi. [http://europa.eu.int/comm/fisheries/doc\\_et\\_publ/factsheets/legal/texts/docscm/en/sec\\_2004\\_1710\\_en.pdf](http://europa.eu.int/comm/fisheries/doc_et_publ/factsheets/legal/texts/docscm/en/sec_2004_1710_en.pdf).

STECF 2004. Report of the Subgroup on the Mediterranean of STECF on Fisheries, Technical Measures and Alternative Management Options in the Mediterranean Fisheries.

Suarez de V, J.L, Rodriguez M, J.C., 2002. The Mediterranean and Black Sea: regional integration and maritime nationalism, Marine Policy, 26 (2002), 383-401.

Suarez de Vivero JL, et al., 1999. The Mediterranean: regional politics and fishing policies. In: Symes D, editor. Europe's Southern waters: Management Issues and Practices. Oxford: Fishing News Books/Blackwell Science ,p.240-247

TİD, 2006. Türkiye İstatistik Derneği, 2006.

Troadec, J.P., 1979. Resources appraisal and fisheries management in the Mediterranean: the activities of GFCM in this field. Inv.Pesq.43 (1). 261-271.

TÜDAV, 2007. Türkiye Deniz Araştırmaları Vakfı. Web Adresi: [www.tudav.org](http://www.tudav.org). 25.07.2008.

TÜİK, 2006. Türkiye İstatistik Kurumu Su Ürünleri İstatistikleri, 2006.

Tullio, S., 1999. "Marine Specially, Protected Areas: The General Aspects and the Mediterranean Regional System". Cambridge, MA: Kluwer Law International, 1999, 296 pp.ISBN: 9-0411-1129-8.

Vallega, A., 1988. A human geographical approach to semienclosed seas: The Mediterranean case. Ocean Yearbook. Vol.7. Chicago: The University of Chicago Pres, p. 372-93.

Yankov, A., 2001: "The Law of the Sea Convention and Agenda 21: Marine Environment Implications", International Law and Sustainable Development, Boyle Alan-Freestone D. (eds.), Oxford University Press, s. 271-295.

ICCAT Web Adresi: [www.iccat.es](http://www.iccat.es). 15.08.2008

GFCM Web Adresi: [www.gfcm.org](http://www.gfcm.org). 10.08.2008

FAO Web Adresi: [www.fao.org](http://www.fao.org). 21.07.2008

BM Web Adresi: 01.07.2008

[http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table\\_summary\\_of\\_claims.pdf](http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf)

AB Balıkçılık Resmi Web Adresi: [http://ec.europa.eu/fisheries/cfp\\_en.htm](http://ec.europa.eu/fisheries/cfp_en.htm). 25.08.2008

AB Denizcilik Politikası Web Adresi: [http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/mp\\_dev\\_en.html](http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/mp_dev_en.html) 05.08.2008

TKB Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü Web Adresi: [www.kkgm.gov.tr](http://www.kkgm.gov.tr) 01.09.2008

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Web Adresi: [www.abgs.gov.tr](http://www.abgs.gov.tr) 05.09.2008

## ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : BURCU BİLGİN  
Doğum Yeri : DÜZCE  
Doğum Tarihi : 20.07.1979  
Medeni Hali : BEKAR  
Yabancı Dili : İNGİLİZCE

### Eğitim Durumu

Lise : DÜZCE ARSAL ANADOLU LİSESİ (1991-1997)  
Lisans : İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ  
SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ (1998-2002)  
Yüksek Lisans : İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ  
SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ (2002-2004)  
Doktora : ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
ZİRAAT FAKÜLTESİ SU ÜRÜNLERİ BÖLÜMÜ  
(2007-....)

Çalıştığı Kurum : TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI,  
DIŞ İLİŞKİLER VE AB KOORDİNASYON DAİRESİ  
BAŞKANLIĞI (2005-...)

### Akademik Çalışmalar:

1. Yüksek Lisans Tezi: “Düzce İli ve Çevresindeki Gökkuşığı Alabalık (*Onchorhynchus mykiss*) Üretim Tesislerindeki Balıklarda Kromozom Farklılıklarının Belirlenmesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2004.
2. Doğu Akdeniz’de Ton Balıkları (Scombridae) ve Kılıç Balığı (*Xiphias gladius* L., 1758)’nın Larva Dağılımları (2004 Yılı TUNALEV Araştırma Raporu, Yardımcı Araştırmacı, Lefkoşa, K.K.T.C, 2005.

3. F. S. Karakulak, H. Erk and **B. Bilgin**, 2006. Length–weight relationships for 47 coastal fish species from the northern Aegean Sea, Turkey, *Journal of App. Icht.*, 22 (2006), 274-278
4. U. Burcu Ermiş, **B. Bilgin**. 2006. AB Ortak Balıkçılık Politikası Kapsamında Koruma Politikası ve Türkiye’deki Mevcut Durum, *Türk Tarım Dergisi*, Sayı: 168. s. 33-38.
5. F.Saadet Karakulak, **Burcu Bilgin**, Mustafa Zengin, Hakan Erk, 2007. Blotched Picarel, *Spicara maena L.1758*, in the trammel and gill net catches in the Aegean Sea (Turkey), Poster, 38.CIESM Congress, Istanbul.
6. F.S. Karakulak, **B.Bilgin**, M. Gökoğlu, 2007. Albacore Fishery in the Levantine Basin, Sözlü Sunum, 38.CIESM Congress, Istanbul.
7. F. Saadet Karakulak, Işık K. Oray, **Burcu Bilgin**, 2007. Türkiye’de Orkinos Avcılığı, Çiftlikleri ve Balıkçılık Yönetimi, XIV. Ulusal Su Ürünleri Sempozyumu, Sözlü Sunum, 4-7 Eylül 2007, Muğla.
8. Doktora Tezi: Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Orkinos (*Thunnus thynnus L., 1758*) Yetiştiriciliği Sektörünün Sosyo-Ekonomik Analizi, Devam Ediyor, Ankara Üniversitesi, Ankara.